

442

THẺ GIỚI MỚI

Những ca sĩ
đang gây
sóng gió
cho Hollywood

**ĐẤU ROBOT:
MÔN THỂ THAO
BẠO LỰC MỚI**

VINABECO

Sản Phẩm
Được
Ưu Chuộng

TỔNG CÔNG TY RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT VIỆT NAM
VINABECO

Địa chỉ: 94 Lò Đúc, Quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
Điện Thoại: (04) 8.219261 - Fax: (04) 8.219661

Văn phòng đại diện: 12 Đông Du, Q.1 TP. Hồ Chí Minh
Điện Thoại: (08) 8.296342 - Fax: (08) 8.296856

SỐ 442

Thứ hai 25.6.2001

THẾ GIỚI MỚI

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

BÍ ẨN CỦA TÍNH ĐỐI XỨNG *Khanh Khanh* 3

**TÔN VINH NHỮNG NGƯỜI THẤY ĐỨNG SAU
BỤC GIẢNG** *Đào Quốc Toàn - Trần Sáng* 8

MẤY NHẬN XÉT VỀ CUỐN NGŨ VĂN 6

Nguyễn Đức Dương - Hoàng Dũng 14

THÔNG TIN THI VÀ TUYỂN SINH NĂM 2001 17

**CUỘC CHIẾN TIỀM ẨN VÌ NƯỚC NGỌT
Ở TRUNG ĐÔNG**

Văn Hòa 20

ĐẤU ROBOT: MÔN THỂ THAO BẠO LỰC MỚI

Lê Tây Sơn 24

LAO ĐỘNG QUÁ TẢI Ở PHƯƠNG TÂY *Bắc Bình* 28

VỊ ĐÔ NGỰ SỬ TRUNG THỰC, THẮNG THẦN

Lã Duy Lan 32

THẢM NẠN "ÔNG BỐ"

Lê Việt Nhân 36

TRUYỀN HÌNH PHƯƠNG TÂY: TIẾP TỤC

NHỮNG TRÒ CÂU KHÁCH MỚI

Thiếu Lâm 40

NHỮNG TÊN TỘI PHẠM BỊ TẮM NÃ

GAY GẮT NHẤT CHÂU Á

Bảo Quỳnh 45

● Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

● Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH

● Trình bày: KIM LAN

● Bìa: MAI VĂN THI

● Hội đồng Biên tập:

GS.TS. hóa học CHÂU DIỆU ÁI, GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG, Nhà thơ HUY CẬN, GS. Viện sĩ
sinh học VŨ TUYÊN HOÀNG, GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ, Nhà báo TRẦN ĐỨC TAM,
Nhà báo HỮU THỌ, GS.TS. văn học LÊ NGỌC
TRÀ, GS.TS. vật lý NGUYỄN CHUNG TÚ

SỰ THẬT VỀ “NGƯỜI KHỈ” Ở ẤN ĐỘ	Biệt Hương 49
NHÀ TÙ “CÔNG NGHỆ CAO” TẠI MỸ	Nhất Huy 52

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA DA NHÂN TẠO	Kiểu Hoa 56
KỸ THUẬT CHO MỌI NGƯỜI	Đức Khanh 61
MÓN ĂN ĐẶC SẢN	Vũ Tuyên Hoàng 63
MÁY “NHẮN TIN” CỦA... VOI	Nguyễn Quang Tuấn 64
ĐIỀU TRỊ ĐỔ MỒ HÔI TAY BẰNG PHẪU THUẬT	
NỘI SOI LỒNG NGỰC	Nguyễn Hoài Nam 66

CUỘC CHINH PHỤC CỦA KIMBERLY-CLARK

1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET	Lâm Thúy 74
VỤ CƯỚP THẾ KỶ	Hoài Vọng 78
	Mai Ngọc 80

MỘT CỤU CHIẾN BINH VIỆT NAM LÀM SÁCH CHO	
BỘ GIÁO DỤC NHẬT BẢN	Hương Giang 84
ÂM NHẠC NGUYỄN VĂN NAM TRONG	
“BỐN QUAN ĐIỂM VỀ MỘT CUỘC CHIẾN”	Song Chi 87

TRUYỆN DỰ THI:	
ĐIỀU THẲNG LƯỢNG KHÔNG NÓI THẬT	91
NHỮNG CA SĨ ĐANG GÂY SÓNG GIÓ	
CHO HOLLYWOOD	Minh Thu 97
NGUYỄN CAO TRÍ VÀ PHẦN MỀM	
“GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ VIỆT NAM”	Nhật Viên 102
SIÊU THỊ BÁCH HỖ	107

- Bìa 1: Bí ẩn của tính đối xứng (tr.3)
- Bìa 4: Ca sĩ Britney Spears

- Trụ sở: 322 Điện Biên Phủ, Q.10, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: 8399050 - 8399055. Fax: (08) 8399053. Email: thegioimoi@hcm.vnn.vn
- Phòng liên lạc phía Bắc: 3B Ông Ích Khiêm, Q. Ba Đình, Hà Nội. ĐT-Fax: (04) 8234489

- Giấy phép xuất bản số 241/GP của Bộ Văn hóa - Thông tin cấp ngày 8-5-2001. ISSN 0868-3433.
- Thiết kế, dàn trang tại Phòng Kỹ thuật vi tính tạp chí Thế Giới Mới.
- Chế bản tại ITAXA và nhà in Trần Phú.
- In tại nhà in ITAXA và nhà in báo Nhân Dân TP. Hồ Chí Minh.

BÍ ẨN CỦA tính đối xứng

KHANH KHANH

Ngay từ xa xưa, những hình dạng đối xứng đã được coi là hài hòa, đẹp đẽ và chân thực. Ta gặp chúng ở khắp mọi nơi: trong thiên nhiên, các tác phẩm kiến trúc, nghệ thuật và kể cả trong vật lý, cũng như trong những vật thể hết sức bình thường của cuộc sống hàng ngày, ví dụ một quả trứng. Giác quan chúng ta yêu mến tính đối xứng bởi chúng ta cho đó là trật tự sắp xếp của vũ trụ. Nhưng những bằng chứng nào thật sự cho thấy tính đối xứng chính là mã sáng tạo của tự nhiên và những bằng chứng nào chống lại?

Khái niệm tính đối xứng

Câu chuyện thoát nghe tưởng là trò tiêu lâm, nhưng thật ra lại vô cùng nghiêm chỉnh. Năm 1927, hai nhà vật lý Ralph de Laer Kronig và Pascual Jordan đã báo cáo trong tạp chí *Nature* kết quả nghiên cứu bò Đan Mạch: 50% những con bò này khi nhai lại đưa quai hàm từ trái sang phải, nửa còn lại đưa quai hàm từ phải sang trái. Trong sự cân bằng đó, các nhà khoa học đã tìm thấy thêm một bằng chứng cho trật tự tuyệt vời của thiên nhiên. Thậm chí đến cả trong động tác nhai lại của loài ăn cỏ, người ta cũng gặp nét hài hòa đã hấp dẫn các bậc học giả, các nghệ sĩ cũng như các nhà khoa học tự nhiên từ thuở hồng hoang: tính đối xứng (ĐX).

Tính DX hiển hiện dưới muôn hình

muôn dạng trong cuộc sống hàng ngày: trong những mặt tiền nhà, những đường hoa văn, những bức tranh ghép, đuôi con công, những khúc nhạc của Bach và trong chính hình dạng chúng ta khi soi gương.

Dịch từ tiếng Hy Lạp cổ, DX có nghĩa là hài hòa, cân đối. Các nhà ngôn ngữ học gọi nó là "một trật tự hài hòa của những thành phần khác nhau của một tổng thể". Theo nhà toán học Rudolf Wille, nó là "đẳng thức của các thành phần biểu hiện tổng thể". Đối với những người bình thường, vốn xa lạ với những kiến thức sâu sắc về hình học hoặc thẩm mỹ học, tính DX đơn giản là sự nhân đôi mà người ta có thể đạt được, ví dụ bằng động tác chẻ ra (cắt đôi một quả táo) hoặc khi soi gương.

Bản thân chúng ta nhìn từ bên ngoài

Các ví dụ đối xứng gương: bướm, đại bàng

cũng đã được cấu tạo làm hai nửa - một cấu trúc mà chúng ta chia sẻ với rất nhiều loài vật. Tại sao thiên nhiên lại tạo nên chúng ta như vậy? Nguyên do quan trọng nhất: có lẽ bởi hình dạng này đã tỏ rõ là hết sức tiện lợi cho việc chuyển động - đi, chạy, nhảy, bơi hoặc thậm chí bay sẽ trở nên dễ dàng hơn rất nhiều.

Các dạng đối xứng

Những con mắt chưa luyện tập nhiều vẫn có thể nhìn thấy một số dạng đơn giản như ĐX quay (bánh xe), ĐX cầu (quả trứng) hoặc ĐX lặp lại. Dạng ĐX lặp lại giờ chủ yếu do bàn tay con người tạo ra - ví dụ những hàng gạch lát, hình in trên vải, thêu trên áo hoặc dệt từ máy, còn ĐX quay và ĐX hình cầu xuất hiện rất nhiều trong thiên nhiên. Trong khi đại đa số những bông hoa đều ĐX quay, thì một số lại hấp dẫn chúng ta qua vẻ ĐX hình cầu gần như hoàn hảo: ví dụ những bông hoa bồ công anh. Nhưng tại sao đại đa số loài phong lan trên quần đảo Hawaii lại ĐX dạng soi gương - tức là đối xứng theo kiểu "động vật" - mặc dù chúng chẳng biết bay mà cũng chẳng biết chạy? Đó là một bí mật còn chờ các nhà khoa học tìm lời giải đáp.

Từ thuở hồng hoang, tính ĐX đã được con người coi là biểu hiện của vẻ đẹp, sự hài hòa và tính trung thực. Từ thời cổ đại, các kiến trúc sư, nhà nặn tượng và họa sĩ đã thể hiện tính chính xác và sự hài hòa: con phố dẫn tới cổng vào của đền thờ Karnak thời cổ đại (Ai Cập) được trang sức bằng những con sư tử đá tuyệt đối giống nhau (tính ĐX lặp lại) và bên cánh cửa là hai bức tượng khổng lồ (ĐX đôi).

Những nét đẹp dễ ta cảm nhận thấy trong hình dáng một con người cũng thường liên quan đến nét hài hòa, cân xứng. Từ năm 1540, Agnolo Firenzuola đã định nghĩa gương mặt phụ nữ theo một dạng công thức toán: chiều dài mũi bằng chiều dài môi, diện tích tai bằng diện tích khuôn miệng khi mở ra; chiều cao trán bằng khoảng cách giữa hai con mắt xuống đến chòm mũi... Dĩ nhiên, chẳng người đẹp cùng thời nào đúng hoàn toàn chính xác với những con tính đó - trừ người con gái được coi là đẹp như thần tiên Tiziana Sefiori (khi cô qua đời ở tuổi 20, người ta đã đưa chiếc quan tài mở đựng thân hình của cô qua khắp các phố phường Florence để người dân có cơ hội cuối cùng ngắm nhìn những đường nét hài hòa và cân xứng trên khuôn mặt đó!).

Những gì các nhà thẩm mỹ học thời Phục hưng thực hiện bằng cân đo đong đếm được các nhà phẫu thuật thẩm mỹ ngày nay thực hiện bằng một chương trình máy tính dùng để đo đạc chỉ số xinh đẹp (Beauty Quotient - BQ). Nền tảng cho chương trình máy tính này dĩ nhiên lại là tính ĐX - nhất là cho khu vực trán, mắt và miệng. Người ta nói rằng trên thế giới, người đạt điểm BQ cao nhất là người mẫu Claudia Schiffer với con số 94%. Những gì khiến cho khuôn mặt của cô không đạt mức lý tưởng 100% là làn môi trên có phần hơi mỏng.

Tại sao nhân loại yêu mến tính đối xứng?

Ngành vật lý tới tận những ngày gần đây nhất vẫn còn xoay quanh hai khái niệm về đẹp và ĐX. Cuộc kiếm tìm nét ĐX đẹp đẽ trong những định luật thiên nhiên không dẫn nhân loại vào ngõ cụt lăm lăm, mà ban tặng cho chúng ta những hiểu biết căn bản nhất về vũ trụ. Trong không gian, lực hút và lực ly tâm của các vệ tinh giữ cân cân thăng bằng; trên trục số, những số dương đối xứng với những số âm như vô vàn cặp sinh đôi; trong thế giới của những hạt vật chất căn bản thì công thức của các nhà vật lý cũng vẫn đúng nếu người ta đi ngược chiều thời gian. Hoàn toàn tin tưởng vào tính ĐX, nhà vật lý người Anh Paul Dirac vào năm 1928 đã tiên đoán sự tồn tại của phản vật chất: năm 1932, người ta tìm thấy những tia sáng phản vật chất đầu tiên trong vũ trụ. Các nhà khoa học cho rằng phản vật chất đã xuất hiện đồng thời với vật chất sau vụ nổ lớn (Big Bang) ngày trước - thể theo một kinh nghiệm ĐX mà ai cũng từng trải qua từ thời... nghịch đất: để có đất/cát đắp nên ngôi nhà này, người ta phải đào lỗ ở nơi khác để lấy đất/cát. Trong khi khái niệm phản vật chất hôm nay đã trở thành một phần của nền kiến thức căn bản chung thì một lý thuyết khác, cũng dựa trên nguyên tắc ĐX, còn đang chờ lời chứng nhận. Người cha tinh thần của nó là nhà vật lý người Pháp Jean Charon. Ông khẳng định: trong khoảng không gian đằng sau những lỗ đen chắc chắn tồn tại một thế giới ĐX gương với thế giới của chúng ta - một thế giới bí hiểm, nơi những hạt vật chất căn bản có thể chuyển động tự do theo trục thời gian, nhưng lại bất di bất dịch theo phương thức không gian. Trong khi mọi thứ ở thế giới chúng ta, thể theo định luật Entropie, đang tiến về cái chết nóng (sự hỗn mang), thì đằng sau

Cánh cây quạt gió thuộc loại đối xứng quay

những lỗ đen kia tất cả lại đang vươn tới những trật tự cao hơn.

Người đầu tiên dám nghi ngờ quyền lực vô biên của tính ĐX là học giả vĩ đại người Pháp Blaise Pascal. Ngay từ thế kỷ thứ 17, ông đã đặt ra câu hỏi: có phải chúng ta đang khoác tính ĐX lên toàn bộ vũ trụ hay nó thật sự là định luật khởi thủy đang giữ chặt thế giới này trong cái nhân lõi tận cùng của nó? Mặc dù bản thân ông là người đã miêu tả nên một trong những nét ĐX vĩ đại nhất - tính ĐX giữa thế giới vi mô và thế giới vĩ mô - nhưng Blaise Pascal cũng phát biểu: việc tìm ra phản ngược lại của tính ĐX, tức là nét lệch lạc cùng với những bí hiểm của nó, chắc chắn sẽ là một công việc rất đáng làm!

Tại sao con người chúng ta lại yêu mến tính ĐX quá đỗi như vậy? Tại sao chúng ta nghiêm nhiên trả nhiều tiền hơn cho một cây thông Giáng sinh tròn trịa, cân xứng hơn là một cây vẹo vọ, nghiêng lệch? Một điều đã rõ: cả những em bé sơ sinh đã có thể cảm nhận tính ĐX. Nhà tâm lý học Judith Langlois (ĐH Tổng hợp Austin, Texas - Mỹ) đã chiếu lên một màn hình cho các em bé từ 3 tới 6 tháng tuổi xem một loạt các cặp khuôn mặt - cặp nào cũng có một gương mặt đầy đặn, cân xứng, mặt kia lệch lạc. Tất cả các em bé

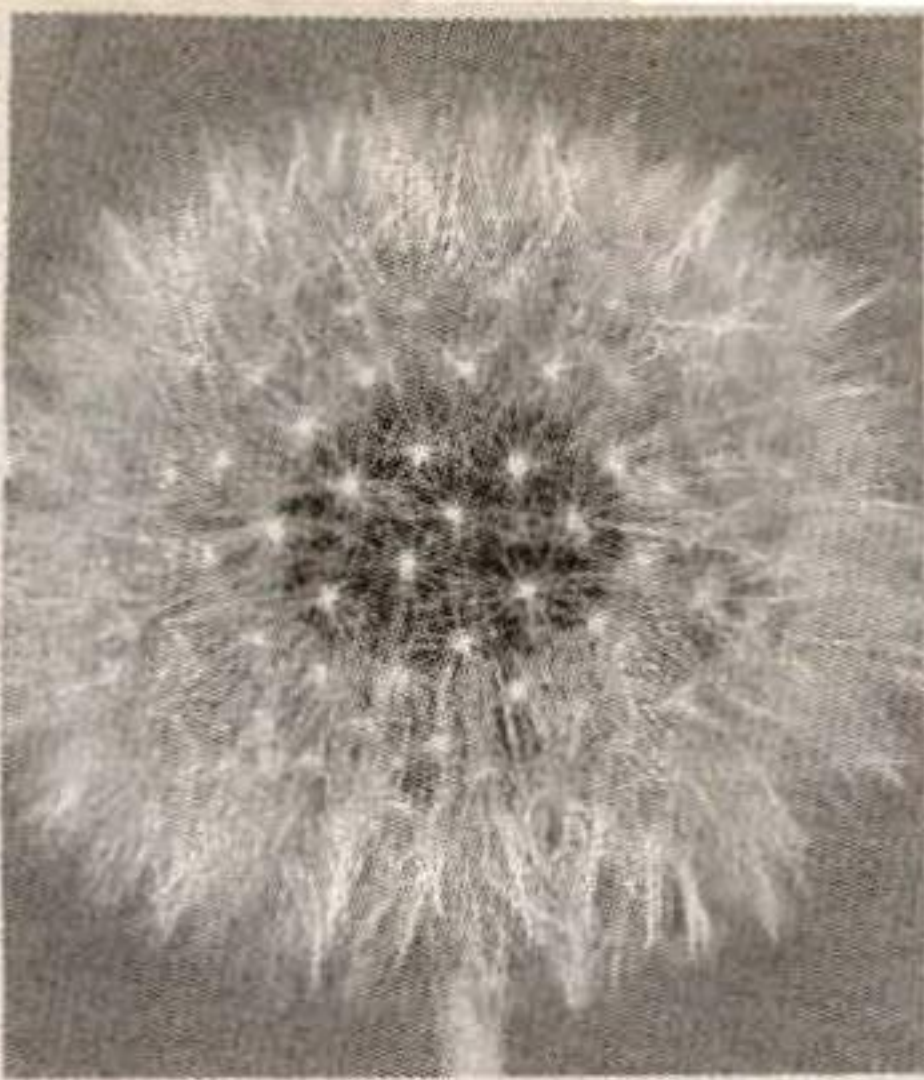

Hoa bồ công anh thuộc loại đối xứng hình cầu

đều nhìn lâu hơn,
chăm chú hơn vào
gương mặt "đẹp". Khả
năng cảm nhận tính
ĐX hình như chẳng
phải được ban riêng
cho con người - kể cả
thú vật cũng nhìn được
sự khác biệt đó và
chúng thích chọn
những bạn tình có cơ thể cân xứng hơn.

Năm 1995, nhà nhân chủng học người
Mỹ Randy Thornhill đã quyết định áp dụng
những kết quả nghiên cứu này vào một
cuộc thí nghiệm với con người: ông đo
đặc tỉ lệ trên cơ thể của các nhân chứng
phái nam, rồi cho họ trả lời những câu hỏi
về cuộc sống riêng tư của mình. Kết quả:
một người đàn ông có cơ thể cân xứng
luôn được phái nữ coi là hấp dẫn hơn!
Sau đó chẳng bao lâu, khi một kết quả
nghiên cứu (còn gây bàn cãi) khác khẳng
định rằng nét cân xứng trong bầu ngực
của phụ nữ là một dấu hiệu biểu lộ khả
năng sinh con thì Thornhill nghĩ rằng ông
đã tìm ra được chìa khóa: cảm nhận về
tính ĐX đã được quy trình tiến hóa viết
vào trong gien, nhằm dẫn đường cho
chúng ta chọn bạn tình tốt nhất.

Đáng chú ý hơn là kết quả nghiên cứu
của Rufus A. Johnstone tại ĐH Cam-
bridge: ông làm việc với những mạng tế
bào thần kinh nhân tạo, được luyện tập
để nhận dạng ra những hình mẫu đơn giản
chỉ bao gồm một số lượng nhỏ các điểm
ảnh. Bằng phương thức này, ông có thể
dùng máy tính để "quay giạt lùi" cuốn phim
của quá trình tiến hóa, theo dõi bước học
hỏi đầu tiên của một cơ quan thị giác đơn
giản và nhận thấy "con mắt cổ đại" nhân
tạo này cũng thích nhìn những trật tự ĐX
hơn là những trật tự tình cờ hay lệch lạc.
Kết luận của nhà khoa học: tính ĐX khiến

cho việc cảm nhận trở
nên dễ dàng hơn.

Phản đối xứng

Nếu tính ĐX rất
cần thiết cho sự định
hướng trong một thế
giới hỗn mang thì
ngược lại, quá nhiều
tính ĐX sẽ tạo cảm
giác nhàm chán. Đã từ

rất lâu rồi, đa số chúng ta sống trong một
thế giới nhân tạo: những đại lộ cân xứng
và thẳng tắp, mảnh vườn trước nhà, mặt
tiền nhà, nền phòng lát gạch, trang thiết
bị nội thất, từng cặp tay vịn trên mỗi cây
cầu. Con mắt chúng ta đưa tới đâu cũng
bắt gặp bất kỳ một dạng hình nào đó của
ĐX. Trong một thế giới như vậy, bắt buộc
sẽ nảy sinh ra nỗi thèm muốn sự hỗn độn,
hoang dại, nảy sinh ra tình yêu đối với
những khuyết điểm nho nhỏ - ví dụ chiếc
mụn ruồi đậu trên mép mỗi người đẹp
Cindy Crawford!

"Tính ĐX là kẻ thù của thiên nhiên và
của nét hấp dẫn". Triết gia Jean Jacques
Rousseau (Pháp) đã khẳng định như vậy
và qua đó, gióng lên hồi chuông khởi đầu
cho phong trào lãng mạn cùng sự đòi hỏi
thoát khỏi những dạng hình cổ điển. Nỗi
nguy hiểm tiềm ẩn trong tình trạng thừa
thãi nét hài hòa chắc chắn đã được các
nghệ sĩ ý thức thấy từ những thời xa xưa.
Ví dụ đền Parthenon tại Arkropolis luôn
được coi là một điều kỳ diệu của tính ĐX-
nhưng nếu xem xét thật kỹ tác phẩm nghệ
thuật đó, người ta sẽ phát hiện ra rằng
kiến trúc sư Iktinos đã gài nét lệch lạc vào
rất nhiều nơi, ví dụ những cây cột không
đứng thẳng mà hơi uốn cong vào phía bên
trong.

Năm 1956, các nhà vật lý học hiện
đại bị sốc rất nặng khi kết quả thí nghiệm
của Chien-Shiung-Wu (ĐH Tổng hợp

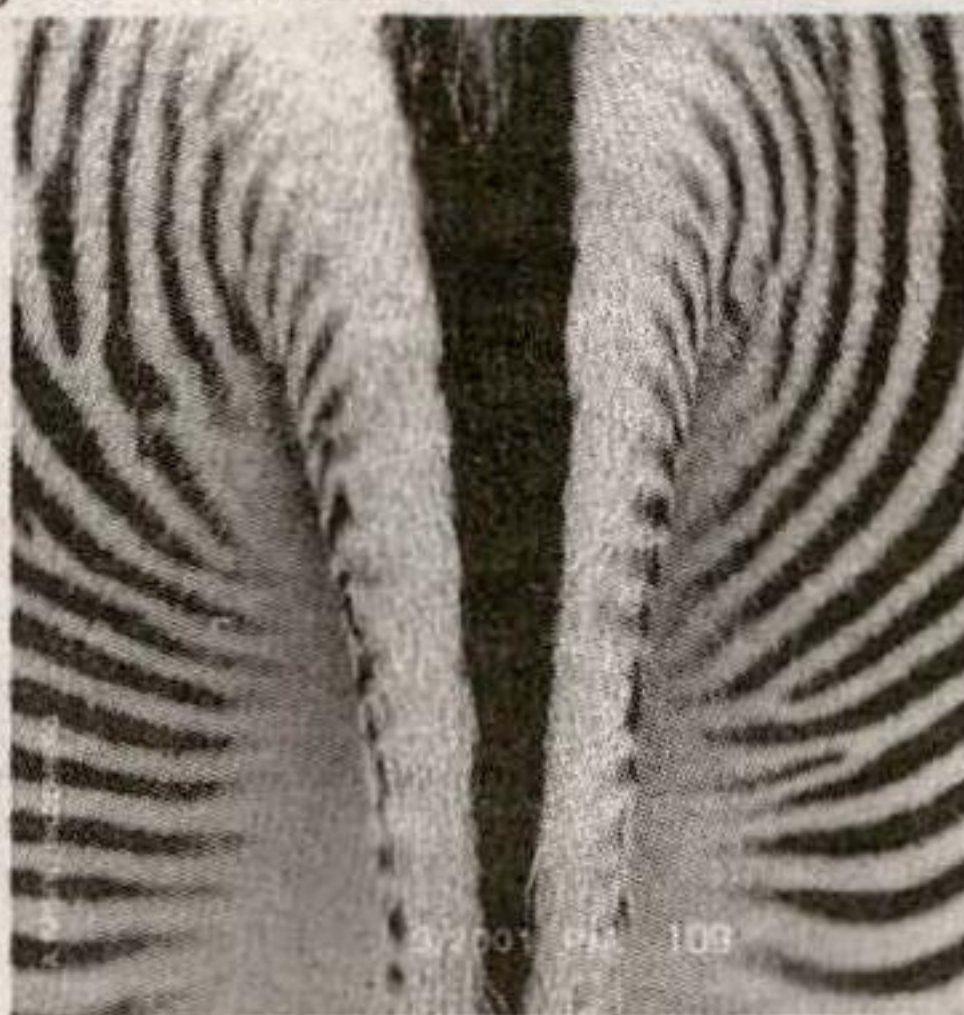

Vỏ ốc xoắn phải nhưng những ngăn bên trong nó lại hầu như bằng nhau (đối xứng lặp lại)

Columbia) bề gãy niềm tin của họ vào quyền lực vô biên của tính ĐX: nếu người ta đưa các nguyên tử Cobalt 60 vào trong một từ trường cực mạnh, chúng sẽ phát ra các điện tử, hoặc về cực nam hoặc lên cực bắc - nhưng khác với sự chờ đợi, người ta thấy số lượng các điện tử bay về nam lớn hơn bay lên hướng bắc rất nhiều. Vì

các nhà vật lý học gọi cực nam là tay trái, nên nhà vật lý học đoạt giải Nobel Wolfgang Pauli đã bật kêu to phản kháng: "Tôi không tin rằng thiên nhiên thuận tay trái!". Cuộc thí nghiệm với những nguyên tử Cobalt đã dẫn tới sự sụp đổ của bức tranh ĐX trong tâm trí các nhà khoa học tự nhiên và tạo không gian cho

những hướng nghiên cứu mới cũng như những kiến thức mới, ví dụ đối với cả chủ đề vật chất và phản vật chất cũng như sự xuất hiện của thế giới này. Một trong những biểu hiện bí hiểm nhất (lệch lạc) trong thế giới nhìn thấy được của chúng ta là việc vật chất có trọng lượng lớn hơn rất nhiều so với phản vật chất. "Mặc dù các máy tăng tốc sản sinh ra cả vật chất lẫn phản vật chất ở số lượng bằng nhau, thế nhưng trong thế giới bên ngoài phòng thí nghiệm, chúng ta chẳng nhìn thấy những phản vệ tinh với những dây phản ngân hà". Giáo sư thiên văn học người Anh John D. Barrow đã nói. Tại sao thiên nhiên rõ ràng lại yêu mến vật chất hơn là ảnh đối xứng gương của nó? Một khả năng: một sự khác biệt vô cùng nhỏ giữa tỉ lệ phân rã của hạt vật chất căn bản và các hạt phản vật chất đã dần dần dẫn tới việc cán cân nghiêng

Phần sau con ngạ vẫn đối xứng hầu như hoàn hảo

về phía vật chất. Điều đó có nghĩa là: khởi đầu của thế giới chúng ta là nét lệch lạc. Cũng giống như khởi đầu của mỗi một cuộc sống con người là hành động vi phạm luật ĐX - khi tế bào trứng hình cầu (mang tính ĐX) bị tinh trùng xuyên vào và thụ tinh.

Việc sự sống có liên quan cả với tính ĐX lẫn những hành vi

lệch lạc được thể hiện rõ qua "tính thuận tay" của các phân tử. Đó là cái tên mà các nhà khoa học đặt cho một hiện tượng tới nay chưa có lời giải thích: rất nhiều phân tử hữu cơ được kiến tạo lệch lạc. Điều đó thể hiện qua việc chúng phản ứng khác nhau đối với những loại ánh sáng đã được phân cực - những phân tử "thuận tay trái" sẽ xoay mặt phẳng phân cực của chúng về bên trái, trong khi bọn "thuận tay phải" thì xoay sang phải. Các phân tử đường tự nhiên đại đa số đều "thuận tay phải", trong khi đại đa số các phân tử axit amin tự nhiên lại "thuận tay trái". Cứ xem xét 20.000 con ốc sên thường sống trong những rặng đồi trống nho thì có tới 19.999 con có vỏ xoáy về hướng phải. Những dây leo của cây houblon (cây hoa bia) bao giờ cũng xoay về hướng trái khi bám cọc leo lên, còn

(Xem tiếp tr.39)

Thư viện trường học (TVTH) là một hoạt động quan trọng của nhà trường, là nơi cung cấp nguồn tri thức phong phú, tạo điều kiện cho học sinh (HS) và giáo viên (GV) bổ sung, mở rộng, nâng cao kiến thức. Làm tốt công tác TVTH sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình đổi mới phương pháp dạy và học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trong nhà trường. Có được một TV tốt với số lượng sách báo phong phú nhưng không có GVTV giỏi thì cũng khó phát huy tác dụng của TV. GVTV có một vị trí hết sức quan trọng, là nhịp cầu nối sách báo với bạn đọc. Để khẳng định vị trí, vai trò quan trọng của hệ thống TVTH, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT) chủ trương đẩy mạnh công tác TV trong trường học cả nước và chỉ đạo Nhà xuất bản Giáo dục cùng các sở GD-ĐT tổ chức Hội thi Giáo viên thư viện giỏi toàn quốc lần thứ I - năm 2001, nhằm động viên, khích lệ và tôn vinh đội ngũ GVTVTH - những người thầy không đứng trên bục giảng, đồng thời vận động xã hội quan tâm tới sự nghiệp phát triển GD thông qua việc tham gia xây dựng cơ sở vật chất cho nhà trường.

KẾT THÚC HỘI THI GIÁO VIÊN THƯ VIỆN GIỎI TOÀN QUỐC NĂM 2001:

Tôn vinh NHỮNG NGƯỜI THẦY ĐỨNG SAU BỤC GIẢNG

Cuộc hội tụ thiết thực của những giáo viên thư viện

Lần đầu tiên, trên phạm vi cả nước, Hội thi GVTV giỏi đã diễn ra sôi nổi và chu đáo, kéo dài suốt 4 tháng, từ cấp cơ sở, cấp tỉnh và toàn quốc. Đây thực sự là cuộc hội tụ của hàng ngàn GVTV ở khắp mọi miền đất nước, từ các bản làng hẻo lánh, xa xôi ở Tây Bắc, Việt Bắc, các tỉnh đồng bằng Bắc bộ, miền Trung và Tây Nguyên, đến các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long... Qua nhiều vòng

ĐÀO QUỐC TOÀN - TRẦN SÁNG

thi ở từng cơ sở, mỗi tỉnh chỉ được chọn 3 GV xuất sắc nhất của 3 cấp học: tiểu học, THCS và THPT để tham gia Hội thi GVTV giỏi toàn quốc, tổ chức trong 3 đợt ở 3 khu

Toàn cảnh các đại biểu tham dự hội thi khu vực miền Nam. Ảnh: Minh Thọ

vực: miền Bắc (Hà Nội), miền Trung và Tây Nguyên (Đà Nẵng), miền Nam (TP. Hồ Chí Minh).

Từ hội thi ở các địa phương, điều đáng chú ý là không chỉ những GVTV vào cuộc mà còn là dịp để các cấp quản lý GD, các ban ngành địa phương quan tâm đến công tác TVTH. Hầu hết các giám đốc (hoặc phó giám đốc) các sở GD-ĐT đều trực tiếp làm trưởng ban chỉ đạo hội thi cấp tỉnh, thành phố. Lãnh đạo các công ty sách - thiết bị trường học ở các tỉnh, thành phố đã phối hợp chặt chẽ với sở GD-ĐT để tổ chức tốt hội thi. Nhiều vị lãnh đạo ở các tỉnh, thành phố đã đến dự và động viên cổ vũ các thí sinh (TS), bày tỏ sự quan tâm của các cấp chính quyền ở địa phương đối với công tác TVTH.

Với sự tham gia nhiệt tình của 171 TS đến từ 57 tỉnh, thành phố trong cả nước (trừ 4 tỉnh: Cao Bằng, Bắc Cạn, Tuyên Quang, Yên Bái vì nhiều lý do đã chưa thể tham gia

lần này), hội thi là dịp tốt để biểu dương, tôn vinh những GV làm công tác TVTH. Nhiều anh chị em ở tận các vùng rừng núi xa xôi hoặc các miền quê hẻo lánh chưa bao giờ nghĩ rằng mình lại có dịp đứng trên sân khấu giữa thủ đô Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, TP. Đà Nẵng để trình bày, giới thiệu những cuốn sách bấy lâu nay nằm lặn lẽ trong giá sách TV trường mình.

Những GVTV đến với hội thi từ cấp quận, huyện, tỉnh, thành và bước vào hội thi toàn quốc không chỉ bằng nhiệt tình, tâm huyết, bằng sự chuẩn bị chu đáo, tự tin mà còn đem đến cho hội thi những kinh nghiệm quý báu, giúp Bộ GD-ĐT và NXB Giáo dục thấy rõ tiềm năng vốn có và những gì chưa có, những gì đã làm được và những gì chưa làm được, từ đó, chuẩn bị bồi dưỡng nhân lực cho việc hiện đại hóa cơ sở vật chất, TV nhà trường trong 10 năm đổi mới GD sắp đến.

KẾT QUẢ HỘI THI GIÁO VIÊN THƯ VIỆN GIỎI TOÀN QUỐC NĂM 2001

Giải nhất đồng đội gồm các sở GD-ĐT: 1. Lâm Đồng; 2. Tiền Giang; 3. TP. Hồ Chí Minh; 4. TP. Đà Nẵng; 5. Thủ đô Hà Nội; 6. Hà Tây; 7. Hà Tĩnh.

Giải giáo viên thư viện xuất sắc:

1. Vương Thanh Hiền - trường THPT Hoàng Diệu, Sóc Trăng.
2. Nguyễn Thị Thanh Thúy - trường Tiểu học Chi Lăng, Q.6, TP. Hồ Chí Minh.
3. Lê Mỹ Phước - trường THCS Lê Quý Đôn, Vĩnh Long.
4. Lê Thị Thu Vân - trường THPT bán công Trần Phú, Đà Nẵng.
5. Nguyễn Thị Bích Huyền - trường Tiểu học Ái Mộ, Gia Lâm, Hà Nội.
6. Lê Mai Chung - trường THCS Bắc Lý, Hà Nam.
7. Đào Thị Minh Thanh - trường THPT Lê Quý Đôn, Hà Tây.

Nội dung cuộc thi ở cấp toàn quốc được đánh giá là khá sinh động, với sự chuẩn bị kịch bản tốt, tạo điều kiện để các TS bộc lộ được khả năng nói, diễn đạt những vấn đề cần nói về sách. Nhiều câu hỏi của ban giám khảo vừa mang tính gợi mở sự hiểu biết về từng cuốn sách, về những vấn đề liên quan mà TS trình bày, vừa góp phần nâng cao nghiệp vụ TV. Với lòng yêu ngành, yêu nghề, có nghiệp vụ chuyên môn cao, khả năng ứng xử thông minh, linh hoạt, nhiều TS đã vượt qua việc giới thiệu sách thông thường, để có những bài bình luận sắc sảo, có nhiều phát hiện mới mẻ trước những vấn đề tưởng như đã mòn cũ. Trong số những TS xuất sắc, có thể kể đến các gương mặt điển hình như: Nguyễn Kim Hoàng (trường THPT Bình Long, Bình Phước) trình bày về *Sổ tay kiến thức hóa học*; Lê Thị Hồng Vân (trường THPT Tân An, Long An) với *Thơ chọn với lời bình*; Trần Thị Ánh Nguyệt (trường Lê Quý Đôn, Hòa Thành, Tây Ninh) với *Xuân Diệu - nhà văn trong nhà trường*; Nguyễn Thị Ngọc Hà (trường THCS Phụng

Hiệp, Cần Thơ) với *Nhân vật lịch sử và danh nhân văn hóa thế giới*; Trần Thị Hương (trường Tiểu học K'Long, Đức Trọng, Lâm Đồng) với *Phương pháp sáng tác đề toán ở tiểu học...* và còn nhiều GVTV khác, với nhiều cách diễn đạt, trình bày và trả lời ứng xử hay, khiến ban giám khảo phải thực sự ngạc nhiên, thán phục.

Qua hội thi, từ cấp cơ sở đến toàn quốc, đã xuất hiện những tấm gương trong sáng, cảm động. Chẳng hạn, cô giáo Nguyễn Thị Thanh Thúy (trường Tiểu học Quảng Ngãi, TX. Quảng Ngãi), sau khi giành giải nhì ở khu vực miền Trung - Tây Nguyên đã gửi hai con nhỏ cho chồng chăm nom, gom cả số tiền thưởng (800.000đ) cùng với tháng lương của hai vợ chồng, lặn lội vào TP. Hồ Chí Minh theo dõi tiếp cuộc thi. Cô ghi chép rất kỹ từng bài giới thiệu sách, từng câu hỏi của ban giám khảo và cách trả lời ứng xử của các TS. Cô đã ghi được 27 bài giới thiệu ở khu vực miền Trung - Tây Nguyên và 72 bài giới thiệu ở khu vực miền Nam. Cô bảo chỉ tiếc là con nhỏ bị sốt nên không thể ra

tiếp Hà Nội học hỏi kinh nghiệm được.

Nhiều GV tuổi nghề rất cao, sắp về nghỉ hưu, vẫn hào hứng tham dự cuộc thi, như các thầy giáo Cao Quang Thái, Phạm Minh Nhiên, cô giáo Võ Kim Sương ở Bến Tre, Lâm Đồng, Cà Mau... với mong muốn ngành GD-ĐT thường xuyên tổ chức các cuộc thi như thế này để các GVTV ở cơ sở có dịp tiếp xúc, học hỏi kinh nghiệm của đồng nghiệp, để không ngừng nâng cao công tác TV ở các trường học.

Nhiều thầy, cô giáo đạt giải cấp tỉnh (ở Khánh Hòa, Bình Thuận) nhưng sắp đến tuổi nghỉ hưu, đã nhường lại cho đồng nghiệp trẻ dự hội thi toàn quốc, để họ có điều kiện vươn cao hơn. Cô giáo Nguyễn Thị Thảo Vân (trường THPT Thảo Nguyên, Mộc Châu, Sơn La) trùng điểm với TS thứ ba (đoàn chỉ được chọn 3 người) đã tự nguyện xin dự thi để học tập, không cần phải cho điểm xếp loại... Ông Ngô Trần Ái - giám đốc NXB Giáo dục, Trưởng ban tổ chức hội thi, đã xúc động phát biểu: "Đó là những tặng vật quý giá nhất mà các thầy cô giáo TVTH đem đến cho hội thi".

Cần thêm nhiều "cú hích" để thư viện trường học phát triển tốt hơn

Theo Thứ trưởng Bộ GD-ĐT Lê Vũ Hùng, mong muốn của Bộ GD-ĐT là sắp tới, GV các trường học

không chỉ là các GV đứng lớp, mà các cán bộ TV, phòng thí nghiệm, thực hành... cũng là GV. Bộ muốn khẳng định vị trí của những người làm công tác TVTH, từ đó tính toán đến vấn đề chế độ, chính sách cho GVTVTH được đầy đủ hơn. Việc tổ chức hội thi lần này hoàn toàn phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh hiện nay. Mong rằng hoạt động TV sẽ được tiếp tục cải tiến, tiếp tục đổi mới, để những hội thi tới đây, nghiệp vụ TV sẽ không chỉ dừng ở mức như hiện nay mà phải được nâng lên, phải đáp ứng yêu cầu hiện đại hóa, như hướng dẫn học sinh tra danh mục trên máy vi tính, TVTH phát triển thành những TV điện tử... Tất cả các trường học phải có TV, phòng thí nghiệm, thực hành, có các phương tiện để hỗ trợ dạy và học. Có như vậy mới thay đổi được diện mạo chung của GD phổ thông, nâng cao chất lượng GD một cách toàn diện, để từ đó mới có thể nói đến hội nhập khu vực và thế giới.

Thí sinh Trần Thị Bích (TP. Hồ Chí Minh, giải nhất) đang giới thiệu tác phẩm dự thi. Ảnh: Minh Thọ

Thư trưởng Bộ GD-ĐT Lê Vũ Hùng trao giải xuất sắc cho ba thí sinh (từ phải sang trái): Vương Thanh Hiền (Sóc Trăng), Nguyễn Thị Thanh Thúy (TP. Hồ Chí Minh), Lê Mỹ Phước (Vĩnh Long). Phần thưởng là chuyến tham quan thư viện trường học tại Bangkok - Thái Lan.

Trong phiên họp mới đây của Hội đồng Quốc gia GD, Thủ tướng Phan Văn Khải cũng nhấn mạnh: “Cần chú trọng đến sách vở, hoạt động TV, thí nghiệm, thực hành trong trường phổ thông, phải có mục tiêu cụ thể, rõ rệt từ nay đến năm 2005, số trường đạt yêu cầu này là bao nhiêu. Đây không chỉ là việc riêng của ngành GD mà còn là việc của Nhà nước, của Chính phủ. Thủ tướng sẽ chỉ thị cho UBND các tỉnh, thành phố cùng với ngành GD chuẩn bị những điều kiện đó. Đây cũng chính là động lực cho sự phát triển của đất nước”.

Từ tầm quan trọng của hoạt động TV cho thấy người GVTV sẽ có vị trí xứng đáng. Nếu xây dựng các tủ sách, TV nhưng GVTV không được bồi dưỡng nghiệp vụ, không có tinh thần trách nhiệm, không có sự đam mê với sách vở thì chất lượng hoạt động TV sẽ rất hạn chế và như

vậy, TV sẽ không góp phần vào việc chấn hưng GD, thay đổi chất lượng GD. Do vậy, lãnh đạo các sở GD-ĐT, các trường cần tiếp tục coi hoạt động TV là hoạt động thiết yếu, có vị trí xứng đáng trong giai đoạn phát triển mới.

Theo ông Đào Duy Quát - Phó trưởng ban thường trực Ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương, các GVTVTH sẽ là những tấm gương và là bài học kinh nghiệm cho việc đào tạo bồi dưỡng nhiều cán bộ TV, làm tốt sự nghiệp tuyên truyền sách, đọc sách và làm theo sách. GVTV ở các trường phổ thông phải làm sao cho học sinh say mê đọc, thích đọc, tiếp tục duy trì và phát triển *văn hóa đọc* - một phương tiện văn hóa cực kỳ quan trọng để đào tạo con người. Qua hội thi này, không chỉ tuyển chọn ra các GVTV giỏi mà phải tìm ra bài học làm sao đào tạo bồi dưỡng được các GVTV

giỏi, thật say với nghề, giỏi nghiệp vụ và làm tốt nhiệm vụ tuyên truyền sách, hướng dẫn đọc sách...

Thực tế lâu nay, nhiều TV có những bộ sách rất quý, nhưng rất ít người đọc tới, vì GVTV không giới thiệu hoặc không có phương pháp giới thiệu sách, để thực sự làm nhịp cầu nối bạn đọc với sách. Do vậy, có thể coi hội thi GVTV giỏi lần này như một "cú hích" quan trọng làm hâm nóng nhiệt huyết và tinh thần trách nhiệm, khả năng nghiệp vụ chuyên môn của những người làm công tác TVTH. Hơn nữa, nói như ông Ngô Trần Ái - Giám đốc NXB Giáo dục, từ những GVTV được giải trong các hội thi từ cấp huyện, quận đến cấp toàn quốc, đại diện cho trên 200.000 GVTV trong cả nước, họ đã chứng tỏ được lòng yêu nghề tha thiết, giỏi nghề nghiệp, đặc biệt là tinh thần vượt khó, nhiều năm thầm lặng đóng góp tích cực cho việc nâng cao chất lượng dạy và học trong nhà trường. Đồng thời, cũng từ thành công của hội thi này, những người làm công tác TVTH không những được tôn vinh, được nâng cao vị trí, vai trò, mà còn là sự khẳng định khả năng nghiệp vụ của mình. Hội thi còn là lời mời gọi thiết tha các lực lượng xã hội đến với mặt trận TVTH. Sau hội thi, hy vọng nhiều TV vùng sâu, vùng xa đang gặp khó khăn sẽ có thêm nguồn tài trợ về sách. Nhiều lực lượng xã hội sẽ quan tâm đến TVTH và ưu tiên dành mọi lợi thế cho mặt trận này, tạo nên những chuyển biến sâu sắc, để TVTH nhanh chóng vươn lên ngang tầm với sự đổi mới của ngành GD-ĐT. ■

GIAO DỤC & dư luận

Con số nhắc nhở

Theo khảo sát của Ngân hàng Thế giới, các gia đình Việt Nam hiện nay chỉ **10%** thu nhập của hộ gia đình cho việc học hành của con cái.

Cùng lắng nghe

♦ "Đã đến lúc Bộ GD-ĐT nên đặt việc đảm bảo chất lượng của hệ thống đại học Việt Nam thành quyết sách hàng đầu trong những năm đầu thế kỷ".

(PGS. TS. Nguyễn Hữu Đức - Hiệu trưởng trường ĐH Đà Lạt)

♦ "Sinh viên đại học hiện nay phải học quá nhiều môn, gấp khoảng hai lần so với các nước phát triển, nhưng cơ cấu môn học lại dàn trải, thiếu chuyên sâu, nội dung thì lạc hậu, cách xa thực tế".

(TS. Nguyễn Đình Hương - Hiệu trưởng trường ĐH Kinh tế quốc dân Hà Nội)

♦ "Hiện nay, công nghệ đào tạo của Việt Nam kém, tại sao không nhập công nghệ đào tạo của nước ngoài?".

(PGS. TS. Đào Văn Lượng - Giám đốc Sở Khoa học - Công nghệ và Môi trường TP. Hồ Chí Minh)

♦ "Nói bao giờ cũng dễ hơn làm. Nói đúng rất khó, nhưng xem ra làm đúng, làm có hiệu quả còn khó hơn".

(Nhà báo Hữu Thọ - Trợ lý Tổng Bí thư)

♦ "Cần phải giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt, vì hiện nay, tình trạng làm vẩn đục tiếng Việt quá nhiều".

(GS. TS. Nguyễn Lâm Dũng - Đại biểu Quốc hội tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu)

GÓP Ý CHƯƠNG TRÌNH VÀ SÁCH GIÁO KHOA **TRUNG HỌC CƠ SỞ:**

Mấy nhận xét VỀ CUỐN NGỮ VĂN 6

**NGUYỄN ĐỨC DƯƠNG -
HOÀNG DŨNG**

(Sách giáo khoa thí điểm)

Tích hợp - “sáp nhập ba phần lâu nay vẫn thường được gọi là ba phân môn (văn, tiếng Việt, tập làm văn) vào một chỉnh thể là ngữ văn” (*Ngữ văn 6, lời nói đầu, tr.3*) - là hướng đi mới mà các tác giả **Ngữ văn 6** (tập I [viết tắt là NV6/I] và tập II [NV6/II]) cố triển khai trong công trình này để thực hiện việc **giảm tải**, một đòi hỏi hết sức cấp thiết mà xã hội đang đặt ra cho ngành giáo dục. Hơn nữa, sách giáo khoa (SGK) tích hợp cũng cần phải tăng thêm phần **thực hành**, nhất là đối với phân môn tiếng Việt, sao cho học sinh có thể mau chóng sử dụng hữu hiệu tiếng mẹ đẻ làm công cụ giao tiếp, như chúng ta vẫn thiết tha mong đợi bấy nay.

Những điểm vừa nêu chắc hẳn nhà biên soạn SGK nào cũng dễ nhất trí hoàn toàn. Nhưng hai yêu cầu đó được thực hiện đến đâu trong thực tế là chuyện chẳng dễ.

1. Về văn bản

Nhìn chung, hệ thống văn bản được sách tuyển chọn chẳng những nghiêm túc về nội dung, mà còn khá hấp dẫn về hình thức.

Tiếc thay, các nhà biên soạn chưa dám mạnh dạn chỉnh sửa, nên trong các văn bản vẫn còn lẫn quá nhiều *hạt sạn* lẽ ra không nên có cả về cách dùng từ lẫn cách đặt câu. Những chỗ bất ổn này nếu không cho thấy trình độ sử dụng tiếng Việt

của các nhà biên soạn chưa lấy gì làm vững lắm thì ít ra cũng chứng tỏ một lỗi làm việc hết sức thiếu thận trọng, một điều hoàn toàn xa lạ đối với công việc biên soạn loại ấn phẩm có tính chất “khuôn vàng thước ngọc” như SGK.

2. Về bài tập

Việc tăng cường phần thực hành đòi hỏi SGK phải có một hệ thống bài tập thật phong phú về số lượng, thật đa dạng về kiểu loại và thật lý thú về nội dung. Nhưng phần bài tập được đưa vào bộ sách, nhìn chung, vẫn chẳng hơn gì hệ thống bài tập trong SGK cải cách: cũng ít ỏi, sơ sài, đơn điệu và chẳng bổ ích bao nhiêu đối với việc phát huy trí tuệ của học sinh, vì bài nào hầu như cũng đều là những minh họa khô khan và tẻ nhạt cho những hiểu biết “lý thuyết”, mà nếu không vô bổ đối với các em thì cũng thiếu một căn cứ khoa học xác đáng. Xin nêu một vài thí dụ:

- Học sinh lớp 6 (và cả nhiều người trong chúng ta nữa cũng thế), hầu hết đều chưa thể hình dung được thế nào là từ gốc ngoại quốc: **gốc gác của từ ngữ** là câu chuyện “riêng tư” của một số ít ỏi các chuyên gia về từ nguyên. Vậy mà ngay từ đoạn mở đầu phần **Từ mượn**, sách đã yêu cầu các em: “[Hãy] kể thêm các từ gốc Hán mà em biết”! (NV6/I:63).

- Về một bài tập khác, yêu cầu học sinh “**Tìm quy tắc sắp xếp các tiếng trong**

từ ghép chỉ quan hệ thân thuộc". Để các em dễ thực hiện, sách có gợi ý thêm rằng "[hãy] sắp xếp các tiếng theo quan hệ gần-xa: như cô chú..." (NV6/l:15). Rõ ràng đây cũng lại là một câu viết nhieu: cả **cô** lẫn **chú** (trong tiếng Việt toàn dân) đều là những từ chỉ người thân **bên nội**, nghĩa là đều có "quan hệ gần". Đã vậy thì hai từ này làm sao có thể minh họa cho quy tắc sắp xếp "gần trước, xa sau", như sách yêu cầu?

3. Về chú thích

Chưa thấy một công trình giáo khoa nào xử lý chuyện chú thích một cách ít nhất quán như công trình chúng ta đang xem xét. Sự thiếu thận trọng đó thể hiện ở ít nhất hai khía cạnh:

a. Trước hết, sách chưa cho thấy các tác giả xử lý công việc đó theo nguyên tắc nào. Có lẽ chính vì thế mà các nhà biên soạn hết sức lúng túng với những trường hợp rất dễ giải quyết như:

- *Tượng* xuất hiện tới ba lần trong ba kết hợp khác nhau (tượng Trời, tượng Đất và tượng *cắm thú*) ngay trong cùng một câu (NV6/l:11) và ở cả ba lần, nghĩa của nó đều giống nhau. Vậy mà sách chỉ chú nghĩa có hai trường hợp đầu, còn trường hợp thứ ba thì bỏ mặc!

- Có trường hợp cùng một từ nhưng lúc thì giảng thế này, lúc lại giảng thế khác: *tế tự* ở tr.100 cuốn NV6/l được chú là "cùng đến, đến đông đủ", nhưng sau đó 9 trang, tới tr.109, lại giảng là "cùng có mặt".

b. Bên cạnh đó, các tác giả cũng chưa cho thấy họ dựa vào những tiêu chuẩn nào để lựa chọn các từ ngữ cần chú giải. Chính vì vậy mà không ít từ ngữ rất khó hiểu đối với học sinh lớp 6 đã không được họ để ý, chẳng hạn: [làm cỗ thật] *hậu* (NV6/l:9), *sơn hào hải vị*, *nem công chả phượng* (NV6/l:11), *tục truyền* (NV6/l:19), *ván* [com nếp], *nệp* [bánh chưng] (NV6/l:31), *bạo ngược*, *nghĩa quân* (NV6/l:39), *tư dinh*, *gia nô*, *võng cang* (NV6/l:43), *cận thần* (NV6/l:

l:45)...; trong khi đó thì nhiều trường hợp dễ hiểu hơn rất nhiều lại được giảng giải hết sức tỉ mỉ, chẳng hạn: *trần* (NV6/l:61), *thời* (NV6/l:80), *nói thẳng*, *lừ đừ*, *lờ đờ* (NV6/l:108), *cá uơn* (NV6/l:115)...

Sự thiếu nhất quán này có khi còn lộ rõ ngay cả với những từ ngữ xuất hiện trong cùng một đoạn văn: cả ba từ *sun sun* [như con đĩa] (NV6/l:95), *tun tun* [như cái chổi sể cùn] (NV6/l:96), *chấn chấn* [như cái đòn càn] (NV6/l:95) đều khó hiểu như nhau, nhưng chỉ trường hợp thứ ba là được "chiếu cố".

Ngoài ra, rất nhiều từ ngữ chẳng lấy gì làm khó đã bị chú giải sai đến mức đáng sửng sốt, chẳng hạn:

- *Rong biển* thì giảng là một "loại rêu [!] mọc ở biển" (NV6/l:89).

- *Tổ ấm* thì chú là "ơn huệ của tổ tiên, ông cha để lại [!]" (NV6/l:100), làm như thể *ơn huệ* cũng là thứ có thể để lại cho hậu duệ. Thực ra, *ấm* là "ân trạch hay quyền thế mà con cháu được hưởng nhờ công nghiệp của tổ tiên".

- *Gấm* là không hiểu sao lại được cắt nghĩa là "*vải [!] đẹp, quý*" (NV6/l:135). Điều đáng nói hơn nữa là ngay sau đó, sách còn mở ngoặc ghi thêm: "*Gấm: hàng dệt bằng tơ nhiều màu, có hình hoa lá; là: hàng dệt bằng tơ nồn có những đường dọc nhỏ đều nhau, thường được nhuộm đen*" (NV6/l:135). Cách xử lý này khiến ai cũng phải băn khoăn tự hỏi: tổ hợp *gấm* là phải chẳng đã chuyển nghĩa để chỉ một loại "*vải đẹp và quý*"?

- *Du canh* vốn là một phương thức canh tác (không trồng trọt cố định tại một nơi), lại bị gán cho cái nghĩa "*chuyển từ nơi này đến nơi khác để làm ruộng, rẫy*" (NV6/l:146).

- Còn *du cư* vốn là một phương thức cư trú (không ở cố định tại một nơi) đã bị gán cho cái nghĩa "*thay đổi chỗ ở luôn*" (NV6/l:146)...

(Còn tiếp)

DU HỌC MỸ

BẠN CHƯA THI TOEFL?

® Bài thi tiếng Anh cho sinh viên quốc tế

Bài thi đầu vào chương trình sau đại học về quản trị kinh doanh

GMAT

Mọi thông tin xin liên hệ với đại diện của ETS tại Việt Nam:

Institute of International Education (IIE)

Tầng 5, 104 Trần Hưng Đạo, Hà Nội

Điện thoại: 8224093; Fax: 8223642

Email: studyusa@bdvn.vnd.net

GRE

Bài thi đầu vào chương trình sau đại học

Bài thi đầu vào chương trình đại học

SAT

Thông báo số 1

VỀ VIỆC KỶ NIỆM 45 NĂM THÀNH LẬP TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HUẾ (1957-2002)

Trường Đại học Sư phạm - Đại học Huế sẽ tổ chức kỷ niệm 45 năm thành lập vào tháng 5-2002. Lãnh đạo nhà trường mong muốn quý thầy cô giáo, cán bộ công chức và sinh viên từng học tập, công tác tại trường liên lạc và cung cấp những tư liệu về trường, thông tin của bản thân về cho trường theo địa chỉ sau: số 34 Lê Lợi, Huế, Điện thoại: 054.822132, Fax: 054.825824, Email: sci@dng.vnn.vn.

Chúng tôi thiết tha chờ đón sự ủng hộ về tinh thần lẫn vật chất và sự hợp tác nhiệt tình của quý vị và các anh chị để việc tổ chức kỷ niệm thành công tốt đẹp.

Xin chân thành cảm ơn.

HIỆU TRƯỞNG TRƯỜNG ĐH SƯ PHẠM HUẾ
PGS. TS. LÊ CÔNG TRIÊM

Thông tin thi và tuyển sinh năm 2001

Những trường đại học đã vượt quá chỉ tiêu tuyển thẳng năm 2001

Theo thông báo của Bộ GD-ĐT về kết quả dự tuyển vào đại học, cao đẳng (ĐH-CĐ) năm 2001 đối với học sinh (HS) diện tuyển thẳng: tất cả HS đoạt giải nhất, nhì, ba và khuyến khích trong các kỳ thi quốc gia chọn HS giỏi, nếu tốt nghiệp THPT năm 2001 đạt từ khá trở lên sẽ được tuyển thẳng vào các trường ĐH, CĐ theo đúng nguyện vọng 1 đã đăng ký, trừ những trường hợp đăng ký tuyển thẳng vào các ngành của một số trường sau:

Trường ĐH Sư phạm Hà Nội:

- *Ngành 201*: 9 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 3 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

- *Ngành 601*: 43 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 12 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

- *Ngành 602*: 22 HS đoạt giải nhì, nhưng chỉ còn 10 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất (tất cả những HS đoạt giải ba đăng ký nguyện vọng 1 vào ngành 602 đều phải chuyển sang nguyện vọng 2, 3).

- *Ngành 603*: 15 HS đoạt giải nhì, nhưng chỉ còn 8 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất (tất cả HS đoạt giải ba phải chuyển sang nguyện vọng 2, 3).

- *Ngành 902*: 11 HS năng khiếu thể dục thể thao phải chờ kết quả thi tốt nghiệp THPT, vì chỉ tiêu chỉ có 8 mà 11 HS đăng ký tuyển thẳng.

Trường ĐH Sư phạm TP. Hồ Chí Minh:

- *Ngành 701*: 16 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 10 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS

đoạt giải nhất, nhì.

- *Ngành 703*: 12 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 4 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

Trường ĐH Ngoại ngữ (ĐH Quốc gia Hà Nội):

- *Ngành tiếng Nga (702)*: 11 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 8 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

- *Ngành tiếng Pháp (703)*: 22 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 4 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

Trường ĐH Y Dược TP. Hồ Chí Minh:

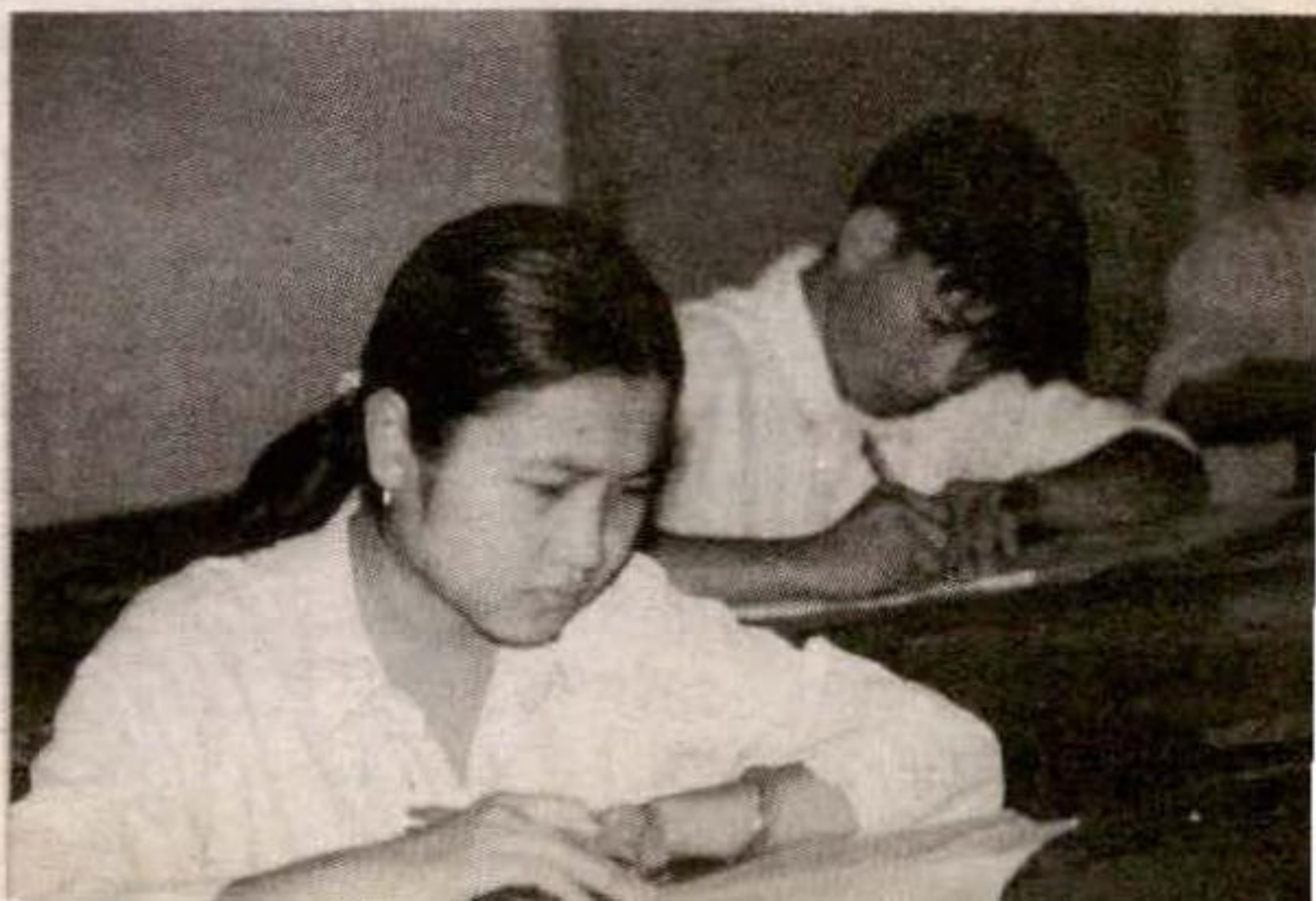
- Ngành 301*: 40 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 25 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

Trường ĐH Y Hà Nội:

- Ngành 302*: 4 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 2 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

Học viện Bưu chính Viễn thông:

- Ngành 101 (hệ CĐ)*: 14 HS đoạt giải khuyến khích nhưng chỉ còn 8 chỉ tiêu sau khi đã tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì, ba. Tất cả 14 HS này đều phải chờ kết quả thi tốt nghiệp THPT.

NHỮNG TRƯỜNG HỢP ĐĂNG KÝ TUYỂN THĂNG KHÔNG ĐÚNG QUY ĐỊNH

Địa phương	Đoạt loại giải	Môn đoạt giải	Đăng ký tuyển thăng vào trường, ngành (nguyên vọng 1)
Cần Thơ	khuyến khích	hóa	ĐH Sư phạm TP. Hồ Chí Minh
Cần Thơ	khuyến khích	Pháp	ĐH Sư phạm Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh
Hải Dương	ba	sử	ĐH Sư phạm Hà Nội (ngành văn)
Bắc Ninh	khuyến khích	văn	Học viện Ngân hàng (nhóm ngành 4)
Bắc Ninh	khuyến khích	văn	ĐH Bách khoa Hà Nội (hệ CĐ)
Kon Tum	khuyến khích	văn	CĐ Kinh tế đối ngoại (nhóm ngành 4)
Lâm Đồng	khuyến khích	sinh	ĐH Tây Nguyên
Bắc Giang	khuyến khích	lý	Học viện Bưu chính viễn thông (ngành 104)
Ninh Bình	khuyến khích	hóa	Học viện Bưu chính viễn thông (ngành 104)
Đắc Lắc	khuyến khích	Pháp	CĐ Hải quan
Hà Tĩnh	ba	sử	CĐ Hải quan
Thanh Hóa	khuyến khích	Anh	Học viện Quan hệ quốc tế
TP. Hồ Chí Minh	ba	văn	Học viện Ngân hàng (nhóm ngành 4)
TP. Hồ Chí Minh	ba	Anh	Học viện Ngân hàng (nhóm ngành 4)
TP. Hồ Chí Minh	khuyến khích	Anh	Học viện Ngân hàng (nhóm ngành 4)

Lưu ý: Tất cả những trường hợp nói trên, nếu tốt nghiệp THPT loại khá trở lên phải chuyển sang nguyên vọng 2, 3 hoặc do Bộ GD-ĐT bố trí vào những trường, ngành còn chỉ tiêu tuyển thăng theo đúng quy chế tuyển sinh. (Nguồn: Bộ GD-ĐT)

Học viện Quan hệ Quốc tế:

- Có 6 HS đoạt giải ba tiếng Anh, nhưng chỉ còn 5 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

- Có 7 HS đoạt giải nhì tiếng Pháp, nhưng chỉ còn 2 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất (tất cả HS đoạt giải ba tiếng Pháp đều phải chuyển sang nguyên vọng 2, 3).

- Có 6 HS đoạt giải ba môn văn, nhưng chỉ còn 5 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

Trường Cao đẳng Hải quan: 44 HS đoạt giải khuyến khích (phải chờ kết quả thi tốt nghiệp THPT), vì chỉ tiêu chỉ có 15 nhưng có tới 44 HS đăng ký tuyển thăng.

Trường ĐH An ninh: Ngành 501: 11 HS đoạt giải ba, nhưng chỉ còn 8 chỉ tiêu sau khi tuyển những HS đoạt giải nhất, nhì.

● Các HS năng khiếu thể dục thể thao đăng ký tuyển thăng vào các trường CĐ

thể dục thể thao và các ngành giáo dục thể chất của các trường CĐ sư phạm: còn phải chờ ý kiến của các trường này sau khi kiểm tra đối chiếu các giải đã đoạt với ngành đào tạo của trường trong khóa tuyển sinh năm 2001.

Những HS đăng ký tuyển thăng vào các ngành có thi môn năng khiếu: âm nhạc, mỹ thuật, kiến trúc, báo chí (của Phân viện Báo chí tuyên truyền) chỉ được miễn các môn thi văn hóa, vẫn phải dự thi các môn năng khiếu và phải đạt điểm thi năng khiếu do trường quy định mới thuộc diện trúng tuyển.

Sau khi có kết quả thi tốt nghiệp THPT năm 2001, những HS nói trên nếu tốt nghiệp từ loại khá trở lên thì sẽ được xếp thứ tự ưu tiên để tuyển đủ chỉ tiêu, số còn lại sẽ được chuyển sang nguyên vọng 2, 3 hoặc do Bộ GD-ĐT bố trí vào những trường, ngành còn chỉ tiêu tuyển thăng.

P.V thực hiện

♦ Thủ tướng Chính phủ vừa có chỉ thị về việc đổi mới chương trình giáo dục phổ thông theo nghị quyết của Quốc hội. Việc đổi mới chương trình giáo dục phổ thông sẽ thực hiện đại trà theo tiến độ: bắt đầu dạy và học theo chương trình mới ở lớp 1 và lớp 6 từ năm học 2002-2003, lớp 10 từ năm học 2004-2005. Thủ tướng yêu cầu Bộ GD-ĐT xây dựng một đề án tổng thể đổi mới chương trình và sách giáo khoa (SGK), cần huy động tập hợp các nhà khoa học, nhà sư phạm, cán bộ quản lý giáo dục, giáo viên giỏi tham gia biên soạn, thẩm định, thử nghiệm chương trình SGK mới và hướng dẫn áp dụng cho những địa bàn khác nhau, phải tham khảo ý kiến rộng rãi của mọi tầng lớp xã hội trước khi triển khai đại trà.

♦ Bộ GD-ĐT quyết định cử 6 đoàn gồm 27 học sinh (HS) giỏi tham dự các kỳ Olympic quốc tế năm 2001: 6 HS dự Olympic tiếng Nga lần thứ 10 tại Liên bang Nga (25 đến 30-6); 6 HS dự Olympic toán lần thứ 42 tại Mỹ (1 đến 14-7); 5 HS dự Olympic vật lý lần thứ 32 tại Thổ Nhĩ Kỳ (28-6 đến 6-7); 4 HS dự Olympic sinh học lần thứ 12 tại Bỉ, 4 HS dự Olympic hóa học lần thứ 33 tại Ấn Độ và 4 HS dự Olympic tin học lần thứ 12 tại Phần Lan (14 đến 21-7).

♦ Theo Thứ trưởng Bộ GD-ĐT Lê Vũ Hùng, hiện nay, ngân sách nhà nước chỉ cho giáo dục chỉ đáp ứng được 50% nhu cầu thực tế. Trong đó, phần lớn tập trung cho chi lương, có những địa phương dành đến 85% ngân sách để chi cho lương. Do đó, phần chi cho các hoạt động khác rất ít. Tuy nhiên, Chính phủ chưa bao giờ xem học phí là nguồn chi cho giáo dục. Nếu địa phương nào quá khó khăn mà không thu được học phí thì Chính phủ phải hỗ trợ thêm.

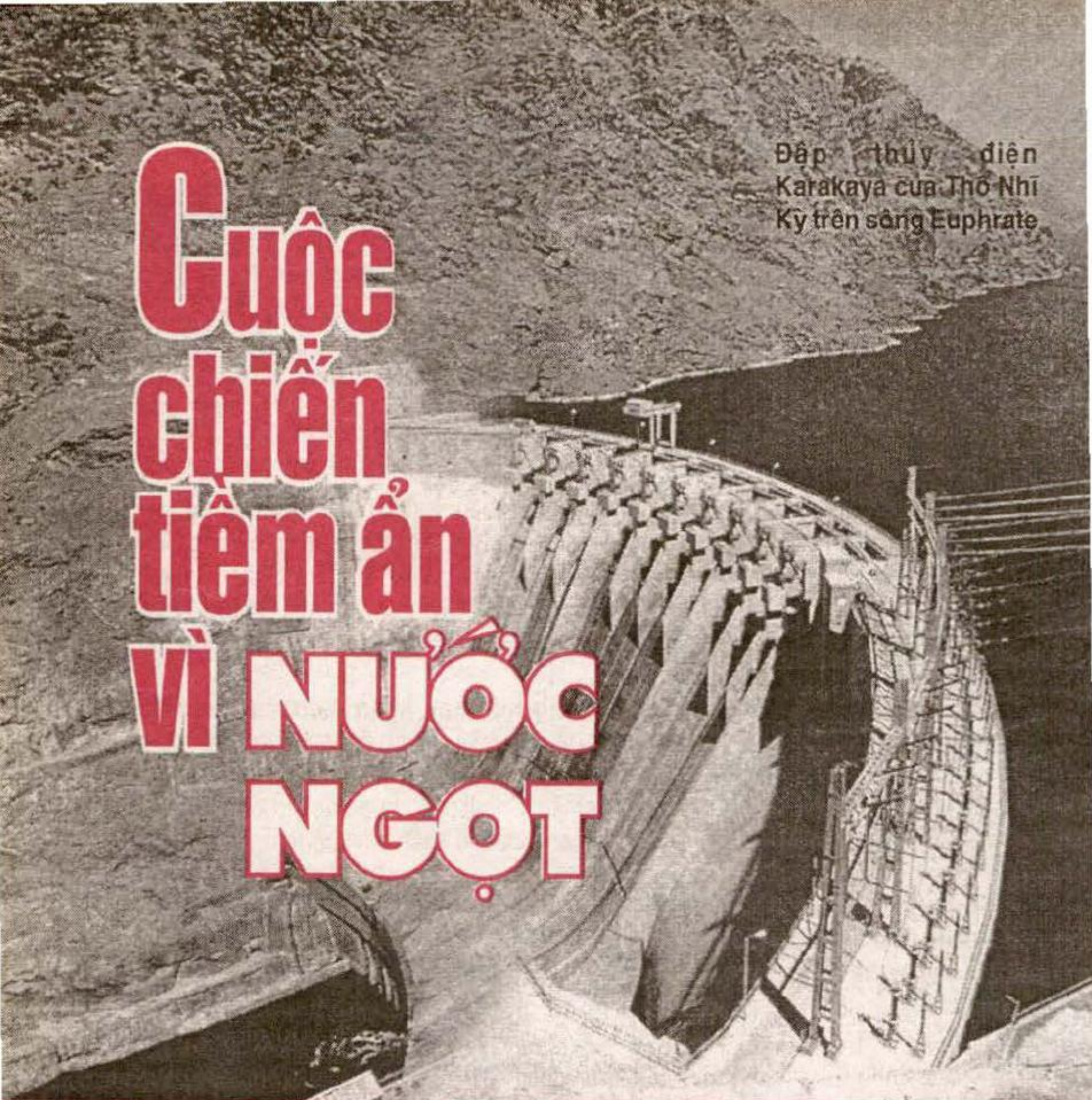
♦ Ngày 18-6-2001, Bộ GD-ĐT tổ chức cuộc gặp mặt thân mật với các nhà báo nhân ngày Báo chí Việt Nam 21-6. Thay mặt lãnh đạo Bộ, Bộ trưởng Nguyễn Minh Hiền đã cảm ơn và đánh giá cao sự cộng tác, hỗ trợ của báo chí với ngành. Báo chí đã kịp thời phát hiện, biểu dương gương người tốt, việc tốt cũng như phê phán các hiện tượng tiêu cực, bất cập trong ngành. Bộ trưởng cho biết sẽ chỉ đạo các bộ phận chức năng thông tin đầy đủ, kịp thời, chính xác cho báo chí và mong báo chí giúp ngành giáo dục hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị được Đảng và Nhà nước giao.

♦ Theo ông Ngô Trần Ai, Giám đốc NXB Giáo dục, để SGK được chuyển tới mọi miền đất nước kịp phục vụ cho HS trước ngày khai giảng năm học mới 2001-2002 thông qua hệ thống 61 công ty sách - thiết bị trường học, NXB Giáo dục đã chuẩn bị một lượng SGK đảm bảo đủ cung cấp. So với năm 2000, SGK năm học này sẽ không tăng giá. Tuy nhiên, để hỗ trợ cho các HS nghèo các vùng khó khăn, NXB Giáo dục có chủ trương khuyến khích các em dùng lại sách cũ.

♦ Thủ tướng Phan Văn Khải đã ký quyết định đề GS. TS. Vũ Ngọc Hải thôi giữ chức Thứ trưởng Bộ GD-ĐT từ ngày 1-7-2001, chuyển sang làm công tác chuyên môn.

♦ Báo Giáo dục và Thời đại và Tổ chức Học sinh - sinh viên (HSSV) vì nếp sống lành mạnh đã tổ chức hội thảo về phòng chống ma túy, rượu, thuốc lá trong nhà trường. Từ năm 1991, Bộ GD-ĐT đã có văn bản chỉ đạo toàn ngành không hút thuốc lá và từ năm 1995, Bộ đã yêu cầu phát triển các hoạt động văn hóa lành mạnh cho HSSV để đẩy lùi các hoạt động tiêu cực. Các giải pháp nêu ra từ hội thảo là thông tin thường xuyên những tác hại của rượu, thuốc lá, ma túy cho HSSV, ban hành những quy định về cấm hút thuốc lá, uống rượu, sử dụng ma túy...

Cuộc chiến tiềm ẩn vì NƯỚC NGỌT

Đập thủy điện
Karakaya của Thổ Nhĩ
Kỳ trên sông Euphrate

ở Trung Đông

VĂN HÒA

THỜI NÀO CŨNG VẬY, SỰ BÁ CHIẾM NGUỒN NƯỚC, NGUỒN TIẾP LIỆU, ĐƯỜNG GIAO THÔNG HAY BIÊN GIỚI TỰ NHIÊN ĐÃ GÂY NÊN CĂNG THẲNG VÀ CHIẾN TRANH. NƯỚC NGỌT CHỈ CHIẾM KHOẢNG 3% LƯỢNG NƯỚC CỦA TOÀN TRÁI ĐẤT, NHƯNG 85% TRONG SỐ ẤY VẪN CHƯA ĐƯỢC KHAI THÁC. TRONG SỐ 15% CÒN LẠI, KHOẢNG 1% NẪM Ở TRUNG ĐÔNG, NHƯNG DO KHÔNG ĐƯỢC PHÂN CHIA HỢP LÝ NÊN ĐÃ CÓ NHẬN ĐỊNH RẰNG THẾ KỶ 21 SẼ LÀ THẾ KỶ CỦA CÁC CUỘC CHIẾN TRANH VỀ NƯỚC VÀ TRUNG ĐÔNG SẼ LÀ NƠI NỔ RA NHIỀU XUNG ĐỘT NHẤT THẾ GIỚI VỀ VẤN ĐỀ NÀY.

Từ một đề án đầy tham vọng

Sông Nile, sông Jourdain, hệ thống sông Tigre và Euphrate là 3 nguồn cung cấp nước chính cho vùng Trung Đông, trong đó hệ thống sông Tigre và Euphrate quan trọng nhất vì liên quan đến 3 quốc gia - Thổ Nhĩ Kỳ, Syrie và Irak - và là nguồn sử dụng nước chính cho 3 nước này. Ở mỗi nước trong khu vực mà con sông Euphrate chảy qua, nông nghiệp được phát triển nhờ hệ thống tưới tiêu và công nghiệp được tập trung nhờ nguồn năng lượng từ các đập thủy điện. Về mặt dân sinh thì đã hình thành nhiều cụm dân cư mới khiến dân số tăng nhanh (Irak dự đoán sẽ tăng gấp đôi dân số hiện nay trong vòng 25 năm tới).

Thế nhưng có lẽ một cuộc chiến đang âm ỉ lâu nay sẽ bộc phát trong tương lai khi Thổ Nhĩ Kỳ cho triển khai một đề án cơ sở hạ tầng vĩ đại có tên gọi tắt là GAP (Guneydogu Anadolu Projesi) để phát triển vùng đông nam của mình. Theo ông Olcay Unver, giám đốc đề án này thì "đây là đề án lớn nhất ở Thổ Nhĩ Kỳ từ trước đến nay và cũng là một trong những đề án phát triển kinh tế lớn nhất thế giới vào những thập niên cuối thế kỷ 20, đầu thế kỷ 21". Đề án này bao gồm việc xây dựng 22 con đập và 19 nhà máy thủy điện trên 2 con sông Tigre và Euphrate, 7.000km kênh dẫn nước, hai đường hầm chuyển nước lớn, nhằm tạo thêm 1,7 triệu hecta đất trồng trọt mới, tăng gấp đôi nguồn cung cấp điện đồng thời cũng tạo công ăn việc làm cho 3,5 triệu lao động. Chương trình phát triển đầy tham vọng này

phải cần đến nguồn kinh phí khổng lồ là 38 tỉ đôla lấy từ ngân sách quốc gia, vì Ngân hàng Thế giới (WB) - nơi thường tài trợ cho những đề án phát triển kinh tế hạ tầng như trên - đã làm ngơ trước đề án GAP vì cho rằng nó sẽ làm hỏng dòng chảy của sông Euphrate tại hai quốc gia Syrie và Irak, mà chắc chắn vấn đề này sẽ gây nên bất ổn về an ninh quốc tế trong khu vực.

Đổ từ thượng nguồn ở Thổ Nhĩ Kỳ, Euphrate là con sông duy nhất chảy qua lãnh thổ Syrie. Nhưng Irak lại nhận cả hai dòng chảy của sông Tigre, Euphrate và cũng là quốc gia xa nhất, vì thế phải chịu ảnh hưởng nhiều nhất của việc chuyển đổi dòng nước con sông Euphrate từ Thổ Nhĩ Kỳ và Syrie. Hơn nữa, những lời cảnh báo về nguy cơ xảy ra tranh chấp ở Trung Đông không phải là không có nguyên do, vì thực tế đã chứng minh rằng khi công trình chính của toàn bộ đề án GAP là con đập Ataturk được hoàn chỉnh vào năm 1990 và được đưa vào sử dụng từ tháng 7-1992, thì ở thượng lưu Thổ Nhĩ Kỳ đã tích được lượng nước dự trữ trong một cái hồ rộng đến 800km². Nhờ nguồn nước của sông Euphrate và các nhánh của nó mà khu vực Harran của Thổ Nhĩ Kỳ đã sống lại từ năm 1995 với việc phục hồi canh tác trên 151.000ha. Hiện nay, chỉ mới 60% dự án tưới tiêu cho vùng Harran được đưa vào sử dụng nhưng đã làm tăng sản lượng lương thực và hoa màu canh tác một cách ngạc nhiên. Omar Acar, một chủ trang trại ở Harran cho biết: "Nếu như năm 1995, một hecta ở

Hệ thống kênh dẫn nước từ sông Euphrate tại vùng Doukkala của Syrie

đây chỉ cho sản lượng một tấn lúa mì thì đến nay đã tăng lên mức 4,8 tấn”.

Đến những hệ lụy khó lường

Thái độ lạc quan thể hiện trên nét mặt của nông dân Thổ Nhĩ Kỳ ở vùng Harran đã đổi thành nỗi lo âu đến mất ăn mất ngủ cho người dân Syrie và Irak ở hạ lưu sông Euphrate vì nguồn nước của dòng sông khi chảy qua hai quốc gia này đã bị nhiễm bẩn, có lúc quá dư thừa gây lụt lội, có lúc lại quá thiếu gây khô hạn bởi hệ thống tích và xả nước của nhiều con đập nằm trên dòng sông Euphrate từ phía Thổ Nhĩ Kỳ. Chẳng hạn, vào tháng 12-1990, do

Cánh đồng thiếu nước ở vùng El-Jalida của Syrie

tích nước cho con đập Ataturk nên Thổ Nhĩ Kỳ đã cho ngăn dòng chảy của sông Euphrate trong vòng 3 tuần lễ liên. Điều này đã gây ra một cuộc khủng hoảng thực sự ở thủ đô Damas của Syrie. Thành phố này bị cúp điện vì nguồn cung cấp năng lượng của thành phố phụ thuộc vào hoạt động của các nhà máy thủy điện trên sông Euphrate. Rồi đến tháng 3-1996, khi đập Ataturk cho xả nước vì tích quá mức thì cánh lụt lội do nước sông tràn bờ đã diễn ra tại Syrie và Irak.

Chính điều này đã khiến Syrie tố cáo Thổ Nhĩ Kỳ: “Với các con đập của họ, người Thổ đã làm gián đoạn

các dự án phát triển kinh tế nông nghiệp của chúng tôi". Còn Irak lại tố cáo con đập Ataturk được sử dụng như là một vũ khí tối quan trọng của Thổ Nhĩ Kỳ, vì đối với Syrie hay Irak thì Thổ Nhĩ Kỳ đã có một thông điệp rõ ràng: nếu họ không tán thành các chính sách của Thổ Nhĩ Kỳ, họ sẽ đối mặt với rủi ro mất nguồn cung cấp nước. Còn nhớ, vào năm 1980, khi Thổ Nhĩ Kỳ hoàn thành

con đập đầu tiên trên sông Euphrate ở Keban thì Syrie cũng hoàn thành con đập của họ ở Tabka. Cuộc chiến tranh gần như nổ ra giữa Syrie, Thổ Nhĩ Kỳ và Irak khi Syrie và Thổ Nhĩ Kỳ đã cố ngăn dòng chảy của sông Euphrate trong cùng một thời gian, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến việc sử dụng nguồn nước của Irak.

Nhiều người cho rằng chính phủ Thổ Nhĩ Kỳ sử dụng vũ khí nước ngọt hòng gây áp lực đối với Syrie là do quốc gia này đã hỗ trợ cho hoạt động của PKK (Đảng Lao động người Kurd), được chứng minh qua lời khẳng định của Dogan Sencer, cục trưởng Cục Quản lý nước trực thuộc Bộ Ngoại giao Thổ Nhĩ Kỳ rằng: "Syrie đừng hòng được sử dụng ổn định nguồn nước nếu còn

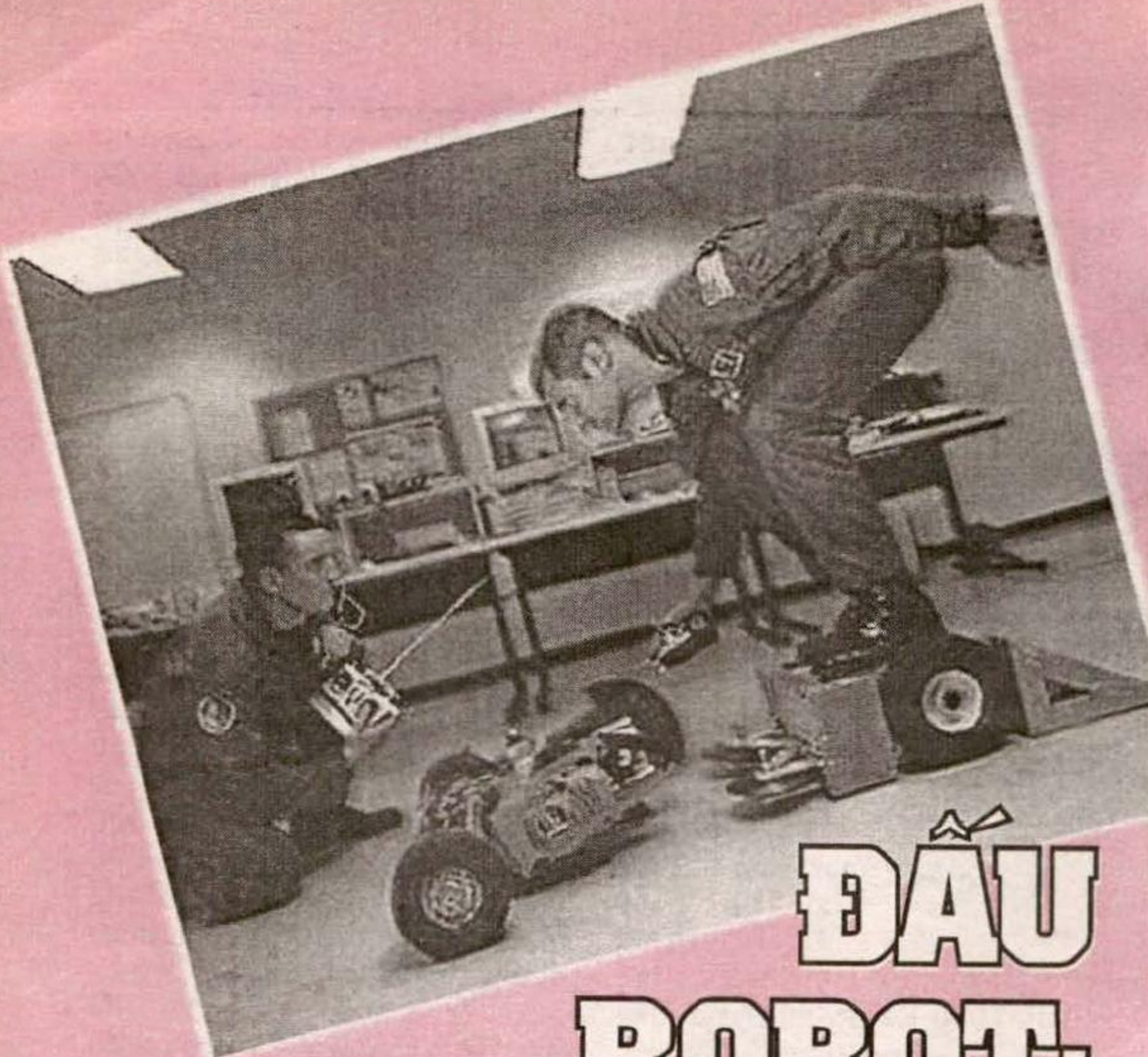
ngoan cố ủng hộ PKK". Ngược lại Syrie cũng sử dụng con bài PKK nhằm buộc Thổ Nhĩ Kỳ ký một số thỏa thuận về phân chia nguồn nước đối với Syrie. Kết quả là hai bên đã dè chừng nhau dọc đường biên suốt nhiều năm liền, bất chấp những cảnh báo từ Liên hiệp quốc.

Theo nhận định của UNESCO thì đề án GAP của Thổ Nhĩ Kỳ không những ẩn chứa ngòi nổ xung đột khu vực mà còn phá hỏng cả những nền văn minh lâu đời trong lòng chảo 2 con sông Tigre và Euphrate. Cách đây hơn 4.000 năm, nền văn minh Mésopotamie (Lưỡng Hà) được hình thành dọc theo hai con sông này. Vậy mà giờ đây do thực hiện việc tưới tiêu, trồng trọt, tích nước, xây đập nên đã có đến 30 thành phố cổ dọc sông Euphrate đã bị ngập nước và biến mất. Một trong những thành phố mới nhất bị biến mất là Zeugma ở đông nam Thổ Nhĩ Kỳ, đây là thành phố lớn của triều đại La Mã được xây dựng ở phương Đông vào cuối thế kỷ thứ 2. Đây cũng là một trong những lý do khiến UNESCO đề nghị WB không tài trợ cho đề án GAP của Thổ Nhĩ Kỳ.

Liệu sự chế tài về tài chính của thế giới đối với đề án GAP có ngăn chặn được nguy cơ xảy ra xung đột tại Trung Đông với nguyên nhân chính từ việc quản lý các nguồn nước ngọt hay không? Câu trả lời còn tùy thuộc vào thái độ hợp tác của các quốc gia có liên quan. Riêng nhiệm vụ tháo ngòi nổ xung đột phải do Liên hiệp quốc thực hiện kịp thời trước khi quá muộn.

(Theo Le Courrier de l'Unesco và L'Évenement, 5.2001)

LÊ TÂY SƠN

ĐẤU ROBOT:

môn thể thao bạo lực mới

CÁC CON NGHIỆN ROBOT
ĐÃ CÓ LỐI THOÁT CHO CÁI
ĐẦU NÓNG VÀ HÁO THẮNG
CỦA HỌ NHỜ CÁC CHƯƠNG
TRÌNH TRUYỀN HÌNH CẤP
MÔ TẢ CUỘC ĐẤU ROBOT
CÓ CÁC TÊN GỌI NHƯ
BATTLEBOTS, *ROBOT
WARS* VÀ *BATTLEBOTS IQ*.

Đối thủ của môn đấu vật

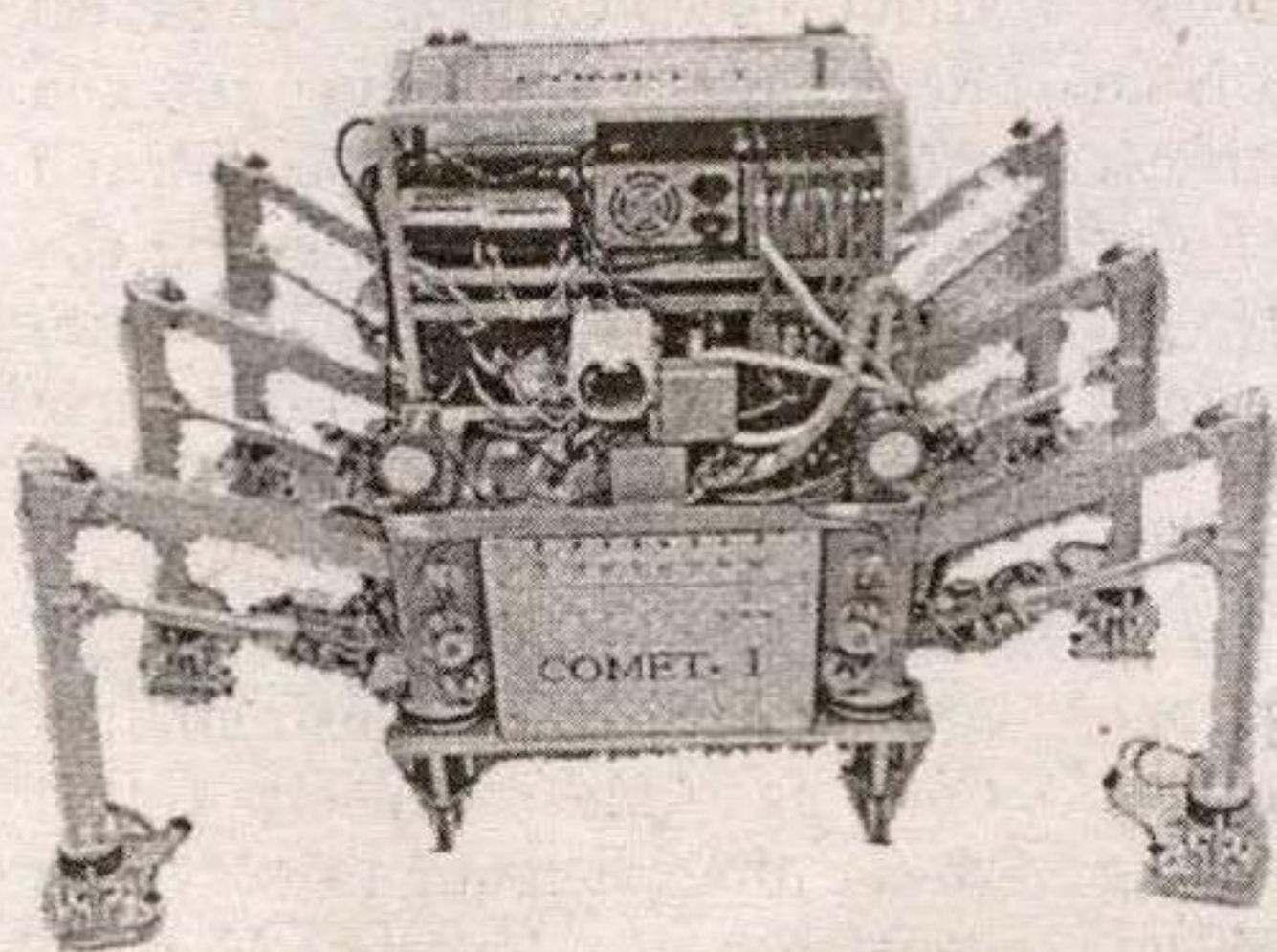
Đầu tiên là những con chó chạy
quanh, thận trọng và tò mò, sau
đó là những người lảng giềng ló đầu
khỏi nhà khi nghe có tiếng máy bay
nhỏ được điều khiển từ xa bay
nhanh và thấp trên bãi đậu xe
chung. Rồi họ nhanh chóng nhận
ra rằng: Jim Smentowski và những
người bạn yêu robot của anh ta
đang thí nghiệm battlebot (robot

chiến đấu) một lần nữa.

Những người tổ chức cuộc thi tài gọi nó là môn thể thao sẽ phổ biến trong thế kỷ mới. Tại cuộc thi, các robot được điều khiển từ xa sẽ quay, đâm vào nhau cho đến tử thương trong mỗi trận đấu dài 3 phút. Cuối mỗi trận đấu, các trọng tài sẽ quyết định robot nào chiến thắng. Thường thì lúc đó một “đấu sĩ” chỉ còn là cái xác không hồn, bốc khói và bầm dập, bất động. Năm ngoái, cuộc thi tài chung kết (được ghi hình và biên tập thành chương trình truyền hình phổ thông *Battlebots* trên kênh Comedy Central) thu hút 150 người dự thi. Cuộc thi năm nay ở San Francisco (Mỹ) đã thu hút 500 người. Đa số thí sinh thuộc giới có đầu óc khoa học pha chút thể thao. Tham gia cuộc thi này, họ có cơ hội phô diễn bộ não của mình trước đám đông người phấn khích theo dõi tại chỗ và khán giả truyền hình. “Chưa bao giờ có một nơi thích hợp để những con người “có đầu óc” biểu diễn đứa con yêu quý của họ trước

mặt mọi người. *Battlebots* chính là diễn đàn cho họ thi thố tài năng” - Trey Roski, 36 tuổi - người có trận chiến robot đầu tiên với Creg Munson, 35 tuổi - nói. Nếu cần chứng cứ để khẳng định các trận đấu robot sẽ là môn thể thao hấp dẫn của tương lai, bạn hãy nhìn vào số khán giả theo dõi cuộc thi này mỗi tuần trên kênh Comedy Central: 1 triệu người và *Battlebots* là chương trình truyền hình được yêu thích thứ ba của Comedy Central, chỉ thua có *South Park* và *The Man Show*. Chưa hết, *Battlebots* còn là nguồn cảm hứng cho một bộ sưu tập các đồ chơi mới sắp được các công ty Hasbro và Jakks Pacific tung ra vào mùa hè này. Ngoài ra, còn có hai chương trình truyền hình bất chước nó. Đó là chương trình *Robotica* và *Junkyard Wars* trên kênh The

Robot Comet-1

Learning Channel. Tháng 5, công ty dây cáp Viacom đã được cấp quyền phát chương trình *Robot Wars* (một chương trình ở Anh tương tự như *Battlebots*) trên kênh TNN vào mùa thu tới. Roski và bộ tham mưu đang thương lượng thực hiện một chương trình đặc biệt dành cho các học sinh trung học mang tên *Battlebots IQ* sẽ phát sóng trên kênh Fox vào mỗi sáng thứ bảy.

Lịch sử của "robot chiến đấu"

Robot chiến đấu đã đi được một bước dài từ khi khái niệm này ra đời vào những năm 1990. Môn thể thao mới là con đẻ của họa sĩ Marc Thorpe, cựu chuyên viên thiết kế hiệu quả đặc biệt của Hãng Industrial Light and Magic do đạo diễn George Lucas làm chủ. Từ năm 1994 đến năm 1997, các cuộc thi do Thorpe tổ chức mang tên *Robot Wars* có khoảng vài chục người tham dự, trong đó các robot dùng cưa, công cụ hàn, dao, kéo để tàn sát nhau. Sau đó, do tranh cãi kéo dài về mặt pháp lý giữa Thorpe và người bảo trợ cho cuộc thi, cuộc thi phải ngưng trệ vào năm 1998. Năm sau, cuộc thi được tách làm hai: một tổ chức ở Anh với tên gọi cũ *Robot Wars*, một tổ chức ở Mỹ với tên gọi mới *Battlebots*. Hôm nay, bên trong các garage lộn xộn và dưới ánh đèn vàng vổ, các thí sinh tập trung tối đa cho con gà nòi của mình với hy vọng giành được chiến thắng trong cuộc thi loại trực tiếp. Các trận chung kết diễn ra tại đấu trường Battlebox diện tích 180cm x 240cm,

cách mặt đất 0,6cm và làm bằng loại polycarbonate lexan không vỡ. Sàn và bốn bức tường đấu trường có đủ các hung khí tàn sát sẽ bất thần vươn ra để giết robot, nào là chìa, dao rôi búa. Các robot chiến thắng ở một trong 4 hạng cân sẽ nhận được chiếc cúp hình hạt đậu thép lớn kèm số tiền thưởng lên đến 8.000 đôla cộng thêm một chi phiếu 1.600 đôla mỗi lần kênh Comedy Central phát hình lại trận đấu.

Sân chơi mới của giới trẻ?

Cuộc thi chung kết mới đây thu hút cả các cự binh như Smentowski và Stephen Felk, với con chủ bài robot *Voltronic* hạng cân 108kg có vận tốc 24km/giờ và sử dụng cánh tay nâng để móc, kéo đối thủ tới gần các hung khí. Felk dự thi từ năm 1999 và anh đã bỏ ra 5 năm theo đuổi môn thể thao này từ căn hộ một phòng ngủ ở San Francisco. "Thà nghiệm ngập còn đỡ tốn kém hơn là sa vào môn thể thao đơn độc này" - Felk nói đùa. Các trận đấu của anh được phát trên Comedy Central 7 lần tất cả. Kết quả, anh nhận được thư của một người hâm mộ trẻ tôn vinh anh là thần tượng, là tấm gương cho cậu ta học tập. Ngoài Felk, các cự binh của chiến tranh robot khác cũng sẽ gặp khó khăn trong cuộc thi chung kết sắp tới. Chương trình thu hút sự quan tâm của các bộ não cự phách ở các đại học như Viện Công nghệ Massachusetts (MIT) và các nhân viên quân sự Mỹ như học viên sĩ quan Jonathan Mueller,

hiện đang học tại Học viện Không lực ở Colorado Springs. Mueller biết về robot chiến đấu từ quây rượ duy nhất của học viện, nơi cứ mỗi đêm thứ tư, chương trình *Battlebots* lại được phát để mọi người cùng xem. Hiện Mueller đang làm luận văn kỹ thuật điện với đề tài thiết kế một robot cỡ trung có tên *Mordicus* (tiếng Latinh là *răng*) trang bị hai lưỡi cưa quay ngang. Không giống những đối thủ, Mueller và một học viên khác cùng khóa xây dựng *Mordicus* từ đồ phế thải và trong lúc thi tài họ sẽ mặc trang phục phi công. "Hai mục đích của tôi là tôn vinh gia đình và không lực" - Anh nói.

Những người tổ chức cuộc thi *Battlebots* có kế hoạch chia nó thành các cuộc thi nhỏ hơn mang tính khu vực vào năm tới để chọn các thí sinh lọt vào vòng chung kết và mở rộng cơ hội dự thi cho mọi đối tượng. Điều này có nghĩa, các kỹ sư của không lực Mỹ sẽ phải đối đầu với một trong nhiều đội robot của các trường trung học như đội Robotic của trường Plymouth North ở Massachusetts. Giáo viên Michael Bastoni và 20 học sinh đã bỏ ra rất nhiều buổi chiều, ngày cuối tuần và những ngày tuyết rơi để lắp 2 robot chiến đấu. Một robot có tên *Reactor* mang một lưỡi dao nhọn bọc quanh một cái đĩa nhôm quay tròn (tận dụng từ quán cà phê của trường). Robot sẽ dùng lực ly tâm để nâng và ném đối thủ

ra xa.

Bót chất bạo lực, tăng tính trí tuệ

Tất cả những "con ma" robot đều mừng tưng về một tương lai sáng sủa khi các trận đánh robot có quy mô lớn hơn bây giờ nhiều. Họ đang kêu gọi các công ty tài trợ để có thể lắp ráp các robot bền vững với kinh phí hơn 50.000 đôla. Ví dụ, robot *Reactor* mang logo của Công ty điện Entergy (công ty tài trợ) trên người.

Nhưng môn thể thao robot đấu còn phải làm nhiều mới có thể phổ biến như môn đấu vật chuyên nghiệp (wrestling) ở Mỹ. Về phần Roski, anh đang chuẩn bị tham gia cuộc thi robot hiền lành hơn (có tên là FIRST) bên cạnh kế hoạch *Battlebots IQ*. Tại cuộc thi FIRST hàng năm này, các học sinh sẽ được làm việc với các kỹ sư thực sự để lắp các robot có khả năng nhặt những chiếc vòng rồi treo nó vào những cái móc. FIRST do Dean Kamen (nhà phát minh robot *Ibot* xe lăn với khả năng leo lên cầu thang và robot *Ginger* thần kỳ) sáng lập năm 1989. Ông nghĩ *Battlebots* quá bạo lực và đã yêu cầu các nhà chế tạo linh kiện đang làm việc với các đội tuyển FIRST không bán sản phẩm cho cuộc thi *Battlebots*.

Vào thời điểm này, các thí sinh của *Battlebots* chưa có gì phải lo về sự can thiệp của Kamen. Họ chỉ có một điều bận tâm duy nhất là chiến thắng tại vòng chung kết.

(Theo Newsweek, 5.2001)

● Họ không phải là dân nhập cư không giấy tờ tùy thân, cũng không phải là nô lệ ở châu Âu thời xa xưa. Nhưng họ phải làm việc với cường độ vượt quá sức tưởng tượng của chúng ta.

● Thay 70 cái drap giường/ngày hoặc nhổ lông vịt (bằng máy) 7 con/phút. Những kỷ lục đáng buồn này đang gây nên những cuộc đình công lớn...

Những tập chí kinh tế đều gọi họ là "tù khổ sai thế hệ mới". Ngày nay, quân số của họ càng lúc càng tăng mạnh. Họ có mặt khắp nơi, từ các nhà máy dệt đến các lò mổ gia súc, từ siêu thị đến tiệm bán thức ăn nhanh. Họ chính là những người lao động đang phải

làm việc quá sức. Những tên tuổi lớn - chứ không phải các cơ sở sản xuất nhỏ - đã khai thác sức lao động của họ quá đáng. Đó là những tập đoàn lớn như Carrefour, Auchan, McDonald's, Speedy, Doux, La Poste. Ủy ban Điều tra lao động quốc gia Pháp (CET) đã nhiều lần cảnh báo về những trường hợp không còn biết sử dụng đôi tay của mình vào việc gì do quá đau nhức và quá mệt, hoặc giảm thị lực và đau cột sống, hoặc nữa, ngất ngay trong giờ làm việc vì quá tải.

Bị khai thác quá sức

Theo các hợp đồng lao động, đa phần người lao động phương Tây chỉ làm việc 8 giờ/ngày. Nhưng thực tế không như thế. Rất nhiều nơi bắt nhân viên quần quật 70-80 giờ/5

ngày. Trong khi đó, tiền công cho giờ làm phụ trội luôn là con số 0, còn nếu có, chỉ là lấy lệ. Họ không phải là cán bộ quản

lý hay chuyên viên cao cấp, chỉ là người lao

động bình thường, có mức thu nhập trung bình. Nhiều công ty xí nghiệp phương Tây - do muốn giảm

chi phí đến mức thấp nhất - lại bắt công nhân phải làm việc tối đa! Nhiều chuyên viên kinh tế và lao động cho rằng Pháp nên học hỏi kinh nghiệm của Mỹ và Anh. Những nước này chỉ dành những việc vất vả và khó nhọc cho dân di trú, cho những người không có nghiệp vụ tham gia vào thị trường lao động,

LAO ĐỘNG QUÁ TẢI

Một góc lò mổ gia cầm Ancenis

**Ở
phương
Tây**

BẮC BÌNH

Thay drap giường, công việc không nhẹ nhàng chút nào!

hoặc cho sinh viên cần tiền mua sách vở và trả học phí. Nhưng một số người cho rằng như thế là phân biệt kẻ sang người hèn trong xã hội. Tại Pháp đang tồn tại một thực tế: người có tay nghề cao sẽ được trả lương hậu và thanh thoi, còn những ai ít học sẽ rất vất vả và lĩnh lương thấp. Cũng có nhiều người cho rằng đó không phải là một nghịch lý mà rất hợp lý. France Télécom là một trong những công ty rất đãi ngộ nhân tài và rất... xem thường người thuộc "lớp dưới". Điều gì cũng có mặt trái cả. Có thể France Télécom đứng ở về thứ nhất, nhưng cần xem xét lại ở về thứ hai.

Ở một ngôi làng thuộc khu vực Lorient, người ta đều biết về những tiếng ta thán của xí nghiệp dệt Mariflo. Ông giám đốc Alain Le Bruchec là người được đào tạo từ những lò quản lý khắc nghiệt nhất của Đức. Ông ta cũng từng "thực địa" ở châu Phi và châu Á, do đó xem nữ công nhân là "đồ rẻ mạt". Alain không quan tâm đến những ai ngã ngất trước máy may và vô cùng căm ghét hai chữ "lên lương". Nhưng những cuộc đình công đã nổ ra và đẩy Mariflo vào thế hiểm nghèo. Hẳn nhiên không phải ai cũng có thể đình công như vậy. Những công nhân vệ sinh hoặc nhân viên tạp vụ sẽ không có quyền lực gì với cây chổi và mớ giẻ lau. Chỉ có hai con đường để lựa chọn: một là ra đi và rơi ngay vào cảnh thất nghiệp, hai là cắn răng ở lại. Luật lao động 35 giờ/tuần ở Pháp đã gây vô số cuộc tranh cãi.

Anne Gillium làm việc ở Ceritex (một chi nhánh của France

Télécom) đã 3 năm nay. Bên cạnh cô là 200 nữ đồng nghiệp khác, những con người có nhiệm vụ xử lý 50-80 cuộc điện thoại/giờ để tư vấn cho khách hàng. Họ ngồi như đóng đinh trên ghế, đeo tai nghe, tay thủ sẵn trên các bàn phím, nhìn trừng trừng vào màn hình máy tính. Họ không thể trò chuyện với nhau một câu nào. Họ phải tập trung tối đa để trả lời khách hàng và đặc biệt là không để giọng nói đồng nghiệp gây xao lãng. Họ bị stress nặng, bị vẹo cột sống. Mỗi giờ, họ chỉ được nghỉ 5 phút. Trong phòng điều khiển, một bảng điện tử to dùng ghi rõ tên các nhân viên đang làm việc, danh sách khách hàng chờ tư vấn. 1 giây tự cho phép nghỉ ngơi đồng nghĩa với vi phạm kỷ luật lao động và... mất việc. Công việc đồ sộ dồn lên 200 cô gái. Lẽ ra, sĩ số của họ phải là 600 - nhưng không thể có chuyện ban giám đốc tuyển nhiều người, vì sẽ tốn thêm tiền. Dẫu sao, họ cũng còn "sung sướng chán" vì có bằng cấp. Ở những công ty viễn thông như Cegetel hay Bouygues, người ta chỉ nhận những người di trú thất học

và không có lời kêu ca nào!

Thật ra, vấn đề không nằm ở chỗ so bì. Chẳng một người lao động nào so bì với các chuyên gia về thu nhập hay thời gian lao động, nhưng họ phải lên tiếng vì bị khai thác quá sức.

Thực tế bị đát

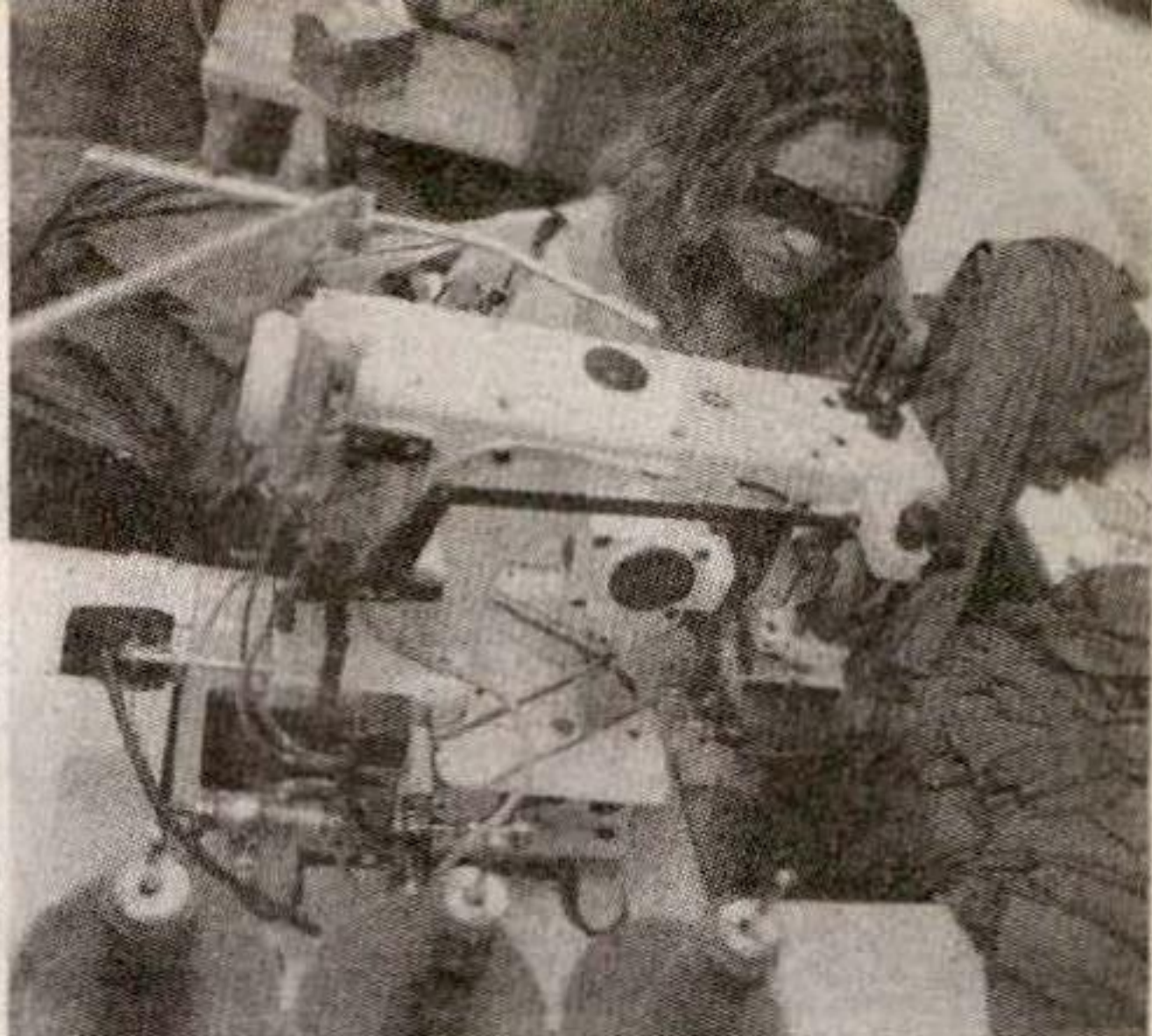
Các khu chung cư dành cho người nghèo hoặc cho những công nhân viên có mức thu nhập trung bình đang trong tình trạng xuống cấp về vệ sinh. Nhiều công ty vệ sinh tư nhân đã ký hợp đồng làm vệ sinh hàng ngày cho những khu đông người này. Nhưng trong cuộc cạnh tranh gay gắt ấy, kẻ thắng cuộc sẽ là kẻ giảm giá. Để thực hiện được điều đó, nhiều nơi đã buộc nữ công nhân làm việc như thời chiếm hữu nô lệ! Sarah là một phụ nữ 41 tuổi, đã làm việc ở một công ty vệ sinh Pháp từ 7 năm. Một mình chị phải “gánh vác” 3 chung cư, cộng thêm các sân và bãi cỏ và cả nhà để xe. Hàng tuần, chỉ với một cây chổi lau nhà và một cái xô, chị phải “thanh toán” 2 nhà để xe (mỗi cái rộng 1.000m²), 3 bãi cỏ và 6 chung cư (hành lang và sân). Sarah thú nhận là “không được ngơi tay 1 phút và đã vài chục lần bị choáng vì kiệt sức”. Một số nữ nhân viên phải thay drap giường và dọn phòng với mức độ 20 phòng/ngày (cả nhà bếp, nhà vệ sinh). Nhưng trong thực tế, họ phải “giải quyết” 70 phòng/ngày, một công việc mà nam giới cũng không kham nổi. Một số người phải đổ 300-400 thùng rác/ngày, chẳng có khẩu trang và găng tay. Kêu than nghĩa là mất việc hoặc bị trừ lương, trong khi chế độ công nhật là phổ biến.

Trong các khách sạn sang trọng, tình hình cũng không sáng sủa hơn. Nhiều nữ nhân viên tạp vụ ký hợp đồng là “dọn dẹp 15 phòng/ngày”, nhưng vào mùa du lịch thì 80 hay 100 phòng/ngày là chuyện bình thường! Rất nhiều vị giám đốc khách sạn đang xem nghề tạp vụ là nghề nghèo hèn, nên ra sức bóc lột. Nhiều nhân viên nghiệp đoàn đã bắt gặp các nữ nhân viên mở nước từ vòi nước để lau chùi lavabo thay vì phun thuốc tẩy, vì họ không đủ thời gian!

Trong các siêu thị hay cửa hàng, tình hình càng bị đát hơn. Ở Los Angeles (Mỹ), anh A. Breton làm việc cho một đại lý McDonald's từ 4 năm nay. Trong hợp đồng, người ta ghi rõ là anh chỉ việc “sắp xếp hàng hóa cho đẹp và ngăn nắp” với mức 6 giờ/ngày. Nhưng chỉ sau 2 tuần, Breton phải chạy như con thoi khắp siêu thị để thu gom các xe đẩy và giỏ xách (do khách buông tung bỏ vãi), dán nhãn lên các mặt hàng, lau chùi và dọn rửa cả những bãi nôn mửa do bọn nghiện ma túy để lại. Anh làm việc từ 5 giờ sáng đến 13 giờ. Sau đó, thấy anh không phản nản gì, người ta còn buộc anh phải xếp gà (từ dây chuyền đưa ra) lên kệ, với tốc độ 35 con/2 phút! Breton đau vai và đau chân thường xuyên. Chỉ sau 2 tháng, anh sụt mất 6kg và mất ngủ. Anh quyết định bỏ việc, dù biết rằng như thế là đối đầu với viên cảnh sát nghiệp.

Ở lò mổ súc vật Soparvol (Pháp), nhiều người không ngần ngại gọi nó là địa ngục, vì không có tiêu chuẩn an toàn vệ sinh nào cho người lao động và vì cường độ làm việc mà máy móc cũng phải giết mình. Hơn

Sắp xếp hàng hóa trong siêu thị là một nghề cực nhọc ở Mỹ

50% công nhân phải lặp đi lặp lại một động tác suốt 9 giờ/ngày, đến độ họ bị bệnh thoái hóa khớp và run chi mạn tính. Họ phải đứng suốt, dùng máy xẻ thịt để xẻ đôi, xẻ ba những thân bò, thân lợn khổng lồ trong điều kiện vừa ẩm ướt vừa lạnh lẽo. Bệnh tai mũi họng và ký sinh trùng đường ruột phát triển mạnh. Lò gia súc Ancenis chỉ mới nhập máy vật lông gia cầm từ năm ngoái, vì các nữ công nhân đã không còn chịu nổi công việc này nữa. Nhưng dù có máy thì con người vẫn phải căng thẳng vô cùng, vì 1 phút trôi qua là phải vật lông xong 7 con gà, nghĩa là 420 con/giờ. Nhưng nhiều lò mổ đã “tăng công suất” lên 500 con, thậm chí 600 con/giờ. Điều đó có nghĩa là công nhân càng... vất vả. Không ai được nói, càng không được ngồi. Chỉ có hai tay và hai mắt làm việc cật lực, còn hai chân cố gắng chống đỡ cả một tổng thể đã rã rời. Một cuộc đình công dữ dội nổ ra vào năm 1995 và sau đó khá lâu, các công nhân mới nhận được ghế đẩu để ngồi. Nhưng để đi vệ sinh, phải giơ tay xin phép. Ở lò mổ vịt

Nữ công nhân ngành may, một trong những nghề “bèo” ở Pháp

Malansac, ai muốn vào phòng vệ sinh là cả một cực hình, vì cả dây chuyền bị gián đoạn.

Ở ngành dệt may, cường độ lao động càng căng thẳng. Cô Brigitte là nữ công nhân ở Công ty may Blanquaert. Mỗi ngày, cô phải đóng khuy 386 chiếc quần, một công việc không nhẹ nhàng chút nào. Máy tính theo dõi công suất làm việc, quần đóc thì nhìn “như xói thùng gáy”, không ai có thể ngẩng mặt lên. 80% sản phẩm của công ty này được xuất sang Maroc, nhưng theo lời bình luận của nhiều người thì “Maroc còn sướng hơn chúng ta chán vạn lần”.

Ở Công ty Speedy (sửa chữa xe hơi), các công nhân phải sửa đến 20 xe hơi/ngày, với số giờ làm việc là 80 giờ/5 ngày. Những người chuyên sửa phanh, hệ thống nhún và ống khói còn vất vả hơn. Mỗi chiếc xe được sửa xong, họ được thưởng 10 franc. Tính ra thì số tiền không nhỏ, nhưng cường độ lao động như thế thì quả là kinh khủng.

Xem ra, câu chuyện còn dài...

(Theo Challenges và FHM, 5.2001)

Vì Đô ngự sử trung thực, thẳng thắn

TS. LÃ DUY LAN

Trong sách *Lịch triều hiến chương loại chí* của Phan Huy Chú, Vũ Công Trấn được liệt vào hàng “các nhà nho có đức nghiệp” gồm 29 người, từ đời Trần đến sau đời Lê Trung hưng. Theo *Lịch triều hiến chương loại chí*, “Ông người làng Đôn Thư, huyện Thanh Oai. Lúc còn trẻ, văn chương ông nổi tiếng ở đời, học ở trường Giám, đỗ khoa sĩ vọng. Năm 40 tuổi, ông đỗ đồng tiến sĩ, khoa thi Giáp Thìn năm Bảo Thái đời Dụ Tông (1724). Năm Mậu Thân (1728), ông làm hiệu thảo, tạm giữ chức Giám sát Thanh Hóa, dự trúng khoa thi Đông các (...). Trong đời Đức Long, làm chức Tế tửu coi công phiên, ông giữ pháp luật không a dua với ai. Vì có lúc xét kiện làm trái ý chúa, Thuận vương (Trịnh Giang) sai bãi chức đuổi về. Năm Canh Thân đời Vĩnh Hựu (1740), Ân vương (Trịnh Doanh) lên cầm quyền, lại triệu ông ra dùng.

Ông là người trung thực, cương cứng, thẳng thắn nên bị kẻ quyền hành ghét. Tuy bị bãi chức, nhưng vì thế càng nổi tiếng. Ân vương rất trọng vọng. Năm Kỷ Ty

đời Cảnh Hưng (1749) đặt ra chức Tả hữu pháp ty, sai ông giữ chức ấy (...). Ông trải làm đến Tả thị lang Bộ Binh, tước hầu... Lúc chết, được tặng Thượng thư, tước Bộ quận công...

Trong lúc thôi quan về nhà rồi, ông thích dạy học. Học trò theo học rất nhiều, người thành danh cũng lắm”.

Ngoài những điều ghi chép trên, trong sách *Tang thương ngẫu lục*, tác giả Nguyễn Ân còn ghi bổ sung thêm một vài chi tiết nữa, như: sau khi thi Đông các trúng cách, ông “phụng mệnh đi sứ Trung Hoa gặp kỳ thi Đông các, cũng lại trúng cách” và “ông làm quan cương trực, không kiêng tránh người quyền cao. Khoảng năm Cảnh Hưng, làm quan đến Đô ngự sử (tức Tả hữu pháp ty). Bấy giờ Luyện quận công Đỗ Thế Giai, là bấy tôi cũ, được chúa rất tin yêu, nên rất chuyên quyền. Ông xin chúa chém đầu viên ấy, chúa rất khen là người thẳng. Khi về trí sĩ, được tặng chức Thượng thư”.

Những mẩu chuyện dân gian về Vũ Công Trấn từ hơn hai trăm năm

trước còn lưu truyền đến ngày nay trên quê hương của ông mà chúng tôi sưu tầm, lược thuật sau đây, lại thêm một lần nữa khẳng định những điều sử sách đã chép.

Trừ "thủy thần" cứu dân

Khi Vũ Công Trấn mới làm Đô ngự sử, nghe nói ở làng Bần Yên Nhân (thuộc huyện Mỹ Văn, Hưng Yên ngày nay) có tục lệ "hiến con gái cho thủy thần" vào dịp lễ hội hàng năm, ông rất băn khoăn, lo lắng. Tự bản thân, ông cho đây là một việc làm quái gở, nhưng do còn bán tín bán nghi nên không thể lấy quyền "sức giấy" ra, bắt họ dẹp bỏ, mà phải tìm về tận nơi, tận mắt chứng kiến và hỏi han cho rõ ngọn ngành, rồi mới có thể ra lệnh xử lý ngay, nếu thấy cần.

Ở kinh đô ông tâm niệm như vậy, lại cẩn thận ăn chay, trai giới đủ 10 ngày, rồi mới cùng một tốp lính lên đường, nhằm đúng vào ngày hội của làng Bần Yên Nhân mà có mặt. Để khỏi gây ra cảnh náo động, ông ăn mặc giả làm thường dân, khi đến nơi thì đi lẫn ngay vào cuối đám rước, còn quân lính thì ông bảo tìm đến chỗ khuất vắng ở gần đình làng, cũng là gần với đầm nước, nơi sẽ xảy ra lễ hiến tế.

Tuy ở phía sau, không nhìn thấy người con gái ngồi trên kiệu sơn son thếp vàng có 8 người khiêng và được che kín mít, nhưng từ đấy ông vẫn nghe văng lại những tiếng khóc tức tưởi, tiếng trống tiếng chiêng từng hồi vẫn không lấp đi được. Ông lại thấy đám chức dịch trong làng, trông thực đáng ghét, vì họ cứ xúng xính nhớn nhoe trong những bộ quần áo tế lễ màu mè, không hề tỏ ra động lòng trước cảnh thương tâm. Còn

trong đám người đông đúc ồn ào đi sau đám rước, ông nghe thấy rõ những lời ca thán và tiếng khóc nấc lên từng hồi của một bà đứng tuổi. Ông đoán đấy là bà mẹ của cô gái, nên len đến đi sát vào một bên để hỏi, thì được bà trả lời, cùng với tiếng khóc không thể kìm nén:

- Ôi ông ơi... Hôm nay là đến lượt con gái tôi phải xuống nạp cho Thần.

Ông biết vậy, nhưng vẫn nhẫn nại đi cùng đám rước để nghe cho rõ thêm, rồi một hồi lâu sau, tách ra, đến hạ lệnh cho quân lính lập tức bao vây chỗ sẽ hạ kiệu. Đó là khoảng sân hẹp của ngôi đền cổ, ở bên bờ một đầm nước lớn. Sau khi để cho các vị chức sắc trong làng vào đền làm lễ xong, quay ra, ông liền xuất đầu lộ diện, xưng là Đô ngự sử, đưa "thẻ ngọc" ra cho mọi người xem, rồi ra lệnh cho chức dịch làng không được ném người con gái xuống vực.

Đêm hôm ấy, ông cho quân lính bao vây canh gác xung quanh khu vực ngôi đền cạnh đầm nước. Đến nửa đêm, bỗng thấy một luồng gió mạnh từ phía đầm thổi ào tới, một con vật màu đen cũng từ đấy trườn lên, bò vào đền. Ông hô quân lính cầm giáo mác xông lại đánh. Con vật thấy tiếng động, lập tức quay đầu, trườn xuống nước.

Yên trí đấy là một con thuồng luồng cỡ lớn, nên sáng hôm sau, ông hạ lệnh cho quân lính và dân làng be bờ, tát nước đầm. Máy ngày sau nước cạn, mọi người nhìn rõ con thuồng luồng, liền cùng nhau cầm giáo mác lội xuống, đâm chết nó.

Từ đấy, dân làng Bần Yên Nhân mang ơn quan Đô ngự sử, nên hàng

năm, thay vì phải ném người xuống vực, họ cử đại diện mang lễ vật đến cảm tạ ông. Rồi khi nghe tin ông mất tại quê Đôn Thư (vào ngày 26-9 âm lịch, năm 1755), từ Bản Yên Nhân, họ cử người vào phúng viếng và xin bài vị về thờ tại đình làng. Từ đó, ông trở thành Thành hoàng của làng Bản Yên Nhân.

Bệnh vực kẻ yếu thế, không sợ cường quyền

Khoảng vài năm trước khi mất, khi gần 70 tuổi, Vũ Công Trán về trí sĩ, đang sống ở quê (Đôn Thư), thì ở làng Chuông (tức Phương Trung - huyện Thanh Oai) bên cạnh xảy ra một chuyện khá nghiêm trọng.

Nguyên ở hướng đông bắc giáp làng này có một ngôi đất quý, các con cháu của quận công Đào Quang Nhiều người làng Lự (tức làng Tuyên Cam hay Tiên Lữ thuộc xã Dân Hòa, huyện Thanh Oai) nhờ thầy địa lý xem cho, rồi đem hài cốt của tổ phụ mình định táng vào đấy. Nhưng trong khi đang đào huyệt thì bị dân làng Chuông, khi ấy đang vào dịp hội làng, đến phá. Hai bên xô xát, phía con cháu của Đào quận công do ít người lại ở xa, nên bị thua, một vài người bị thương tích. Sự việc bị kiện lên tới chúa Trịnh Doanh, với lời buộc tội "dân làng Chuông hãm hại con cháu công thần và xỉ nhục cả gia tộc của họ". Đào Quang Nhiều đời trước vốn là danh tướng của xứ Đàng ngoài, có nhiều công lao, gia thế lại mấy đời liên được phong tước quận công, cho nên con cháu rất được chúa nể trọng, thậm chí bệnh vực, còn làng Chuông lúc bấy giờ lại không có ai hiển đạt. Chúa

Trịnh Doanh hạ lệnh cho quân lính chuẩn bị về làng Chuông triệt hạ.

Tin tức bay về, khiến cho dân làng này sợ hãi, cùng nhau chạy sang làng Văn La (thuộc huyện Chương Mỹ) tránh nạn và cử đại diện lên làng Đôn Thư, nhờ quan Thượng thư trí sĩ Vũ Công Trán cứu giúp. Nể tình là làng láng giềng xưa nay dân chúng chăm chỉ làm ăn, hơn nữa lại nhận thấy bên phía con cháu của quận công Nhiều khi mang hài cốt đến táng lại không có lời xin trước với dân làng (vì khu đất ấy thuộc quyền quản lý của làng Chuông), nên Vũ Công Trán đã lập tức lên kinh đô, vào phủ chúa trình bày để giải cứu cho họ.

Do là người thẳng thắn, trung thực, được cả triều đình biết tiếng, hơn nữa trước kia Vũ Công Trán cũng đã từng được chúa Trịnh Doanh sủng ái, nên lời biện bạch của ông cho dân làng Chuông đã được chúa nghe ra và rút lệnh không cho quân lính về làng này triệt phá nữa.

Ghi nhớ công ơn của Vũ Thượng thư, từ đấy trở đi dân làng Chuông đối với ông đã theo tục lệ "sống lễ chết giỗ". Tục lệ ấy (cúng giỗ) vẫn được duy trì cho đến ngày nay, tuy nhiên lễ vật cũng chỉ ở mức đơn giản, mang tính chất kỷ niệm.

Hơn hai trăm năm đã trôi qua, nhưng những câu chuyện về ông đến nay vẫn được dân làng và dân trong vùng nhắc nhở. Ông là niềm tự hào của quê hương, đã nêu tấm gương sáng ngời của một kẻ sĩ dù đến khi thành đạt thì vẫn biết thương dân, biết tôn trọng và đấu tranh hết mình cho sự công bằng và lẽ phải. ■

Một tên đầu độc giết con,
một tên nã súng vào chôn
đồng người, một tên giết
chết chính vợ mình... Vài
trường hợp mang tính hình
sự thuần túy nhưng cũng có
trường hợp mang màu sắc
chính trị. Đó đều là những
kẻ đang bị truy nã gay gắt
nhất châu Á...

Những tên tội phạm

BI TÂM NÃ GAY GÁT NHẤT CHÂU Á

BẢO QUỲNH

Chen Yung-chih

Đêm 28-4-1998, Chen Yung-chih cầm đầu bốn tên giang hồ khác ập vào hộp đêm Pu Row ở Taichung (Đài Loan). "Chạy đi, tội tao nổ súng đó" - Một tên trong nhóm giang hồ hét lên. Khách cũng như nhân viên Pu Row chạy tán loạn tìm chỗ thoát thân. Chen và đồng bọn bắt đầu lia súng bắn khắp nơi. Cuối cùng, chúng lùi ra cổng chính

và lao vào chiếc xe đợi sẵn rồi biến mất dạng.

"Tôi nghe càng lúc càng nhiều tiếng súng rồi đột nhiên hông tôi tê đi. Tôi thấy máu chảy. Lúc đó tôi biết mình đã bị trúng đạn" - Viên quản lý hộp đêm Chen Yong-

yin kể. Sau đó, người phụ nữ trẻ 31 tuổi này đã chết trong bệnh viện. Xem lại băng ghi hình từ camera an ninh của hộp đêm, cảnh sát nhận ra tên cầm đầu là Chen Yung-chih, một kẻ thất nghiệp 28 tuổi, từng có nhiều tiền án và muốn gây chấn động giới giang hồ bằng các trò bạo lực nhằm tạo thanh thế và

buộc các quán bar cũng như hộp đêm "cúng" cho mình dưới hình thức bảo kê. Cảnh sát cho biết thêm, Chen có mặt ở một quán bar karaoke tại Tainan, thành phố ở Tây Nam Đài Loan, vào 6 tuần trước khi thực hiện màn bắn phá Pu Row. Hôm đó, một

Nhân dạng sát thủ giết hại Albert Cheng

trong những chiến hữu của Chen gây gỗ với bốn người khác ở phòng hát kế bên. Chen rút súng bắn cả bốn người và hai trong số đó đã chết trong bệnh viện. Đó là một trong nhiều tội ác của Chen, trong đó có bắt cóc và cưỡng hiếp.

“Chen là một trong những tên giết người tàn bạo nhất đang nằm ngoài vòng pháp luật. Hắn trang bị nhiều vũ khí và cực kỳ nguy hiểm. Hắn có thể núp ở bất cứ đâu và luôn sẵn sàng giết người” - Đó là ý kiến của Cheng Ching-sung, giám đốc Cục Điều tra tội phạm Đài Loan.

Sát thủ vô danh

Đến muộn, Albert Cheng vội vàng đánh xe vào bãi đỗ của cao ốc Phát thanh thương mại Hong Kong. Là người hướng dẫn chương trình phát thanh *Tách trà trong cơn bão*, Cheng quen có mặt một giờ trước lúc phát sóng - lúc 7 giờ 35 sáng. Sau khi chào nửa triệu thính giả bằng câu quen thuộc: “*Jo San! Jo San!*” (Chào buổi sáng), trong ba tiếng rưỡi tiếp theo, anh đưa cốt bằng những thông tin chính trị liên quan đến chính khách và giới thương nhân tỉ phú. Tuy nhiên, vào buổi sáng 18-8-1998 đó, có hai gã bất ngờ lao tới khi Cheng đang đến cổng chính. Một trong hai tên thỉnh linh dùng cây dao dài 25cm thọc vào lưng

Eduardo Iran y Mationg

Cheng. Sau khi phập 6 nhát sâu vào lưng, tay và chân nạn nhân, hai tên giết người bỏ chạy. Tại Bệnh viện Nữ hoàng Elizabeth, Cheng phải chịu 6 tiếng rưỡi cho ca phẫu thuật. Bác sĩ chấp lại xương gãy ở cánh tay trái và nối lại dây thần kinh ở tay cũng như chân cho nạn

nhân. Cheng đã được tiếp 7 lít máu. Tin về vụ Albert Cheng bị tấn công khiến cả Hong Kong bàng hoàng. Một nhân chứng thấy hai kẻ tấn công chạy thoát trên chiếc xe tải mini Mitsubishi màu nâu đã thuật lại rằng chúng ở độ tuổi 30, cao khoảng 1,7m, vận quần jeans-áo thun xanh dương. Đến nay, cảnh sát vẫn chưa mò ra tông tích hai tên sát thủ. Có người cho rằng do Cheng không nể nang ai trong chương trình phát thanh của mình - kể cả bọn Tam hoàng - nên đã bị khử.

Eduardo Iran y Mationg

Đó là trưa ngày 11-2-1986, khi Evelio Javier 43 tuổi đang mải mê bàn chuyện dưới bóng râm cây narra tại San Jose de Buenavista. Trước đó bốn ngày, Philippines tổ chức tổng tuyển cử và Javier thực hiện chiến dịch vận động địa phương để loại trừ đối thủ cực mạnh Ferdinand Marcos. Đang nghỉ mệt chờ kết quả kiểm phiếu, Javier không để ý một chiếc xe hơi trắng đỗ gần mình, cho đến khi 6

tên vận quân phục tay lăm lăm súng tiến đến. “Thằng khốn nạn” - Tên cầm đầu Eduardo Iran y Mationg hét lên. Ba phát súng vang to và một viên đạn cắm vào vai phải Javier. Nạn nhân chạy băng qua công viên phía đối diện. Eduardo và một tên khác đuổi theo. Khi Javier chạy vào một căn nhà nhỏ, Eduardo nổ súng bắn theo. Ráng chạy vào hành lang và núp ở phòng tắm, Javier tiếp tục bị truy đuổi. Cuối cùng, Eduardo xộc vào và “tươi” đạn chi chít vào nạn nhân... Người ta cho rằng nhóm sát thủ Eduardo Iran y Mationg là người của Arturo Pacificador - một viên chức hành pháp địa phương thuộc băng Marcos. Sau gần hai thập niên trì hoãn, phiên tòa xử Pacificador cũng tiến hành và ông ta phải ra hầu tòa. Tuy nhiên, Eduardo Iran y Mationg tiếp tục mất tăm mất dạng...

Sinh năm 1951 và mồ côi từ niên thiếu, Eduardo lang thang kiếm sống tại cảng Muelle Loney. Năm 1980, hắn gia nhập cảnh sát Philippines. Bốn năm sau, hắn bị buộc tội giết chết một đồng nghiệp nhưng không hiểu nhờ thần thế nào mà hắn thoát khỏi tòa án binh. Không còn vận cảnh phục, Eduardo cải đạo sang Hồi giáo, bắt đầu để tóc dài thậm

thượt và cho râu mọc tua tủa rồi lấy biệt hiệu là “Đứa bé Hồi giáo”. Eduardo còn lập ra Nhóm đồng minh, tiền thân của các tổ chức tội phạm mà đến nay vẫn làm mưa làm gió ở Manila. Cùng nhóm trên, Eduardo tổ chức đánh cướp ngân hàng Allied ở đảo Panay, lấy gần một triệu peso. Công tố viên cũng buộc Eduardo vào hàng loạt tội danh khác, từ bắt cóc đến giết người. Tổng cộng, hiện có 9 bản án đang nhắm vào Eduardo và một triệu peso đã được treo cho ai cung cấp dấu vết tên tội phạm đang nằm đầu bảng danh sách tội phạm bị truy nã gay gắt nhất của cảnh sát Philippines...

Saner Wonggoun

Saner Wonggoun

Sau gần 20 năm trong không lực Mỹ, Saner Wonggoun 46 tuổi chuẩn bị về hưu với một hồ sơ không vết nhơ. Kẻ nhập cư gốc Thái Lan này đến Mỹ năm 1970, trở thành công dân Mỹ rồi gia nhập không quân. Hắn gặp Sopha Yodpet trong chuyến trở về cố hương và hai

người lập gia đình tại Mỹ năm 1976, có một con trai và một con gái. Saner Wonggoun thăng tiến đều trong sự nghiệp nhà binh. Tuy nhiên, trước khi hắn được chuyển đến căn cứ không quân Travis tại California năm 1990, cuộc sống hôn nhân của hắn bắt đầu rạn nứt. Một lần tâm sự với

bạn bè, Saner Wonggoun cho rằng vợ mình đang mang thai với một gã khác. Thế rồi ngày 6-1-1996, những người bạn không thấy Sopha Yodpet đến dự cơm trưa như hẹn trước. Hôm sau, người ta phát hiện một thi thể ở cầu San Francisco, cách nhà Saner Wonggoun khoảng 80km. Nạn nhân chính là Sopha. Người đàn bà mang thai này chết vì một cú đập cực mạnh vào đầu vào khoảng hơn 36 giờ trước khi thi thể được tìm thấy. Đến nhà Saner Wonggoun, cảnh sát nhận ra hấn chuẩn từ lúc nào, kịp rút hơn 100.000 đôla từ tài khoản ở Mỹ. Tại nhà hấn, có vết máu trên thảm. Saner Wonggoun, hiện 54 tuổi, đang bị truy nã gay gắt. Có tin cho rằng hấn đang trốn tại Thái Lan...

Kim Yong-se

Như tất cả học trò 12 tuổi khác của trường tiểu học Kangnam tại Ulsan (Hàn Quốc), bé Kim Yong-min cũng hiếu động. Tuy nhiên, cuộc đời em có một lỗ trống: sự vắng mặt của người cha Kim Yong-se, bỏ nhà đi từ khi cuộc khủng hoảng tài chính châu Á bùng lên. Một ngày kia, Kim Yong-se bỗng xuất hiện gặp con. Hấn ôm cậu bé đến

siêu thị Hyundai mua yaourt. Ít phút sau, bé Yong-min kêu đau bụng. Thấy thằng bé nôn mỗi lúc mỗi nhiều, nhân viên siêu thị gọi xe cứu thương. Bác sĩ bệnh viện Ulsan rửa ruột nạn nhân nhưng dường như đã quá muộn. Thằng bé bị hôn mê và bốn ngày sau thì chết. Kiểm nghiệm cho thấy trong yaourt có hơn 30mg chất không màu cực độc *phosphamidon* (dùng trong thuốc trừ sâu). Cảnh sát phỏng vấn công nhân nhà máy sản xuất yaourt và nhân viên siêu thị. Họ cũng kiểm tra gần 800 hộp yaourt sản xuất trong hôm đó: không có hộp nào nhiễm độc. Vài ngày sau - khi xem băng ghi hình an ninh của siêu thị - cảnh sát phát hiện Kim Yong-se đã có mặt tại quầy yaourt vào một ngày trước khi dẫn con đến. Xem hồ sơ lưu, người ta phát hiện thêm rằng Kim Yong-se từng có vài tiền án. Sau vụ giết con (mà nguyên nhân vẫn chưa được rõ), Kim Yong-se biến mất tăm (hấn không có mặt trong đám tang cậu bé). Lệnh truy nã đã được ban ra và ba triệu won đang được treo cho ai chỉ ra tung tích kẻ giết người...

(Theo Reader's Digest, 5.2001)

♦ Mục đích của giáo dục không phải là tạo nên những máy móc, mà là tạo nên những con người.

Paul Janet

♦ Người thực sự có giáo dục là người tự biết giáo dục mình.

Ngạn ngữ Anh

♦ Trái tim của kẻ bạc bẽo giống như sa mạc; chỉ biết uống nước trời mưa xuống mà chẳng sản sinh ra cái gì.

Ngạn ngữ Iran

Các tin đồn về một sinh vật kỳ lạ có hành tung bí ẩn được gọi là “người khi” đang làm náo động thủ đô New Delhi của Ấn Độ và các vùng phụ cận. “Hiện tượng người khi” cho thấy con người vẫn bị tác động rất mạnh bởi các tin đồn, thậm chí mù quáng tin vào chúng, bất chấp lý giải của khoa học.

Sức mạnh của tin đồn

Trong những con đường hẹp, lầy lội, nơi các tin đồn lan nhanh như bệnh dịch, từng nhóm thanh niên bị kích động vùng đủ loại hung khí từ chìa ba, gậy tre đến cây sắt trong tư thế sẵn sàng chiến đấu với một “hồn ma bóng quế” được gọi là “người khi” (Monkey-man), gieo kinh hoàng tại thủ đô Ấn Độ suốt hai tuần giữa tháng 5-2001. Con thú trông giống con mèo mun với đôi mắt nâu, lưng gù như gấu hoặc là một kẻ nào đó giả danh mang mặt nạ nhưng đa phần nhân chứng (hay “cái gọi là” nhân chứng) mô tả nó nửa người nửa thú. Có kẻ khẳng định đã thấy con thú nhảy trên các mái nhà một cách dễ dàng. Nó dùng những chiếc móng thép dài có chất độc để cào cấu rồi biến mất không để lại dấu vết. Harisk Singh 16 tuổi vừa rút thanh kiếm dài 45cm sáng loáng ra khỏi lưng quần vừa nói: “Tôi đã nhìn tận mắt người khi. Lúc các bà la hét trên sân nhà, chúng

Sự thật về “NGƯỜI KHI” ở Ấn Độ

BIỆT HƯƠNG

tôi leo lên mái và thấy một con vật đen nhỏ ẩn trong góc trước khi đột ngột biến mất”. Đám đông tụ tập quanh Singh và một số người bắt đầu kể lại những gì mình đã trải qua. Deepak Sharma, 18 tuổi, sử dụng lối kể chuyện... ma, nói: “Đó là một chiếc bóng màu đen kỳ lạ, một loài thú tôi chưa bao giờ thấy

D. Kumar cho rằng mình bị “người khi” tấn công...

trước đó".

Cảnh sát do không làm sao thấy được sinh vật bí ẩn trên sau nhiều đêm tuần tra nên đã gán ghép câu chuyện người khi cho sự tưởng tượng thái quá theo kiểu "Giấc mộng đêm hè". Nhưng cho dù không tin, cảnh sát vẫn ra giá khoảng 1.100 đôla cho ai cung cấp thông tin dẫn đến việc bắt giữ hoặc xác định được sự có thật của người khi. Manoj Lall, phó ủy viên cảnh sát Đông Delhi nói: "Tin đồn lan mạnh trong giới người nghèo và thất học. Nó đến từ tiềm thức, góc tối của ý thức. Người ta sợ những gì không biết và thần thoại cũng ra đời từ đó". Dân chúng thật sự sợ hãi. Tin đồn đi xa đến tận bang Uttar Pradesh, vượt con sông Yamune đến phía Bắc và Nam Delhi. Nó còn lan xa nữa nếu không có biện pháp ngăn chặn sớm.

Ảo tưởng tập thể

Hiệp hội Duy lý Ấn Độ (IRA) gọi

hiện tượng này là "ảo tưởng tập thể" và đưa ra thắc mắc kiểu thám tử Sherlock Holmes là "tại sao sinh vật này không để lại dấu chân?". Nhờ người khi, bọn trộm phải tạm ngưng hành nghề do có quá nhiều cư dân thức trắng đêm để tự bảo vệ gia đình mình. "Chỉ cần một cảnh khô rơi xuống đất, người ta cũng tưởng người khi đang đến" - Rajiv Ranjan, một cảnh sát viên phải xử lý đến vài trăm cuộc gọi điện cảnh báo về người khi, nhận xét. Con hoang sợ có hiệu quả xấu của nó, nhất là ở Delhi và Noida thuộc bang Uttar Pradesh. Những người phải ngủ trên mái nhà để tránh không khí ngột ngạt trong nhà là nạn nhân đầu tiên. Họ bị ngã xuống đất khi có tiếng la "Người khi đến!". Số đông hơn bị thương do giẫm đạp vào nhau lúc chạy trốn người khi.

Cho đến nay, các bằng chứng về sự tồn tại của người khi vẫn chỉ dừng ở mức tin đồn. Một người sản xuất đồ chơi tên là Vinod Kumar cho cảnh sát biết anh ta bị một người khi "đi ủng sắt, mang găng tay đồng với những móng thép dài 8cm, đội mũ sắt, trang phục toàn đen" tấn công từ phía sau. Nhưng bác sĩ khám nghiệm khẳng định các vết cào trên lưng, khuỷu tay Kumar và vết bầm ở cổ tay đã có trước thời điểm nạn nhân nói là mình bị tấn công (!). Một thanh niên khác khai với cảnh sát anh ta bị một con khi ngồi trên ngực lúc đang ngủ trong căn phòng khóa kín với gia đình và ngón tay bị đứt khi cố hất con khi đi. Nhưng điều tra sau đó cho thấy không có dấu tích gì chứng tỏ căn phòng đã bị đột nhập.

Chính quyền cũng... khổ

Cảnh sát Ấn Độ trong quân phục chỉnh tề đi tuần tra khắp đường phố Đông Delhi nhằm giúp dân chúng an tâm là họ đang được bảo vệ chặt chẽ. Đường phố vẫn đầy dẫy những kẻ thức khuya. Lũ trẻ con ngái ngủ bám váy mẹ chúng và... chờ đợi. Tuy nhiên, cũng có người xem sự kiện người khi là âm mưu của tình báo Pakistan hoặc của phe đối lập muốn làm mất uy tín của thủ tướng đương nhiệm. Toàn khu vực Diwahi giống như festival ánh sáng. Chính quyền đã ngưng cắt điện như thông lệ để tiết kiệm điện. Ánh sáng đầy đủ khiến dân chúng bớt sợ bị người khi tấn công hơn. Điện được đưa lên các mái nhà, nơi cánh đàn ông chuẩn bị sẵn sàng vũ khí và phương án đối phó khi người khi xuất hiện. Hầu như không có ai chịu nằm xuống ngủ. Thỉnh thoảng lại có tin báo về đồn cảnh sát là người khi xuất hiện và cảnh sát lại một phen tầm nã không kết quả vì khi họ đến, cái gọi là người khi đã cao bay xa chạy. Vimlesh Verma, một thiếu phụ kể một câu chuyện khá lộp lộp về người khi: "Tôi đang ngủ trong phòng với đứa con thì một bàn tay giống như tay khi vói qua lỗ gió phía trên cánh cửa vào phòng. Tôi hét lớn: Nó đã tới! Người chị vợ Sudha Verma chạy lên lầu và thấy có một chiếc bóng thoáng qua rồi biến mất". Viên cảnh sát Mahinder Singh phụ trách khu vực đến hiện trường và cố tin vào những gì nạn nhân kể lại nhưng không làm sao tìm được chứng cứ. Vimlesh vẫn ngồi trong phòng chưa hoàn hồn. Sau lưng chị là bức tranh thần khi

Thêm một người tự xưng là nạn nhân của "người khi"

Hindu Hanuman có những bước nhảy dài. Singh nói: "Theo tôi, Vimlesh là nạn nhân của tâm lý ức chế do các tin đồn được lan truyền trong dân chúng và được báo chí khai thác quá kỹ. Tuyệt đối không thể có một sinh vật như vậy". Nhưng đứng quanh Singh là đám đông tò mò với những ý kiến riêng. Có rất ít người tin vào điều ông nói.

Cảnh sát Ấn Độ đã bắt giữ 12 kẻ phao tin đồn nhằm ở thủ đô New Delhi. Trong số người bị bắt có Kishen Kumar, 22 tuổi, kẻ gọi điện cho cảnh sát lúc 1 giờ 45 sáng để... giải trí. Cảnh sát đã truy số điện thoại và bắt anh ta. Vinod Mehra, 53 tuổi, bị bắt vì vừa say vừa gọi điện báo người khi đã ăn cướp chiếc điện thoại di động của ông...

(Theo New York Times và The Times of India, 20.5.2001)

Tại nhà giam "siêu an ninh" ở Florence, bang Colorado, những tội phạm khủng bố như Theodore Kaczynski phải bị biệt giam trong xà lim đến 23 giờ/ngày. Mỗi ngày PN chỉ được phép ra ngoài tập thể dục bên trong một sân riêng trong vòng một giờ. Tại những nhà tù loại này ở Mỹ, việc giam giữ PN theo chế độ kiểm soát gắt gao đã trở thành một kiểu sống thật sự chứ không phải là những biện pháp an ninh tạm thời. Các bữa cơm cho PN được đưa đến bằng xe bò và từng phần ăn được chuyển cho PN qua khe cửa hẹp của xà lim. Chỉ có những nhân viên an ninh đã qua sát hạch kỹ

lượng mới được chính thức làm việc tại nhà tù này.

● Giám sát nghiêm ngặt ● Mối liên hệ "ảo" với thế giới bên ngoài

Hai thập niên trước đây, chỉ có một vài tội phạm vào loại cực kỳ nguy hiểm mới phải chịu sự giám sát nghiêm ngặt như thế. Ngày nay, có đến 42 bang trên toàn nước Mỹ đã có những nhà tù siêu an ninh tương tự, luôn sẵn sàng với hệ thống an ninh chất lượng tối đa nhằm cắt giảm chi phí cho bộ máy nhân viên và giảm thiểu đến mức thấp nhất các vụ bạo loạn trong

nhà tù. Những phương tiện mới của hệ thống an ninh SuperMax đang được phổ

Tại các nhà tù lớn có số lượng phạm nhân (PN) quá tải ở Mỹ, vấn đề an ninh luôn là một trong những thử thách của các nhân viên bảo vệ và quân giáo. Việc áp dụng các hệ thống an ninh kỹ thuật cao trong việc theo dõi và quản lý tù nhân đang được nhiều bang ở nước này ủng hộ.

Nhà tù

"CÔNG NGHỆ CAO" tại Mỹ

NHẤT HUY

Một nhà tù ở
Florence, Mỹ

biến và “công nghệ mới” của nhà tù góp phần tạo ra những thay đổi đáng kể.

“Nếu tổng giam các PN vào một nhà tù mới mà họ chỉ còn cách đập tay vào những bức tường để liên hệ với mọi người thì mọi kỹ năng xã hội họ từng có sẽ bị mai một dần và động cơ phạm tội sẽ phát triển. Đó chính là mầm mống của bạo loạn trong nhà tù” - Martin Horn, thư ký hành chính Sở Trừng giới bang Pennsylvania phát biểu. Vấn đề ở chỗ vừa phải đối xử một cách “nhân đạo” hơn đối với một số lượng lớn PN đồng thời phải cắt giảm chi phí cho các nhà tù đến mức thấp nhất.

Một giải pháp đang áp dụng cho các PN là tạo cho họ có được mối

liên hệ “ảo” với thế giới bên ngoài. Hiện nay, hầu hết các nhà tù tại Mỹ đều có “phòng hội ý bằng video điều khiển từ xa” giúp các PN có thể trao đổi với các luật sư của họ thông qua... vệ tinh. Bang Ohio đang triển khai hệ thống cho phép PN có thể tham gia các khóa học ảo và bang này đang liên kết với các bang khác lắp đặt các phòng kiểm tra y tế từ xa cho các PN trong tù. Một bác sĩ sẽ khám sức

khỏe cho PN bằng ống nghe hay tiến hành đo điện tâm đồ. Các kết quả khám nghiệm sẽ được truyền qua Internet tới một chuyên gia y tế từ xa và bệnh nhân sẽ nhận được lời chẩn đoán từ chuyên gia y tế này. Theo Reginald Wilkinson, giám đốc Phòng cải tạo và trừng giới bang Ohio, việc kết nối từ xa này giúp việc khám và chẩn đoán cho PN tại trại giam diễn ra nhanh hơn, an toàn hơn và chi phí cũng thấp hơn việc phải đưa PN đi khám bệnh bên ngoài cùng đội áp tải, bảo vệ.

Kỹ thuật và công nghệ mới áp dụng trong nhà tù cũng giúp hạn chế bớt những công việc nhằm chán và nguy hiểm đối với nhân viên quản giáo tội phạm, tạo điều kiện tốt hơn cho công tác an ninh của trại giam. Tại một vài nhà tù hiện đại nhất như Toledo của bang Ohio, việc sử dụng các “đại thông minh” đã giúp giảm bớt biên chế nhân viên trực tháp canh tại đây. Các hệ thống cảm biến sẽ luôn theo dõi độ căng của hàng rào dây thép gai quanh nhà giam. Những máy đo địa chấn sẽ luôn dò ra mọi chấn động khả nghi từ những bức tường và các vành đai xích sắt. Những chùm sóng vi ba sẽ không bỏ sót mọi chuyển động trong các khu vực trống giữa các bức tường rào. Chỉ cần bất kỳ thiết bị nào trong hệ thống an ninh này phát hiện dấu hiệu khả nghi, lập tức các máy quay phim cảnh giới sẽ quét liên tục qua mọi vị trí và gửi tín hiệu báo động cho trung tâm an ninh và các xe tuần tra bên ngoài vành đai của nhà tù.

Phòng thí nghiệm quốc gia Oak Ridge đã sản xuất một thiết bị bổ sung cho công tác an ninh. Đó là các máy tách sóng âm (sound detectors) có khả năng đếm được nhịp tim của PN và được gắn bên trong các xe công vụ khi chuyển trại giam. Các thiết bị này hiện được sử dụng tại các trại giam có điều kiện an ninh thuộc loại tốt nhất như trại giam Riverbend ở Nashville, bang Tennessee, nơi mà trước đó vài năm đã xảy ra một vụ đào thoát của bốn PN ngay trong một thùng xe tải bí bưng.

● Công nghệ "nhân đạo hóa" ● Nhà tù "tương tác"

Các nhân viên hành pháp ở Mỹ cũng đánh giá rất cao các thiết bị định vị, theo dõi và tìm kiếm PN. Nhiều PN ở các bang Arizona, California và Texas đã được thử nghiệm một hệ thống thiết bị an ninh của Hãng Motorola. Với hệ thống này, các PN sẽ được đeo các vòng tay điện tử có thể truyền tín hiệu nhận dạng ID (chứng minh thư) cá nhân bằng sóng vô tuyến đến cho các nhân viên quản giáo và bảo vệ trại giam. Các máy thu tín hiệu đặt khắp nơi trong trại giam sẽ liên tục ghi nhận các thông số về PN, chuyển tất cả các tín hiệu này đến một máy tính và sẽ hiển thị chính xác vị trí của từng PN trên một màn hình. "Hệ thống thiết bị này cũng giống như một trò video game. Người ta sẽ nhìn thấy từng PN trên bản đồ trại giam như một chấm màu đỏ và mỗi nhân viên quản giáo của trại giam sẽ là một chấm màu xanh" - Steve Morrison, phó giám đốc Trung tâm Kỹ thuật

hình sự ở Charleston thuộc miền Nam California mô tả. Chỉ cần một nhân viên an ninh quan sát trên màn hình hiển thị là đã có thể theo dõi được hàng ngàn PN của một trại giam. Hệ thống thiết bị này cũng có thể giúp nhận biết được sự "nóng đầu" của hai gã "đại bàng" nào đó đang có vấn đề trong cùng một trại giam và sẽ thông báo cho nhân viên quản giáo để hai PN này không bao giờ có cơ hội gặp nhau nữa. Máy tính cũng có thể giúp lưu lại quá trình di chuyển của từng PN trong trại giam, hỗ trợ công tác điều tra các vụ hành hung hay các tội phạm khác xảy ra bên trong nhà tù. Theo Morrison, điều quan trọng nhất là các tù nhân ý thức được rằng họ đang bị theo dõi gắt gao và các nhân viên quản giáo, bảo vệ trại giam có thể đếm được từng bước chân của họ.

Ngoài thiết bị thu phát thông số của PN bằng sóng vô tuyến nói trên, nhiều phương tiện an ninh khác cũng đang được thử nghiệm như các máy quét kỹ thuật số có thể "đọc" được các vân trên lòng bàn tay, nhận dạng bằng mống mắt, vân tay, cả giọng nói và khuôn mặt của PN. Các PN và nhân viên bảo vệ sẽ được thiết bị này "quét" mỗi khi đi ngang qua hệ thống kiểm tra và máy tính sẽ hiển thị chính xác vị trí họ đang đứng.

Những hệ thống an ninh cho nhà tù nói trên sẽ đáp ứng được mục đích của các nhà hành pháp như Martin Horn, người đã thành công trong việc vận dụng các "công nghệ nhân đạo hóa" trong các nhà tù của bang Pennsylvania. Chúng

Các thiết bị an ninh trang bị cho cảnh sát (bên trái) và vòng điện tử cho phạm nhân

tạo điều kiện có thể giam giữ PN thành từng nhóm để dễ quản lý và giúp họ có cơ hội tương tác với xã hội, giảm bớt số lượng các trường hợp bị biệt giam nghiêm ngặt.

Tuy nhiên, không phải tất cả các bang trên toàn nước Mỹ đều làm được như bang Pennsylvania. Các giải pháp kỹ thuật cao có thể làm giảm đáng kể biên chế nhân viên cho một trại giam song chúng lại đòi hỏi phải có một ngân quỹ dồi dào cho việc xây dựng, lắp đặt các thiết bị an ninh hiện đại và còn phải huấn luyện cho nhân viên trại giam sử dụng thành thạo các thiết bị này. Đây là điều mà không phải nhà tù nào ở Mỹ cũng làm được. Riêng Martin Horn và các chuyên gia đã nhìn thấy khả năng có thể biến một nhà tù biệt lập thành một “nhà tù tương tác”. Alan Turner, một nhà khoa học đang làm việc tại một viện quốc gia về tư pháp của bang Washington DC và từng là một “cai ngục” trước kia đã đánh giá cao triển vọng của hệ

thống theo dõi và định vị PN tại các nhà tù ngay cả khi các PN đã ra khỏi những bức tường giam giữ họ. Theo ông, những PN vừa được phóng thích khỏi nhà giam cũng cần phải được đeo tiếp tục những chiếc vòng tay có bộ thu và truyền sóng theo hệ thống định vị toàn cầu (GPS). Giả sử một tội phạm tình dục đã đến hạn được phóng thích, nhà tù lại đang chật ních tù nhân thì có thể thả anh ta ra vì anh ta đã cải tạo tốt. Nhưng hãy cho anh ta biết rằng “anh có thể về nhà, có thể đi làm nhưng chúng tôi luôn biết được anh đang ở đâu. Nếu anh định tiếp tục giở trò thì hãy coi chừng, một tiếng chuông báo động sẽ vang lên và ngay tức khắc, đội tuần tra của cảnh sát sẽ... ghé thăm và đưa anh về “chăm sóc” tới nơi tới chốn”. Trong những tình huống như vậy, hệ thống an ninh kỹ thuật cao sẽ giúp duy trì một sự cân bằng tế nhị giữa quyền được tự do của PN và quyền được an toàn của xã hội.

(Theo Discover, 5.2001)

Ngày 2-6-1997, tại một sân bay Canada. Một máy bay một động cơ vòng quanh vách đá tìm đường hạ cánh. Nó lượn quá thấp, chạm phải tán lá của một cây cao và rơi xuống đất. Hai phi công ngồi trong máy bay bị ném ra ngoài và bỏng toàn thân. Làn da của họ bị hủy hoại tới 80 - 90%. Một trong hai người, phi công người Đức Bernhard Heitz, may mắn sống sót nhờ da nhân tạo (DNT).

Nhu cầu về da nhân tạo ngày càng tăng

“Xã hội hiện thời cần rất nhiều DNT” - GS. Alfred Berger của ĐH Y khoa Hannover khẳng định. Không phải chỉ vì mỗi quốc gia hàng năm đã có tới hàng chục ngàn người bị bỏng (CHLB Đức: 16.000), mà còn vì nhu cầu da thay thế tăng lên bởi tuổi thọ con người tăng lên. Con người càng sống lâu thì làn da càng phải chịu đựng nhiều hơn. Xin lấy

Sự phát triển của DA nhân tạo

Kiểu HOA

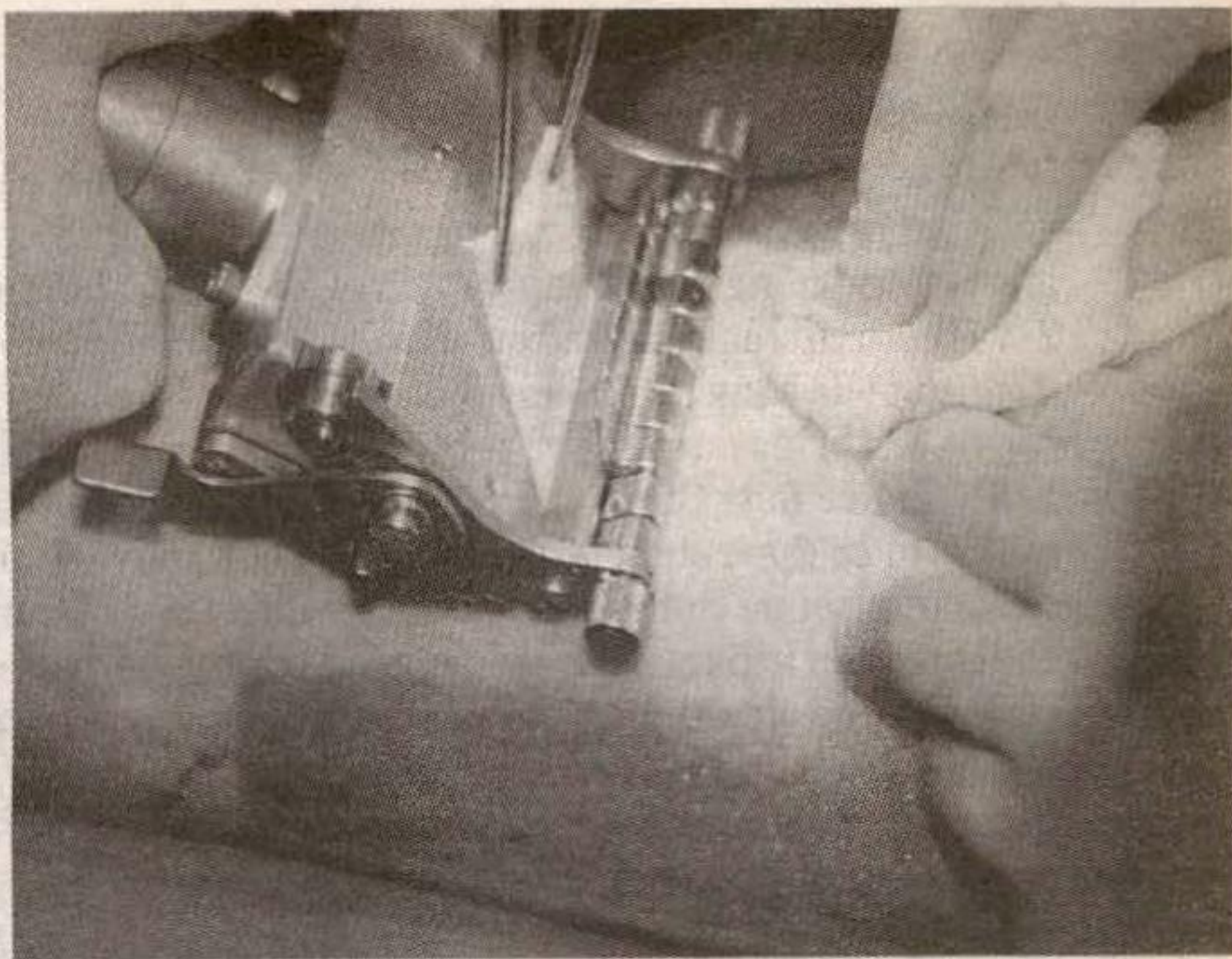
Một mảng da nhân tạo được đóng gói tiệt trùng

CÁC NHÀ KHOA HỌC TRÊN TOÀN THẾ GIỚI ĐANG HỐI HẢ LÀM VIỆC MONG TẠO RA CÁC LOẠI DA NHÂN TẠO MỚI, CÓ VẺ NGOÀI VÀ CHỨC NĂNG GIỐNG VỚI DA TỰ NHIÊN.

một ví dụ: bệnh tiểu đường. Ở tuổi cao, những bệnh nhân mắc căn bệnh này thường phải mang những vết thương há miệng khủng khiếp, rất khó chữa lành. Đây là một mối nguy hiểm thật sự, bởi vết thương là cửa ngõ cho những loại vi trùng nguy hiểm tấn công vào cơ thể. Riêng nước Đức đã có 1,5 triệu người khổ sở vì

“Bào” lấy lớp da bề mặt của bệnh nhân để nuôi cấy và đắp lên vết thương.

những vết thương há miệng. DNT vì vậy là niềm hy vọng lớn lao cho rất nhiều người.

Việc sản xuất DNT không dễ chút nào, bởi làn da con người - ở một người trưởng thành sẽ rộng khoảng $1,8m^2$ - là một trong những cơ quan phức tạp nhất của cơ thể chúng ta. Nó vừa là màng bảo vệ vừa là giàn máy điều hòa nhiệt độ, là trung tâm thông tin và cũng là một cơ quan giao tiếp (đỏ ửng khi thẹn thùng, nổi da gà khi kinh hãi...). Nói một cách ngắn gọn: nó là chất liệu đóng gói thông minh nhất thế giới.

Với những vết thương quá lớn và quá sâu, da không thể tự tái tạo. Đây là một công việc quá sức: để hàn kín miệng những vết thương như vậy, các tế bào da chẳng những phải sinh sôi nảy nở, mà còn phải biết di chuyển đến những vị trí thích hợp. Điều này đòi hỏi hai điều kiện.

Thứ nhất: yếu tố tăng trưởng (các chất trung chuyển) do các tế bào khác sản xuất ra và có tác dụng kích thích tế bào da phân chia. Thứ hai: các tế bào da phải biết chúng cần chuyển dịch về hướng nào. Thường chúng nhận được thông tin đó qua ma trận da tự nhiên, chủ yếu bao gồm các sợi protein. Bạn hãy tưởng tượng ma trận này như một giàn giáo trong không gian ba chiều, cho các tế bào bám vào giàn giáo mà leo lên như dây leo mà ta thường thấy. Nếu giàn giáo này bị phá vỡ trong những trường hợp bị thương nặng, các tế bào da sẽ mất đi yếu tố định hướng.

Việc dùng da của chính nạn nhân đắp từ nơi này sang nơi khác chỉ có cơ hội thành công nếu lớp da ở giữa (biểu mô) cùng ma trận bên dưới vẫn còn nguyên (bóng cấp độ 1). Trong trường hợp này, người ta chọn một phần da còn khỏe mạnh

trên một vùng cơ thể khác, cắt ra lớp da trên rất mỏng, rồi đắp nó vào vết thương. Nhưng nếu cả lớp da giữa cũng không còn (bỏng cấp độ 2) và thậm chí cả những mô mỡ nằm ở bên dưới da cũng bị phá hủy (bỏng cấp độ 3), thì lớp da mỏng của chính bệnh nhân cũng rất khó được chữa lành. Dù có được chữa lành chẳng nữa, chúng cũng chẳng bảo vệ được cho chủ nhân là mấy trước cái nóng, cái lạnh cũng như những vết thương mới. Đây là chưa kể đến sự thiếu thẩm mỹ do những vết sẹo mang lại. "Trong những trường hợp như vậy, DNT sẽ có thể cải thiện kết quả một cách rõ ràng" - Chuyên gia chữa bỏng Guido Henckel von Donnersmarck khẳng định.

Phương pháp tạo da nhân tạo

Người Ai Cập cổ đại đắp lên miệng vết thương thiếu da một hỗn hợp của bùn đen và phân bò. Tới thế kỷ 17, người ta dùng da thằn lằn. Ngày hôm nay, các nhà khoa học càng ngày càng sử dụng DNT nhiều hơn. Ngay từ năm 1914, người ta đã biết cách dùng các tế bào của lớp da trên (biểu bì) để tạo nên một mảng DNT. Thế nhưng mãi 34 năm sau, người ta mới thành công với thí nghiệm cấy một miếng da như thế quay trở lại thân thể vật chủ. Phương pháp lúc đó chưa thể áp dụng cho con người, bởi những tế bào da chẳng chịu ngoan ngoãn tăng trưởng trong phòng thí nghiệm. Tình hình thay đổi vào năm 1975 khi các nhà khoa học của trường Y khoa Harvard (Mỹ) nảy sáng kiến cấy những tế bào biểu bì của người lên một lớp mỏng bao gồm những tế bào thuộc lớp da giữa của

chuột. Hiệu ứng: các tế bào mặt da bắt đầu sinh sôi.

Năm 1987, loại DNT đầu tiên có giá trị thương mại xuất hiện với cái tên *Epicel*. Phương thức áp dụng: thoát đầu, người ta cắt ra một lớp bề mặt da mỏng, to khoảng chiếc tem thư, ví dụ ở đùi của bệnh nhân. Lọc từ đó ra những tế bào biểu bì và đưa vào một dung dịch nuôi dưỡng. Những tế bào sẽ mọc thành một khúc da có từ 2 tới 8 lớp, sau đó chúng được phủ lên một lớp gạc cho chắc chắn hơn.

Bất kỳ loại DNT nào của ngày hôm nay cũng đều bao gồm một tập các lớp *keratinozyten* (tạo bằng những tế bào biểu bì) và một loại chất liệu làm khung đỡ, hoặc sẽ được lấy ra sau quá trình cấy ghép da hoặc sẽ tự tan đi trong vết thương. Phí tổn là rất lớn: với một người bị bỏng nặng, cháy tới 60% da, giá "vật liệu thay thế" trên thị trường tự do bằng cả một tòa biệt thự. "Cho 1m² da nhân tạo, người ta phải chi tròn 250.000 mark" - TS. Guido Henckel khẳng định. Sẽ tốn kém hơn nữa nếu vết thương bị nhiễm trùng, làn da mới không chữa lành vết thương và quá trình chữa trị phải làm lại từ đầu. Vì thế rất nhiều bệnh viện đang nuôi cấy da dành riêng cho nhu cầu nội bộ. Sau khi được nuôi cấy ở nhiệt độ 37°C, các lớp tế bào sẽ được đưa vào một ngăn hàng lạnh -80°C, chờ người sử dụng.

Tất cả các phòng thí nghiệm trên toàn thế giới đang ráo riết hoạt động để tạo DNT 2 lớp, bao gồm cả lớp biểu bì lẫn phần biểu mô. Ngay từ rất sớm, các nhà y học đã nhận ra rằng không thể làm điều này mà

không để ý tới lớp “giàn giáo” nằm bên dưới. Đầu tiên, người ta tìm cách tận dụng những giàn giáo trong phiên bản gốc: trong da những người tình nguyện đã qua đời. Phương pháp này đã được đăng ký bản quyền phát minh và là tài sản của doanh nghiệp Lifecell (Mỹ). Họ đặt tên cho kết quả nghiên cứu của mình là *Allodern* - một “giàn giáo” của da người chết đã được rửa sạch tất cả các tế bào, kể cả tế bào thuộc lớp biểu bì, chỉ còn lại khung đỡ bằng protein. Ưu điểm: không còn tế bào, vậy là không còn thông tin về miễn dịch và cũng không còn hiểm họa bị cơ thể đẩy ra ngoài.

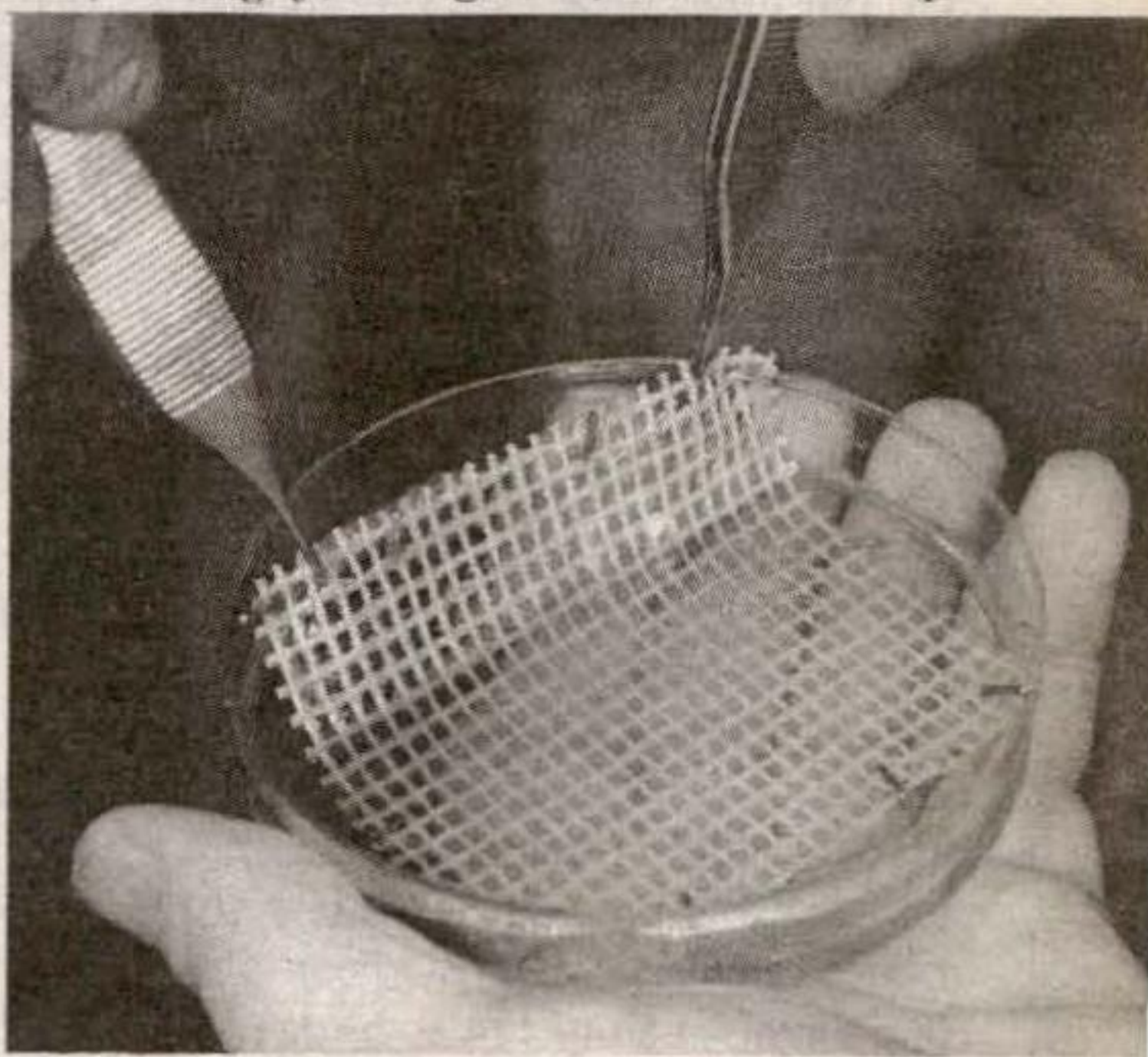
Các tế bào thuộc lớp da giữa (biểu mô) và mạch máu của người nhận da sẽ mọc tràn vào ma trận còn đang trống vắng và khiến ma trận hòa lẫn vào những lớp mô của chủ nhân. Ngay trong giai đoạn đó, lớp da giữa đã có thể được phủ bằng lớp da bề mặt của chính bệnh nhân. Cho tới nay đã có trên 3.500 bệnh nhân được ban tặng làn da thứ hai bằng phương pháp này.

Kỹ thuật giện và da nhân tạo

Mục tiêu dài hạn của các nhà nghiên cứu là một loại DNT giống da người về cấu trúc và chức năng. Một trong những con đường tìm tòi chính hiện thời là sử dụng tế bào da của những đứa trẻ mới sinh, bởi những tế bào này chứa rất ít thông tin về miễn dịch và vì thế rất dễ phân chia, sinh sôi. Thế nhưng lấy đâu ra những thứ da quý hiếm như vậy? May mắn làm

sao, nước Mỹ có rất nhiều cậu bé ngay từ lúc sinh ra đã được cắt da bao quy đầu. Phần da được cắt ra đó sẽ được gửi vào phòng thí nghiệm, được xử lý và “đi một con đường rất dài”, theo lời giải thích của nhà khoa học Nancy Parenteau thuộc Hãng Organogenesis (Mỹ): “Bởi vì đây là những tế bào có tiềm năng sinh sôi rất lớn, nên chúng giúp sản xuất rất nhiều da nhân tạo”.

Đầu tiên, các tế bào biểu bì và biểu mô được tách rời và được nuôi dưỡng cho tiếp tục sinh sôi. Sau đó, các tế bào biểu mô nhận một “giàn giáo tăng trưởng” từ da bò. Trong vòng 6 ngày, chúng đã sản sinh ra trong phòng thí nghiệm một ma trận bổ sung riêng, cùng với ma trận của da bò, tạo nên một giàn giáo vững chắc. Tiếp theo, người ta cấy tế bào biểu bì lên trên. Trong vòng 4 ngày, chúng sẽ mọc thành một lớp

Một mảnh da nhân tạo được lấy ra khỏi bình đựng. Lớp da hầu như trong suốt được đặt trên một miếng gạc cho thêm chắc chắn

Quá trình chữa bỏng bằng da nhân tạo (từ trái sang): vết bỏng nặng trên cánh tay và bàn tay; tay sau khi được cấy da nhân tạo; tay sau khi lành vết thương

bề mặt da mới. Tới lúc đó, mảnh da nhân tạo mới được đưa ra không khí; qua sự cọ xát và kích thích này, một lớp mỏng bao gồm các tế bào sừng phủ bên trên sẽ phát triển và vậy là lớp da nhân tạo 2 tầng đã xong.

Tại trường Y khoa Harvard, các chuyên gia hiện đang sử dụng da bò và da cá mập. Sản phẩm ma trận DNT ở đây có tên là "Integra", xuất xứ da bò. Người ta trộn vào nó một số chất được chiết ra từ xương sụn cá mập. Sau đó người ta phủ lên toàn bộ giàn giáo này một lớp mỏng silicon để ngăn ngừa máu chảy sau khi cấy da vào cơ thể người nhận.

Theo phương pháp này, toàn bộ "giàn giáo" cũ sẽ bị thiêu hủy và một "giàn giáo" mới được tái tạo bởi protein của chính cơ thể bệnh nhân. Sau khi chữa trị xong, trong cơ thể con người sẽ không còn một chút nào của protein bò hoặc cá mập. Sau khoảng chừng 2 tới 3 tuần, đã có rất nhiều mạch máu mọc qua giàn giáo đó, đủ để nuôi dưỡng cho một lớp da thật trên bề mặt. Giờ thì người ta có thể rút lớp silicon phủ bên ngoài và thay vào đó bằng một lớp da bề mặt của chính bệnh nhân.

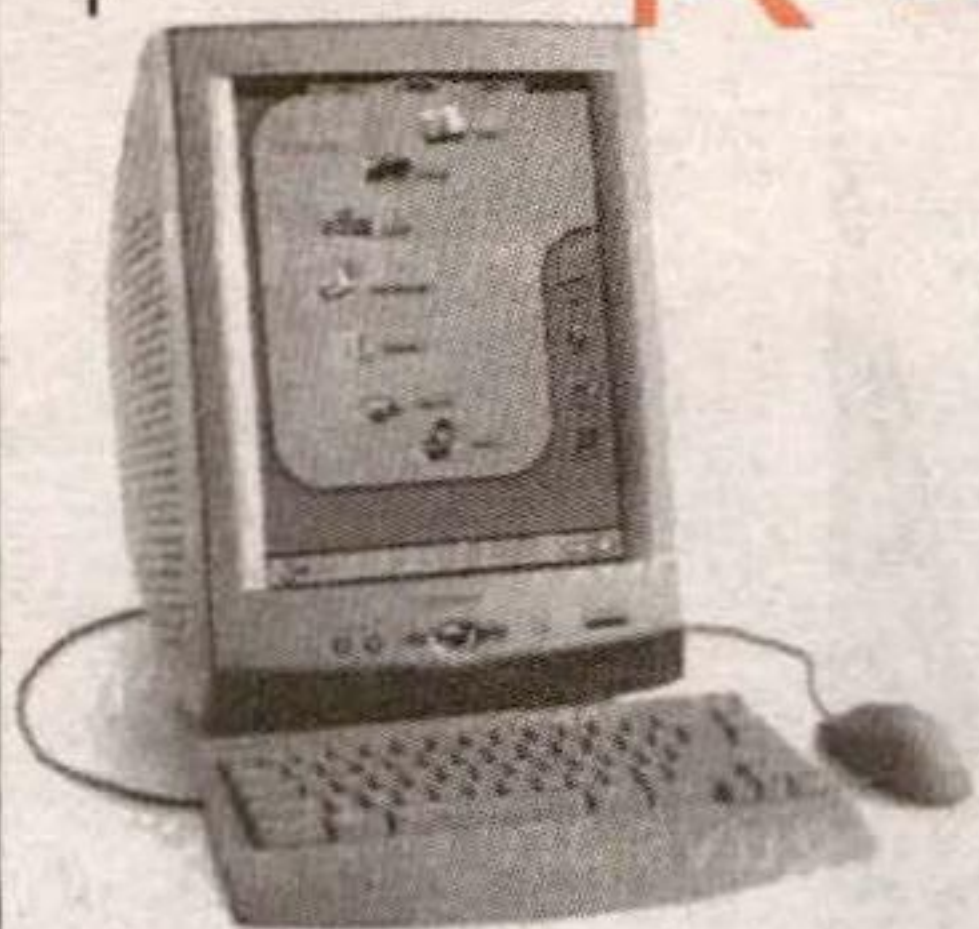
Bất chấp tất cả những cố gắng đó, bệnh nhân vẫn phải chịu đựng

những vết sẹo, sự thay đổi màu sắc và thậm chí cả những đường nhăn nhúm méo mó - đó là chưa kể đến sự thiếu tuyến mồ hôi cũng như lông trên da. Các bác sĩ đặc biệt chú trọng đến những chiếc lông đó, ví dụ khi họ phải đắp lại da cho bệnh nhân ở khu vực lông mày. Công cụ sẽ giúp đỡ họ bây giờ là kỹ thuật gen. Vì các tế bào của lớp da giữa có thể được nuôi một cách dễ dàng trong phòng thí nghiệm, nên đã từ rất lâu, chúng được dùng để thử nghiệm nuôi dưỡng các tế bào. Vậy thì tại sao không dùng các tế bào biểu mô và sử dụng kỹ thuật gen để chúng có thể dễ dàng tạo nên một tầng da giữa? Việc này chỉ thành hiện thực nếu người ta đưa được vào nhân tế bào một đoạn "lệnh ứng xử" mới. Các tế bào biểu bì đã được thay đổi gen và có khả năng sản sinh một loạt các yếu tố kích thích phát triển, "chắc chắn sẽ được thử nghiệm và sau đó được áp dụng trên cơ thể bệnh nhân chỉ trong vài năm tới", theo sự khẳng định của TS. Guido Henckel. Chẳng bao lâu nữa, một loại da bổ sung được lập chương trình gen và hoàn toàn có giá trị như da thật sẽ là chuyện "nằm trong tầm tay với".

(Theo tạp chí P.M, 5.2001)

1

Máy tính chuyên truy cập Internet (ảnh 1)

Máy vi tính Evilla của Sony với độ phân giải màn hình 800 x 1024 dpi chuyên dùng để hiển thị trang web. Ứng dụng truy cập thông tin trên Internet của Evilla được hỗ trợ bằng bộ loa tích hợp, hai cổng USB, modem 56K và một jack nối mạng Ethernet, màn hình siêu phẳng FD Trinitron.

Thiết bị thủy văn gọn nhẹ (ảnh 2)

Máy đo các số liệu thời tiết không dây *Vantage Pro* của Công ty Davis Instruments (Mỹ) thu thập tất cả các dữ liệu thời tiết giúp cho việc dự báo. Một chuỗi các bộ cảm biến (sensor) chạy bằng năng lượng Mặt trời được đặt cách trạm khoảng 240m. Các cảm biến sẽ đo vận tốc gió, nhiệt độ, độ ẩm, áp suất không khí, lượng mưa cùng các chỉ số quan trọng khác.

2

Giữ vật nuôi bằng thiết bị điện tử (ảnh 3)

Với thiết bị *PetWatcher* của Công ty MedTrack, bạn khỏi phải lo những con vật nuôi của mình chạy mất. Bạn chỉ cần đính bộ phận dò tìm vào cổ con vật, cài đặt bán

3

4

của bạn, chính xác là đến ngay cửa tủ lạnh - đó là lợi ích của kiểu tủ lạnh *Screenfridge* do Công ty e2-Home (Thụy Điển) chế tạo. Bạn có

5

kính (tối đa 120m) trên bộ phận điều khiển. Thiết bị sẽ dùng tần số vô tuyến để theo dấu con vật nuôi của bạn, hú còi báo động nếu con vật vượt qua cự ly cho phép. Một mũi tên dẫn hướng bằng tia sáng sẽ giúp bạn định vị con vật bị thất lạc của mình.

Tủ lạnh kèm trạm truy cập Internet (ảnh 4)

Đưa Internet đến bên bàn ăn

thể kiểm tra tình hình thời tiết, các báo cáo về lưu lượng xe cộ, lên thực đơn cả tuần, đặt hàng rau quả hay lập kế hoạch đi chơi cho gia đình trên màn hình tiếp xúc. Chiếc tủ lạnh Internet này đang được dùng thử tại Đan Mạch.

Bếp lò thông minh (ảnh 5)

Thình thoảng chúng ta vẫn nấu ăn, sau đó bỏ quên bếp lò đang cháy dở hàng giờ sau đó. Loại bếp *Profile* mới nhất của General Electric cho phép loại bỏ mối nguy hiểm tiềm ẩn này. Khi bạn nhấc dụng cụ nấu bếp khỏi lò, nó sẽ tự động tắt sau 60 giây. Profile cũng có một cảm biến có thể dò kích cỡ của dụng cụ nấu bếp, sau đó điều chỉnh phần diện tích đun nóng sao cho phù hợp.

ĐỨC KHANH

Món ăn đặc sản VŨ TUYÊN HOÀNG

Ngay trước, khi chưa có các giống lúa mới, hàng năm chỉ đến khoảng tháng 10 dương lịch mới có mùa cốm. Bấy giờ sen mùa hè đã tàn, gió heo may se lạnh thổi về, các giống nếp truyền thống như nếp hoa vàng, nếp hương, nếp quýt... trổ bông, vào sữa. Những hạt lúa non còn ngâm sữa được gặt về làm cốm. Những hạt cốm xanh có vị ngọt, thơm của lúa non trên cánh đồng. Từ khi có các giống lúa mới, giống nếp ngắn ngày trồng được hai vụ mùa và chiêm xuân, ngày nay vụ chiêm xuân cũng có cốm. Mấy chục năm về trước, mùa cốm không thể kéo dài vì các giống nếp truyền thống trổ bông tập trung trong một thời gian, ngày nay có thêm các giống nếp mới ngắn ngày, được gieo rải vụ, những người bán cốm rao hàng dễ đến gần hai tháng trong mỗi mùa cốm. Bấy giờ ở nhiều thành thị phía Bắc, cốm vẫn là đặc sản, nhưng không còn là niềm mong đợi. Có nhiều món đặc sản của miền Nam, của nước ngoài được du nhập vào, kể cả những món kiểu cách hiện đại nữa, thành ra đặc sản địa phương không còn giữ được địa vị như xưa. Có thể kể đến những món đặc sản quanh Hà Nội như cốm Vòng, bánh cuốn Thanh Trì, bánh dầy Quán Gánh, tương làng Vẽ, cá rô đầm Sét... Tất cả cùng chung số phận như cốm, không còn được nhắc đến nhiều. Thời cuộc sống khó khăn, hiệu "cơm Tám giò chả" phố Huế - Hà Nội như một cái đỉnh cao, nay ở nông thôn giò chả cũng không phải là của hiếm. Có lẽ những người lớn tuổi ở các thành phố hay nói đến gạo thơm, Tám thơm Hải Hậu được quảng cáo rộng rãi cũng giống Nàng thơm chợ Đào (Long An), còn lớp thanh thiếu niên ngày nay thì ít chú ý đến, miễn là bữa cơm có các món ăn ngon, hợp khẩu vị của thế hệ trẻ. Tuổi trẻ nước ta chắc cũng có xu hướng như tuổi trẻ Nhật Bản, Trung Quốc, thích dùng những món Tây Âu, ăn nhanh, gọn, để còn dành thời gian làm các việc khác. Cách sống kiểu công nghiệp sẽ thay đổi dần tập quán bữa ăn và khẩu vị của con người. Bánh mì kẹp chả, thịt dầm bông là một loại ăn nhanh, rẻ.

Những năm gần đây, có thể do phổ biến nhiều món ăn mới lạ, người ta thích trở lại những món ăn dân dã. Các cửa hàng ăn thành thị gọi những món ấy là đặc sản. Chẳng hạn: canh cua rau đay, cà pháo mắm tôm, canh giò hoa lý, ốc nấu chuối, lươn xào nghệ, rau bí xào, rau lang luộc...

Có một nhà kinh doanh đang phát đạt. Anh ta mặt tròn, nước da hồng hào, để ria mép. Quê ở nông thôn, ra thành phố học, rồi ở lại luôn. Thỉnh thoảng anh ta gửi tiền về cho bố mẹ, gia đình. Đã lâu lắm anh ta không về quê vì bận làm ăn. Có lần đón bố và em gái ra thành phố chơi, anh ta đưa đi cửa hàng "đặc sản". Sau mấy món gọi là sang trọng, nhà hàng cho bung ra canh cua mồng tơi, cà pháo mắm tôm. Vốn đã quen uống rượu Tây và ăn các món Tây, anh ta gật gù đặc ý giới thiệu với bố và em món canh và cà đặc sản. Bố nói ngay: "Tưởng món gì, con cho bố ăn cái món thường ngày ở quê". Em gái cũng nói: "Anh không nhớ à, ngoài hàng rào nhà mình leo đầy mồng tơi!". Anh ta giật mình, trán nham nháp mồ hôi.

ĐỘNG thực vật

Các nhà nghiên cứu ở ĐH Stanford (Mỹ) vừa cho biết rằng loài voi dùng cách giậm chân và rống lên để truyền tin cho bầy đàn ở khoảng cách có thể lên tới hơn 30km.

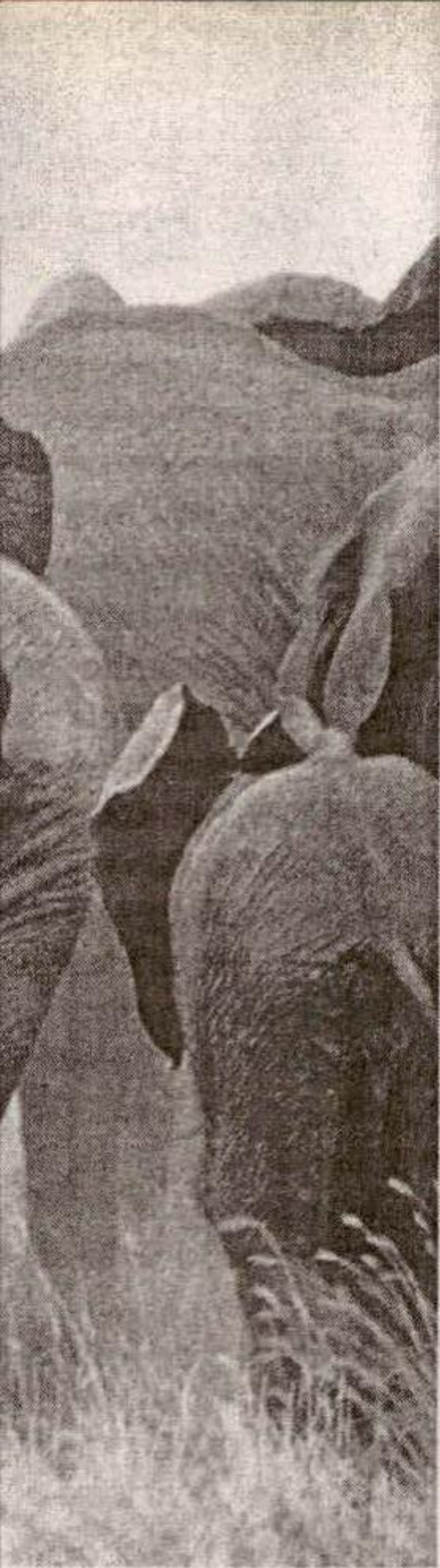
Máy “nhắn tin” VOI của...

NGUYỄN QUANG TUẤN

Bà Caitlin O'Connell Rodwell, một nhà nghiên cứu thỉnh giảng ở Trung tâm Bảo tồn sinh vật học Stanford, nói: “Nếu loài voi nhận được những tin nhắn này từ lòng đất thì đây quả là sự thay đổi triệt để trong nhận thức của con người về khoảng cách mà loài thú này có thể thông tin cho nhau được. Khoảng cách đó xa hơn chúng ta nghĩ rất nhiều”. Nghiên cứu của O'Connell Rodwell - được đăng trên tờ tin của Hiệp hội Nghiên cứu âm thanh ở Mỹ tháng 12-2000 - đã làm sáng tỏ cách thức mà những đàn voi chuyển đi những tin nhắn bằng chân mang nội dung một lời chào hỏi hay lời cảnh báo nguy hiểm.

Qua việc phân nhóm các loài voi ở châu Phi, Ấn Độ và những con được nuôi dưỡng trong vườn thú Texas (Mỹ), những nhà nghiên cứu ở Stanford đã tìm hiểu được những dấu hiệu mà loài voi đã phát triển thành tập hợp những cơn địa chấn. Chúng tạo ra không chỉ những làn sóng truyền trong lòng đất mà còn qua âm thanh tiếng gọi, tiếng

gầm rống và cách giậm chân như trong những cuộc tập trận. Điều này được kiểm chứng khi những con voi khác, đặc biệt là những voi cái, bắt được những tín hiệu ấy, cũng có kiểu cách phản ứng lại y như vậy dù chúng không hề nghe được âm thanh gì khác.

Trước kia, người ta đã biết được một vài loài vật khác (chuột chũi, hải cẩu, côn trùng, cá và bò sát) cũng dùng những tín hiệu truyền để tìm bạn tình, phát hiện con mồi và phân định "giang sơn". Thế nhưng, cách thức truyền tin của loài voi thì phức tạp hơn và đi xa hơn. Bà Rodwell nói thêm: "Chúng tôi nghĩ rằng loài voi nhận biết được những dao động dưới lòng đất qua chân chúng. Những sóng địa chấn này có thể được truyền từ móng chân chúng đến tai qua đường truyền là bộ xương hoặc qua cái vòi nhạy cảm mà cũng có thể là do cả hai cách trên".

Những khảo sát về loài voi, trước đây, cho biết tiếng rống của chúng tạo ra một tần số gần 20 hertz và có thể truyền vang trong không trung tới hơn 10km trong điều kiện không khí lý tưởng. Những nghiên cứu tiếp sau đó phát hiện những tiếng rống này gây ra những âm vang địa chấn trong lòng đất và từ đó những dao động sóng lan đi với những khoảng cách lớn hơn nhiều. Chính cách giậm chân và quạt tai khi voi tấn công đã sinh ra những dao động mà chúng sử dụng như một cơ chế tự vệ mỗi khi cảm nhận được sự nguy hiểm.

Người ta ước lượng được những dấu hiệu địa chấn mà loài voi tạo ra có thể lan truyền đi từ 16-32km trong lòng đất. Theo bà Rodwell, những dấu hiệu địa chấn ấy đã truyền tải thông tin căn bản về nơi mà bầy voi ở hoặc chúng đang làm gì cho những con voi khác từ một nơi nào đó nhận biết được sự sợ hãi hay tức giận của đồng loại. Dù muốn hay không,

chúng có thể phân biệt được nhau từ trong lòng đất. Đây chính là điều mà người ta đang cố gắng tiếp tục nghiên cứu ở tương lai.

Cho đến nay, sự quan sát hành động của loài voi ở Angola đã gián tiếp cho thấy những dấu hiệu địa chấn do loài thú này gây ra có thể lan xa nhiều hơn nữa, như chuyện những đàn voi khát nước đã phát hiện và di chuyển về hướng của một cơn bão ở cách xa chúng cả 160km. Người ta cũng có thêm bằng chứng về việc truyền tin cho nhau ở cả voi châu Á, châu Phi. Điều này dẫn đến việc tìm hiểu sâu rộng hơn về cách thức mà tất cả loài vật liên lạc với nhau trong thế giới hoang dã. O'Connell Rodwell kết luận: "Những nghiên cứu kể trên đã thật sự mở ra cánh cửa đi vào tìm hiểu cách thức truyền tin bằng các sóng địa chấn ở những loài có vú khác. Sở dĩ chúng tôi chọn loài voi bởi chúng là loài tiêu biểu nhất, to lớn và nặng ký. Chúng tôi cũng sẽ tìm hiểu khả năng truyền tin này ở loài tê giác, bò rừng và sư tử nữa".

(Theo ABC News)

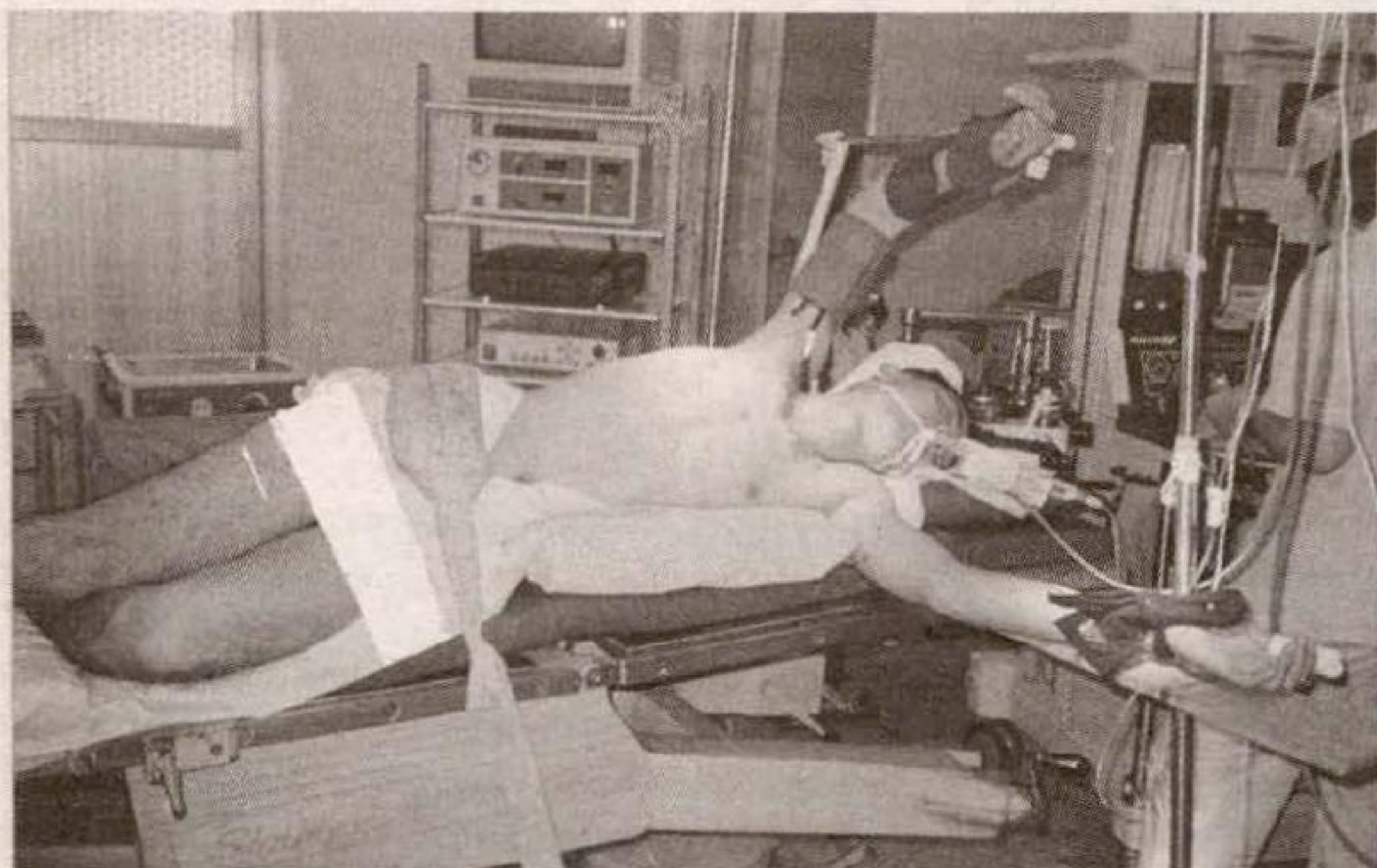
Điều trị đổ mồ hôi tay bằng phẫu thuật nội soi lồng ngực

TS. NGUYỄN HOÀI NAM

ĐH Y Dược TP. Hồ Chí Minh

Bệnh nhân Đ.V.H. năm nay 27 tuổi, trong gần 5 năm làm nghề lắp ráp điện tử, nổi khổ tâm lớn nhất của anh là lúc nào hai bàn tay cũng ướt đầm mồ hôi. Có lúc mồ hôi đổ xuống ròng ròng, không thể tiếp tục làm việc được. Anh định xin nghỉ việc, nhưng cả năm lá đơn đã được viết rồi lại bị xé bỏ. Anh cũng đã chữa chạy rất nhiều nhưng bệnh vẫn không thuyên giảm. Cuối cùng, bệnh

nhân được phẫu thuật cắt hạch thần kinh giao cảm ngực qua ngã nội soi lồng ngực hai bên. Ca mổ diễn ra trong vòng một giờ đồng hồ. Vừa cắt xong hạch thần kinh giao cảm, bàn tay đã ấm hần lại, mồ hôi tay không còn đổ nữa, bệnh nhân đã hài lòng với lựa chọn điều trị của mình.

Tư thế bệnh nhân trong phẫu thuật cắt hạch thần kinh giao cảm qua nội soi lồng ngực

Tần suất mắc bệnh

Đổ mồ hôi tay là một chứng bệnh thường gặp trong dân chúng. Trong y văn, tác giả Adar tại Israel nhận thấy tỉ lệ mắc bệnh là 1-2 bệnh nhân trong 1.000 người dân. Tại Việt Nam, tuy chưa có thống kê chính xác nhưng theo GS. Nguyễn Thường Xuân, Bệnh viện Việt

Bàn tay (đánh dấu x) khô ngay mồ hôi sau khi cắt hạch thần kinh giao cảm

Đức, Hà Nội, trong hơn 12 năm (từ tháng 5-1977 đến tháng 1-1989) đã tiến hành điều trị 600 bệnh nhân. Phần lớn bệnh nhân mắc chứng bệnh này còn khá trẻ, tuổi đời chỉ trên dưới 20, tất cả đều làm việc trong những ngành nghề cần phải thao tác chính xác bằng tay: lắp ráp điện tử, vẽ kỹ thuật, giáo viên... Mồ hôi tay ra nhiều ảnh hưởng rất lớn đến thao tác nghề nghiệp, có người phải bỏ nghề và không có người yêu vì mặc cảm. Cũng chính vì mặc cảm nên các giao tiếp xã hội của họ bị thu hẹp, họ trở nên lẳng lì ít nói, đôi lúc cộc cằn.

Tại sao lại bị đổ mồ hôi tay nhiều như vậy và các phương pháp điều trị

Theo tài liệu y văn và thực nghiệm, người ta thấy rằng hiện tượng tăng tiết mồ hôi do tình trạng cường giao cảm của người bệnh. Nhiều phương pháp điều trị chứng đổ mồ hôi tay đã được áp dụng: với

các thầy thuốc nội khoa, những thuốc thường được sử dụng để làm giảm bớt mồ hôi là các thuốc ức chế giao cảm như *Inderal*, *Avlocardyl*, các thuốc làm giãn mạch ngoại vi và thuốc ức chế kênh calci như *Adalate*... Nhưng nhìn chung đều không có hiệu quả, trong khi đó bệnh nhân lại bị những tác dụng phụ của thuốc rất khó chịu. Một phương pháp nữa cũng được các thầy thuốc áp dụng trong thời gian dài là tiêm nước nóng vào hạch thần kinh giao cảm để diệt các sợi giao cảm. Phương pháp này cho kết quả khá tốt, nhưng nhiều khi do không kiểm soát được mức độ lan rộng của nhiệt do đó những cơ quan khác cạnh hạch cũng bị tổn thương. Các thầy thuốc ngoại khoa cũng đã đề ra phương pháp cắt hạch thần kinh giao cảm để điều trị chứng đổ mồ hôi tay. Qua nghiên cứu cho thấy các hạch ngực 2 và 3 chi phối

việc bài tiết mồ hôi của bàn và cánh tay, do đó chỉ cần cắt hai hạch này là đủ. Tuy nhiên vào thời kỳ trước năm 1988, khi chưa có phẫu thuật qua ngả nội soi lồng ngực, việc cắt hạch thần kinh giao cảm ngực để điều trị chứng đổ mồ hôi tay phải thực hiện qua phẫu thuật mở lồng ngực rất phức tạp, thời gian mổ kéo dài trên 2 giờ đồng hồ, phẫu thuật lớn nhưng phần hạch cắt rất nhỏ, bệnh nhân đau nhiều sau phẫu thuật. Ngày nay, hầu hết các nước trên thế giới và ở các cơ sở phẫu thuật lồng ngực và tim mạch ở nước ta đều áp dụng kỹ thuật cắt thần kinh giao cảm ngực qua ngả nội soi để điều trị chứng đổ mồ hôi tay bởi vì kỹ thuật này có nhiều ưu điểm so với phương pháp mổ hở kinh điển: xâm nhập tối thiểu, giảm được các biến chứng, rút ngắn thời gian nằm viện. Ngoài ra với sự trợ giúp của các camera, người thầy thuốc có thể quan sát rõ trên màn hình: độ phóng đại lớn, tiếp cận gần, thuận lợi cho công tác huấn luyện và đào tạo. Thêm vào

đó, phẫu thuật này còn rút ngắn được thời gian mổ, các đường rạch tối thiểu, giảm nguy cơ lây nhiễm các bệnh viêm gan, HIV/AIDS do không đụng chạm. Nhất là ít đau sau mổ, đạt tiêu chuẩn thẩm mỹ. **Một số điểm cần lưu ý đối với bệnh nhân**

Trước khi mổ, bệnh nhân cần được giải thích rõ khả năng đổ mồ hôi bù trừ tại những vị trí khác như nách, thân mình, mông chiếm tới trên 20% số bệnh nhân được phẫu thuật, chính hiện tượng này làm giảm tính chất ngoạn mục của phẫu thuật, tuy nhiên nhiều bệnh nhân đã chấp nhận được. Một số biến chứng khác có thể xảy ra trong điều trị như: tràn khí màng phổi chiếm 2,7%; tràn khí dưới da: 2%; tràn máu màng phổi: 0,1-1%; xếp một phần thùy phổi: 0,4%; đau sau mổ hay còn gọi là đau giao cảm, xảy ra trong 3 tháng đầu, đau ở vai và mặt ngoài cánh tay mà nguyên nhân là tình trạng tăng tính nhạy cảm của da vùng không cắt thần kinh giao cảm. ■

LỊCH SỬ CỦA PHẪU THUẬT LỒNG NGỰC QUA NỘI SOI

Phẫu thuật nội soi (NS) ổ bụng được thực hiện lần đầu tiên bởi một bác sĩ người Đức - ông Kelling. Năm 1901, kỹ thuật NS ổ bụng được thực hiện tại Nga với bác sĩ sản khoa Issac. Vài năm sau đó, BS. Jacobe người Thụy Sĩ áp dụng kỹ thuật này cho người và gọi tên là: NS ổ bụng. Cuốn sách giáo khoa đầu tiên về vấn đề này được xuất bản vào năm 1927 tại Munich (CHLB Đức), giới thiệu về kỹ thuật NS ổ bụng và lồng ngực với cái tên *Laparothorascopy*.

Những dụng cụ đầu tiên được sử dụng trong phẫu thuật NS là những dụng cụ dùng trong NS bàng quang. Năm 1941, tác giả Power và Barnes đã dùng những dụng cụ tương tự để cầm máu tại Mỹ. Năm 1946, Palmer đã hoàn thiện kỹ thuật NS trong sản phụ khoa. Có một số báo cáo trong y văn cho thấy phẫu thuật NS đã

được áp dụng tại một số nơi trên thế giới. Tuy nhiên phải đến năm 1977, với những công trình được công bố của tác giả Semm, phẫu thuật NS mới có những bước tiến mới.

Năm 1987, tác giả Mouret đã tiến hành cắt túi mật lần đầu tiên trên một bệnh nhân viêm túi mật do sỏi túi mật tại Pháp. Năm 1988, Patric F. Leahy tiến hành phục hồi thành bụng và cắt túi mật bằng phẫu thuật NS tại Canada. Cho đến hôm nay, rất nhiều loại phẫu thuật đã được tiến hành bằng phương pháp NS và ở các nước tiên tiến trên thế giới hầu hết các phẫu thuật viên đều biết và làm thành thạo loại phẫu thuật này.

Phẫu thuật NS được sử dụng thường xuyên trong việc chẩn đoán và điều trị những bệnh lý trong lồng ngực. Với những lợi ích to lớn, nhất là khi áp dụng kỹ thuật video trong NS lồng ngực, kỹ thuật này ngày sẽ càng được dùng nhiều trong tương lai.

Trong các bệnh lý của lồng ngực, phẫu thuật NS được thực hiện lần đầu tiên bởi tác giả Jacobe vào năm 1910 để chẩn đoán bệnh lý của màng phổi. Những công trình được báo cáo sau đó là những trường hợp gỡ dính trong lao phổi và điều trị tràn khí màng phổi lan tỏa. Kể từ đó, NS lồng ngực được ưu tiên sử dụng trong những trường hợp chẩn đoán các bệnh lý trong lồng ngực. Việc sử dụng ống NS có máy quay phim cực nhỏ và kỹ thuật ghi hình bằng video đã tạo những bước tiến nhảy vọt trong kỹ thuật NS lồng ngực.

Ngày nay trên cơ sở xu hướng xâm nhập tối thiểu trong điều trị, phẫu thuật lồng ngực qua NS đã đạt được nhiều thành tựu đáng kể dựa vào những tiến bộ sau: sự cải tiến của hệ thống thấu kính NS kết hợp với hệ thống định hình lập thể và máy quay phim cực nhỏ vào những năm đầu của thập niên 1980, cho phép quan sát toàn cảnh của một nửa lồng ngực thay vì xem qua một thị trường hẹp như trước đây; các tiến bộ của kỹ thuật gây mê với thông khí chọn lọc một bên phổi cho phép làm xẹp một bên phổi, tạo điều kiện dễ dàng cho các thao tác trong xoang lồng ngực; việc chế tạo thành công nhiều loại dụng cụ nhỏ, tinh vi chuyên dùng cho phẫu thuật NS: kéo, móc, kẹp tự động...

NHỮNG LOẠI BỆNH NÀO CÓ THỂ ÁP DỤNG PHƯƠNG PHÁP NỘI SOI LỒNG NGỰC ĐỂ CHẨN ĐOÁN VÀ ĐIỀU TRỊ?

Ngoài việc sử dụng kỹ thuật NS lồng ngực để cắt hạch thần kinh giao cảm trong điều trị đổ mồ hôi tay, chỉ định phẫu thuật lồng ngực qua ngả NS cho đến nay vẫn còn nhiều bàn cãi nhất là tại Mỹ. Tuy nhiên đối với nhiều tác giả, nhiều cơ sở y tế, phẫu thuật NS lồng ngực được lựa chọn cho nhiều loại bệnh lý của lồng ngực. Theo các tác giả của trường ĐH Trung Hoa ở Hong Kong, NS lồng ngực được áp dụng trong các trường hợp sau:

Các trường hợp thông thường: NS để chẩn đoán các bệnh của màng phổi: tràn dịch màng phổi tái phát và khu trú, ngoại trừ lao và ung thư; sinh thiết màng phổi..., các bệnh của nhu mô phổi, u trung thất và đặc biệt là để đánh giá mức độ xâm lấn và ác tính của các loại ung thư trong lồng ngực như ung thư phổi, ung thư

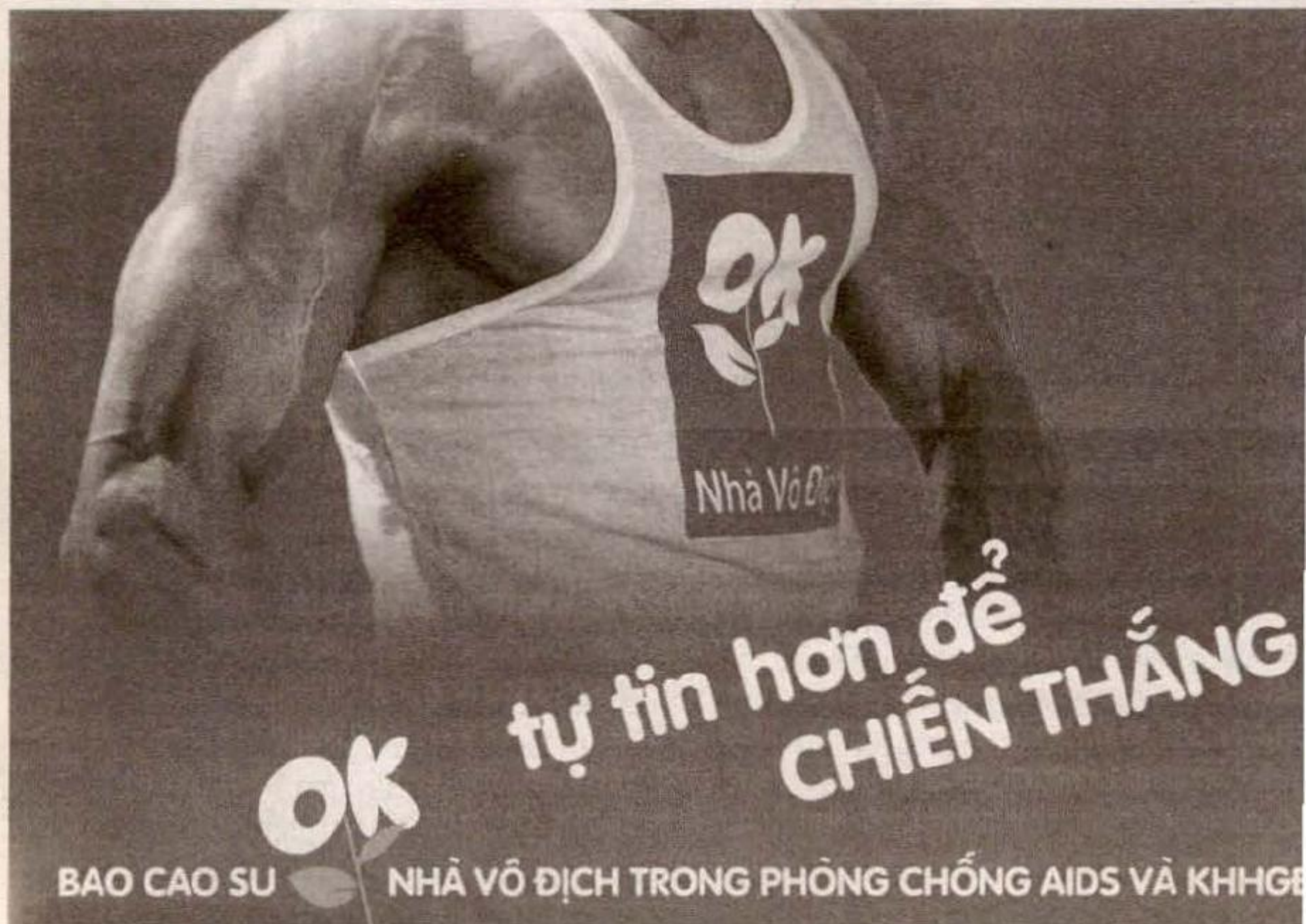

màng ngoài tim, ung thư trung thất... *NS để điều trị:* các bệnh lý của màng phổi như tràn dịch màng phổi, tràn khí màng phổi tự phát, bóc vỏ phổi, lấy máu đông khoang màng phổi...; các bệnh của màng ngoài tim: tràn dịch màng ngoài tim, mở cửa sổ màng ngoài tim, cắt bỏ u nang màng ngoài tim và đặc biệt là phẫu thuật cắt hạch thần kinh giao cảm ngực trong điều trị chứng chảy mồ hôi tay và viêm tắc động mạch mãn tính chi trên.

Các trường hợp đặc biệt đang được nghiên cứu: cắt phổi bán phần trong điều trị ung thư phổi, cắt bỏ ung thư thực quản, cắt bỏ tuyến hung trong điều trị bệnh nhược cơ.

Tuy nhiên phương pháp NS lồng ngực cũng không nên làm ở một số đối tượng bệnh nhân sau: dày dính màng phổi, bệnh nhân không chịu được gây mê với thông khí chọn lọc một bên phổi, rối loạn đông máu khó kiểm soát và nhồi máu cơ tim mới.

Tại TP. Hồ Chí Minh, ở các bệnh viện và trung tâm phẫu thuật lớn như Bệnh viện Chợ Rẫy, Bệnh viện Bình Dân và Bệnh viện Nhân Dân Gia Định, phẫu thuật lồng ngực qua NS đã và đang phát triển vượt bậc. Những loại phẫu thuật được tiến hành có kết quả là: cắt thần kinh giao cảm ngực qua NS để điều trị bệnh viêm tắc động mạch và chứng đổ mồ hôi tay, khâu lỗ thủng phế nang trong tràn khí màng phổi tự phát, lấy máu đông trong xoang màng phổi trong những trường hợp chấn thương và vết thương ngực, NS kết hợp với mở ngực tối thiểu để cắt u phổi....

tự tin hơn để
CHIẾN THẮNG

BAO CAO SU

NHÀ VÔ ĐỊCH TRONG PHÒNG CHỐNG AIDS VÀ KHHGE

♦ *Muốn làm trắng răng bằng cách phủ lớp composite thì có bị ảnh hưởng gì không? Làm ở đâu và chi phí bao nhiêu, thưa bác sĩ? (Nhiều bạn đọc)*

- Composite là một loại vật liệu mới dùng để phủ lên các răng bị thay đổi màu hoặc không được trắng. Cho đến nay vẫn chưa thấy có tác hại đáng kể cho cơ thể. Hiện nay tại một số phòng khám nha khoa đều có phủ lớp composite này, giá khoảng 120.000 - 150.000đ/răng.

♦ *Khoảng 4 năm nay, ở môi của em có các hạt nhỏ màu hơi vàng, không sưng đỏ hay gây ngứa gì cả. Xin bác sĩ cho biết em đang bị bệnh gì, chữa trị ra sao? (Nguyễn Văn Hoi, Bình Phước)*

- Những hạt đó gọi là hạt Fordyce. Đây không phải là một bệnh mà chỉ là một trạng thái đặc biệt của các tuyến bã ở niêm mạc môi hoặc ở trong má. Biểu hiện triệu chứng là những hạt màu vàng nhạt, bằng đầu đinh ghim hơi gờ cao hơn mặt da hoặc ngang với mặt da, các hạt này không gây cảm giác gì, không gây ảnh hưởng đến cơ thể và cũng không cần thiết phải chữa trị.

♦ *Khoảng hơn 2 năm nay, em hay bị nghẹt mũi thường xuyên, có nhỏ thuốc thì đỡ, không nhỏ thuốc thì nghẹt mũi trở lại và càng ngày càng nặng hơn. Em có đi khám bệnh, bác sĩ có bảo đốt điện, nhưng do hoàn cảnh em không đi đốt điện bên trong mũi được. Vậy kính xin bác sĩ cho lời khuyên.*

- Trường hợp của em được chẩn đoán là viêm niêm mạc mũi mãn tính, nếu em cứ nhỏ thuốc chống nghẹt mũi thường xuyên, kéo dài thì cuối cùng niêm mạc mũi sẽ càng phình to hơn và đưa đến tình trạng khó thở bằng đường mũi rất khó chịu. Cách chữa trị có kết quả nhất là đốt điện phần niêm mạc mũi bị phình to, sau khi đốt xong em sẽ thấy dễ thở hơn rất nhiều và không cần dùng đến thuốc nhỏ mũi nữa. Em nên sắp xếp thời giờ để đến khám và chữa trị ở bác sĩ tai mũi họng.

♦ *Em thường xuyên bị táo bón mặc dù em có ăn rau cải, khoai lang, mỗi lần táo bón em có uống Fructin hoặc Bisacodyl thì đi cầu được, nhưng không uống thuốc thì bị táo bón trở lại, vậy bây giờ em nên làm sao? (Linh, An Giang)*

- Táo bón là chứng bệnh do nhiều nguyên nhân, uống thuốc chống táo bón như hai loại kể trên chỉ là cách giải quyết tạm thời, sau khi ngừng thuốc táo bón sẽ trở lại. Em nên uống nước nhiều, ăn nhiều rau quả tươi, thỉnh thoảng trong ngày nên tập động tác "lắc mông" để kích thích tăng nhu động ruột, không nên ngồi lâu.

♦ *Em năm nay 23 tuổi, cao 1,62m, nặng 48kg. Với khối lượng như thế thì có quá gầy không? Tập thể dục bằng cách chạy bộ từ lúc gần 5 giờ sáng thì có tốt không? Tập bao lâu là hợp lý? (Vương Trần Quang, Sóc Trăng)*

- Có thể dùng chỉ số BMI để đánh giá thể trạng của em:

BMI = cân nặng (tính theo kg)/(chiều cao)² - tính theo mét

BMI < 18,5: gầy; BMI = 18,5 - 24,9: bình thường; BMI = 25 - 29,9: béo phì độ I (nhẹ);

BMI = 30 - 40: béo phì độ II (trung bình); BMI > 40: béo phì độ III (nặng)

Như vậy theo cách tính trên, chỉ số BMI của em là: BMI = 48/1,62² = 18,28

Vậy em nằm trong diện còn gầy. Em cần ăn chế độ đầy đủ đường, đạm, chất béo, vitamin, khoáng chất và liên hệ với bác sĩ về dinh dưỡng tại địa phương để hướng dẫn thêm. Tập thể dục bằng cách chạy bộ từ 5 giờ sáng là tốt nhất, vì lúc này môi trường còn trong sạch chưa có nắng, dậy sớm giúp đầu óc sáng suốt hơn, tập thể dục khoảng 1 giờ đồng hồ là đủ.

BS. HUỖNH HUY HOÀNG

TIN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ - MÔI TRƯỜNG

hình thành tuyến metro thế hệ 2, cho phép tàu hoạt động với vận tốc 112km/giờ, đạt năng lực vận chuyển 6.360 khách/giờ. Chi phí đầu tư khoảng 10 triệu đôla cho 1km đường sắt, bao gồm cả nhà ga, toa xe và các thiết bị kỹ thuật khác

- **Digiland Việt Nam vừa được Công ty máy tính IBM chỉ định là đại lý ủy quyền** cung cấp dịch vụ cho các sản phẩm hệ thống cá nhân của IBM và là đại lý đầu tiên tại Việt Nam cho IBM ServicePac bắt đầu từ ngày 14-6-2001. Là đại lý dịch vụ máy tính cá nhân, Digiland Việt Nam cung cấp dịch vụ lắp ráp và bảo hành tại các trung tâm dịch vụ của mình tại Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh
- **Hiện TP. Hồ Chí Minh có hơn 50% bệnh viện chưa có hệ thống xử lý nước thải** mà chỉ xử lý cục bộ. Nhiều bệnh viện lớn như: Chợ Rẫy (hơn 3.000m³ nước thải/ngày), Nhân dân 115, Trung tâm Răng Hàm Mặt, Tai Mũi Họng... đều cho chất thải qua bể lắng, xử lý bằng hóa chất rồi thải ra kênh, rạch (bỏ qua quy trình cho chất thải qua màng lọc, vào hầm yếm khí)
- **Số lượng vệ tinh của Nga đã giảm 50% trong 10 năm qua.** Hiện nay, Nga chỉ sở hữu 90 vệ tinh trong tổng số 600 vệ tinh đang bay trên quỹ đạo, trong đó có 43 vệ tinh quân sự. Trước đây, mỗi năm Nga phóng 3-4 vệ tinh, nay 2 năm Nga mới phóng một vệ tinh. Với tuổi thọ lên đến 20-30 năm, ít nhất 75% vệ tinh của Nga đã quá "đất"
- **Trung Quốc sẽ thay thế loại thẻ chứng minh nhân dân (CMND) vốn dễ giả mạo** hiện nay bằng loại thẻ nhựa có một con chip siêu nhỏ, lưu giữ được nhiều thông tin. Thẻ CMND loại mới được thử nghiệm trong năm nay tại một số thành phố và áp dụng trước hết cho các đối tượng là sinh viên.

HÃY GÕ TỪ A ĐẾN Z

Tuổi vàng được quy định ra sao?

♦ *Mua bán vàng, người ta thường xem xét vàng cân nặng bao nhiêu và được mấy tuổi: 7 tuổi, 9 tuổi hay 10 tuổi... Vậy cụ thể thì tuổi vàng được quy định ra sao?* (Hoàng Thị Hồng - Tuy Hòa, Phú Yên)

- Vàng (Au) là kim loại quý hiếm, được nhiều quốc gia sử dụng làm chuẩn gốc cho hệ thống tiền tệ (kim bản vị - étalon d'or) và được hầu hết mọi người chấp nhận là tài sản giá trị. Do đó, khi trao đổi, mua bán vàng thì việc xác định chất lượng và khối lượng luôn được lưu ý kỹ lưỡng. Theo quy ước quốc tế, vàng nguyên chất, tức vàng y, hoặc vàng mười, được định là vàng 24 karat (còn ghi là carat, viết tắt là K) phải chứa tối thiểu 99,975% hàm lượng vàng. Ở nước ta, nhân dân gọi vàng 24K là vàng 10 tuổi, thực chất là vàng 9,99 tuổi. Như vậy, có thể phân loại: Vàng 24K chứa 99,9% Au: vàng 10 tuổi hoặc 9,9 tuổi; Vàng 22K chứa 91,7% Au: vàng 9,1 tuổi; Vàng 20K chứa 83,3% Au: vàng 8,3 tuổi; Vàng 18K chứa 75,0% Au: vàng 7,5 tuổi; Vàng 16K chứa 66,6% Au: vàng 6,6 tuổi; Vàng 14K chứa 58,3% Au: vàng 5,8 tuổi; Vàng 12K chứa 50,0% Au: vàng 5,0 tuổi; Vàng 10K chứa 41,6% Au: vàng 4,1 tuổi; Vàng 9K chứa 37,5% Au: vàng 3,7 tuổi... Số % còn lại của hợp kim là hội chế vàng - thông dụng gồm 80% đồng (Cu) và 20% bạc

(Ag). Hai loại vàng bấy nay phổ biến trên thị trường Việt Nam là vàng y 24K và vàng tây 18K. Ngoài ra còn có vàng nhẫn 9,6 tuổi. Một số quốc gia như các nước Đông Âu lại quen ghi hàm lượng vàng theo tỉ lệ bách phân. Ví dụ: vàng 853, nghĩa là trong hợp kim có 85,3% Au, tức vàng 8 tuổi rưỡi.

Cáp treo hoạt động theo nguyên lý kỹ thuật nào?

♦ Di tích núi Bà Đen ở Tây Ninh thời gian qua đã được trang bị hệ thống cáp treo trên không, hấp dẫn đông đảo du khách. Nghe đâu TP. Vũng Tàu cũng đang xúc tiến dự án lắp cáp treo. Chẳng hay cáp treo xuất hiện trên thế giới từ bao giờ? Cáp treo hoạt động theo nguyên lý kỹ thuật nào?

(Phan Đình Hùng - Thống Nhất, Đồng Nai)

- Cáp treo từng xuất hiện từ rất lâu trong lịch sử nhân loại song chưa xác định được thời điểm một cách chắc chắn. Theo nhiều tài liệu thì ngay từ năm 250 trước Công nguyên, nhân dân vùng núi Tây Nam của Trung Quốc đã làm dây cáp bằng trúc và mây để di chuyển qua sông. Riêng cáp kim loại đến thế kỷ 18 mới được sản xuất và từ đó hệ thống cáp treo bắt đầu phát triển. Có nhiều loại cáp treo. Từ kiểu *ghế treo*, mỗi ghế có thể ngồi

Cáp treo ở núi Bà Đen (Tây Ninh)

1-4 người, đến kiểu *thùng treo* chứa vài chục, thậm chí cả trăm người. Lại còn kiểu *móc trượt* đặc dụng dành cho vận động viên leo núi. Thông thường, hệ thống cáp treo hoạt động theo một trong hai nguyên lý kỹ thuật sau: 1. Hoặc dùng *dây đơn*, tạo thành vòng khép kín, đưa hành khách cùng hàng hóa từ điểm này tới điểm kia nhờ sức kéo của động cơ điện. Xong, thùng không quay trở về điểm xuất phát bằng đường khác; 2. Hoặc dùng *dây đôi*, trong đó có một cáp cố định, thùng vận tải được treo trên cáp này bằng ròng rọc (kiểu như đường ray), còn cáp kia có nhiệm vụ kéo thùng chạy từ điểm xuất phát đến vị trí cần thiết.

Media là gì?

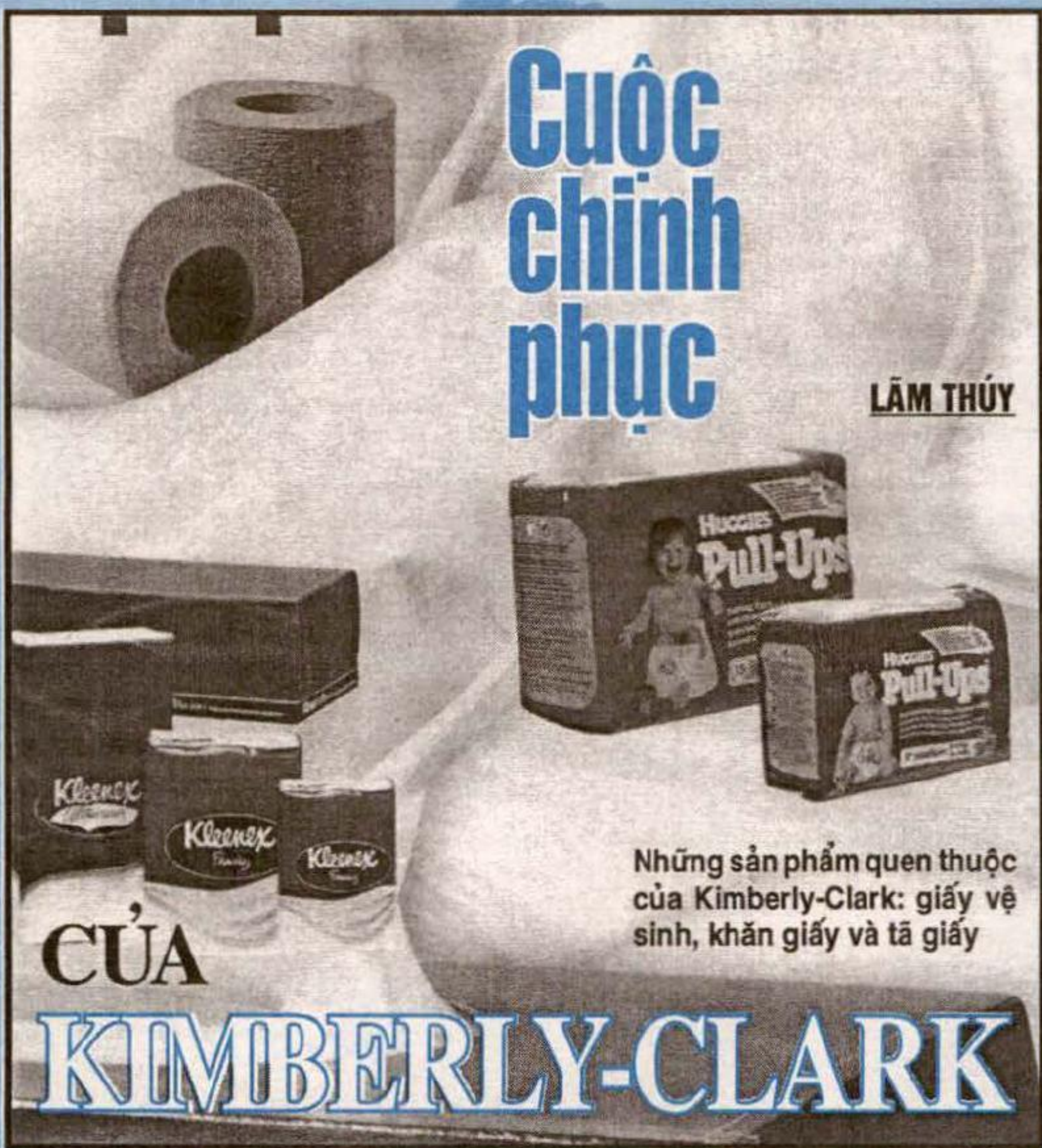
♦ Đọc báo, tôi thấy chữ “media” hoặc “kỹ thuật media” nhưng không chú giải. Có lẽ đây là một thuật ngữ khá phổ biến mà tôi chưa rõ chẳng? (Nguyễn Thị Lưu - Quy Nhơn, Bình Định)

- Vâng. Đó là thuật ngữ hiện phổ biến rộng rãi trên toàn cầu, rút gọn từ *mass media*. Chữ *mass*, tiếng Anh, nghĩa là đại chúng. Chữ *media*, tiếng Latinh, nghĩa gốc là phương tiện. Thuật ngữ *mass media*, hoặc *media*, thường được dịch “truyền thông đại chúng”, nhằm chỉ hoạt động truyền đạt thông tin rộng rãi qua các phương tiện báo viết (tức báo in), báo nói (radio), báo hình (tivi), điện ảnh, bích chương, biểu ngữ, truyền đơn... và cả Internet.

Cuộc chinh phục

LÂM THÚY

Những sản phẩm quen thuộc
của Kimberly-Clark: giấy vệ
sinh, khăn giấy và tã giấy

CỦA

KIMBERLY-CLARK

*Một nửa dân số
Mỹ dùng khăn
giấy Kleenex, 1/4
nhân loại sử dụng
các sản phẩm
giấy của Kim-
berly-Clark. Đó là
một thành công
rực rỡ. Nhưng
không dễ dàng...*

**Tấn công người tiêu dùng bằng những sản phẩm
thiết thực**

Irving, một khu ngoại ô thượng lưu ở Dallas (Mỹ). Tại tổng hành dinh, giám đốc Thomas Falk lặng lẽ ngồi suy nghĩ sau chuyến đi châu Á. Thật ra, ông chẳng còn gì để lo nghĩ sau những cuộc làm việc với người Đài Loan, vì cái tên Kleenex đã quá... nổi tiếng. Vâng. Công ty Mỹ này đã đi vào đời sống thường nhật của năm châu từ những gì vụn vặt nhưng thiết thực nhất. Bất cứ ở đâu, cũng có người dùng khăn giấy Kleenex. Trong nhà vệ

sinh, người ta lại gấp giấy vệ sinh Le Tréfle. Trong nhà bếp, các bà nội trợ không xa lạ gì với thuốc tẩy Scottex siêu mạnh. Những gia đình có trẻ sơ sinh hay trẻ từ vài ba tuổi trở xuống càng quen thuộc với những loại tã giấy mang nhãn hiệu Huggies hay Pull-ups. Tập đoàn Kimberly-Clark xứng đáng là vua của các dụng cụ bằng giấy dùng một lần rồi bỏ. Nó chiếm gọn 20% thị trường thế giới, chiếm vị trí số 1 trong lĩnh vực khăn giấy và giấy vệ sinh, giữ ngôi vị số 2 trong các loại tã giấy, dù thuộc loại chậm chân trong sản phẩm này.

Theo các cuộc thống kê chính thức, cứ 4 người trên Trái đất thì có 1 sử dụng sản phẩm của Kimberly-Clark và cứ 2 người Mỹ thì có 1 dùng khăn giấy Kleenex. Từ điển *Larousse* của Pháp sau khi đưa cây bút Bic vào nội dung biên soạn đã đưa nột khăn giấy Kleenex. Trong các lĩnh vực liên quan đến cellulose (các sản phẩm vệ sinh, chất tẩy rửa, khăn giấy và cả y học), Kimberly-Clark đạt doanh số 18,2 tỉ đôla. Năm 1999, tập đoàn này lãi ròng 2,34 tỉ đôla. Lợi nhuận cứ tăng đều đặn suốt 28 năm, nên không khó hiểu khi Kimberly-Clark trở thành một siêu sao trong thị trường chứng khoán Mỹ. Từ năm 1994 đến nay, tổng giá trị cổ phiếu đã tăng gấp 3 lần. Cũng năm 1994, thị trường xuất khẩu của Kimberly-Clark tăng 12%, bây giờ là 18%.

Nhưng không phải chiến thắng nào cũng trọn vẹn. Tuy thành công từ

năm 1994, nhưng năm 1995, Kimberly-Clark suýt rơi vào đại họa sau khi mua lại Công ty Scott Paper - đối thủ truyền kiếp trong lĩnh vực sản phẩm giấy. Cái giá phải trả là 13 tỉ đôla trong việc mua bán này. Đây quả là một ván bài sinh tử gây "nóng lạnh" cho rất nhiều người. Scott Paper lúc ấy vừa có tân giám đốc Albert Dunlap, nhưng có đến 14.000 công nhân bị sa thải! Kimberly bắt đầu xung trận, với 200.000ha rừng ở phía nam nước Mỹ. Kết quả: 97% doanh số ngày nay đều đến từ các sản phẩm giấy, thay vì 80% như cách đây 5 năm. Công ty này đã biết liên kết với những đại gia ở Nam Mỹ, châu Âu và Đông Á. Kimberly-Clark sang tận cựu lục địa để đàm phán và mua lại luôn một số công ty chuyên sản xuất tã, chẳng hạn Peaudouce (Pháp) vào năm 1996 và Monbebe (Tây Ban Nha) vào năm 1997. Sau đó, nó tấn công sang cả lĩnh vực dụng cụ y tế (dùng 1 lần rồi bỏ, đặc biệt là mặt nạ phẫu thuật), bằng cách "thôn tính" luôn Công ty Ballard Medical Products vào năm 1999 và Safeskin (chuyên về găng tay phẫu thuật của Mỹ). Kết quả: đến nay, doanh số về

Nhà máy Villey-Saint-Etienne (Pháp) có khả năng sản xuất 2 triệu cuộn giấy vệ sinh/ngày

John Kimberly và Charles Clark

KIMBERLY-CLARK VÀ 129 NĂM LỊCH SỬ

- ◆ Năm 1872: trên bờ sông Fox, tại Wisconsin (Mỹ), hai ông John Kimberly và Charles Clark sáng lập Công ty Kimberly-Clark, chuyên sản xuất giấy báo. Nhưng rất nhanh, họ đã chuyển sang giấy cho cả ngành xuất bản và giấy gói hàng.
- ◆ Năm 1916: các kỹ sư của hãng chế tạo ra chất cellucotton, một loại chất hấp thu được dùng làm băng cứu thương trong Chiến tranh thế giới lần thứ nhất.
- ◆ Năm 1920: băng vệ sinh *Kotex* ra đời.
- ◆ Năm 1924: sản phẩm *Kleenex* ra đời, nhưng chỉ mới là khăn để tẩy trang.
- ◆ Năm 1928: ông Ernst Mahler, kỹ sư trưởng chuyên bị cảm cúm, đã nghĩ đến việc cho ra khăn giấy *Kleenex*.
- ◆ Năm 1971: công ty quyết định từ giã kỹ nghệ giấy để tập trung vào các sản phẩm tiêu dùng thiết thực.
- ◆ Năm 1972: tấn công thị trường với tã lót *Kimbies*.
- ◆ Năm 1978: làm "rung chuyển" thị trường với tã *Huggies*.
- ◆ Năm 1995: mua lại Scott và chiếm vị trí số 1 trên thế giới.

dụng cụ y tế của Kimberly-Clark đã tăng lên 4 lần.

Luôn sẵn sàng lắng nghe

Năm 1998, Kimberly-Clark đã có một mạng lưới đại lý chằng chịt ở châu Âu, nhưng các đại lý này lại hục hặc với nhau về kỹ thuật sản xuất, phương thức tiếp thị. Hậu quả là tình trạng cát cứ xảy ra, dẫn đến chia rẽ, sản phẩm thì tụt ở châu Âu, trong khi ở Mỹ lại ứ đọng. Người tiêu dùng ở châu Âu hoa mắt vì Kimberly-Clark có đến 2.000 sản phẩm từ giấy. Sau đó, Kimberly-Clark đã giải quyết và dừng lại ở mức 800 sản phẩm. Mê hồn trận bị tan rã, người tiêu dùng hết hoang mang và thuận lợi bắt đầu. Nhưng cuộc chinh phục không phải dễ dàng, vì ở Hà Lan, các sản phẩm của Scott nổi tiếng hơn, còn ở Anh, người ta vẫn chuộng các sản phẩm của Andrex. Ở Pháp, cái tên Kleenex là xa lạ so với Le Trèfle. Nhưng Kimberly-Clark giải quyết tất cả, hoặc bằng cách mua luôn đối thủ, hoặc tái tổ chức đại lý. Trong công tác nghiên cứu khoa học, Kimberly-Clark tỏ ra đáng nể. Công ty này nghiên cứu rất kỹ thói quen của châu Âu. Chẳng hạn, các em bé ở đây "được" cho uống trà quá sớm, nên nước tiểu đặc và cũng nhiều hơn. Do vậy, tã giấy Kleenex ở châu Âu phải dày hơn. Chỉ chừng đó đã giúp Kleenex thắng lớn. Về giấy vệ sinh, càng rắc rối và tế nhị. Người Đức thích giấy có độ cứng và nhám. Người Anh thích giấy mỏng và nhẹ, người Pháp thích giấy mềm mại và có mùi thơm. Kleenex chiều chuộng được hết. Ngay phần lõi nhựa của cuộn giấy ở Anh cũng phải rộng và cứng hơn.

Mua lại một nhãn hiệu không có nghĩa là tiêu diệt nó luôn. Kimberly-Clark, sau khi mua lại Công ty Peaudouce của Thụy Điển đã nâng cao chất lượng cho sản

phẩm này. Còn ở Mỹ, vào thập niên 1970, thị trường tã lót nằm trong tay Pampers (70% thị phần). Thành thử, khi Kleenex rút rè tung ra những lô tã đầu tiên thì rất nhiều chuyên gia kinh tế Mỹ đã xem đó là trò trúng chọi đá và tiên đoán một sự chết yểu tất yếu của Kleenex. Nhưng Darwin Smith (giám đốc Kimberly-Clark bấy giờ) đã buộc các kỹ sư phải vắt óc để tạo ra một loại tã mới, mềm nhẹ hơn và thấm chất lỏng nhanh hơn. Năm 1978, tã giấy *Huggies* ra đời và nhanh chóng "bằng vai phải lứa" với Pampers.

Ngày nay, chỉ riêng sản phẩm tã lót, Kimberly-Clark có 1.200 nhà nghiên cứu khắp thế giới, sẵn sàng lắng nghe những lời phản ánh của các ông bố bà mẹ. Một chiếc kẹp Velcro cho tã đã là một cuộc cách mạng trong vấn đề tiết kiệm thời gian cho các bà mẹ. Sau đó là loại quần ngắn

có "nắp" dành cho các bé bắt đầu "tự lập". Rồi cả loại áo tắm dùng 1 lần rồi bỏ mang tên *Little Swimmers*, siêu sao cho trẻ em trong các bể bơi. Chưa hết, sau đó là loại tã giấy *Depend* dành cho người lớn, những người già cả hoặc bán thân bất toại. 52% thị trường Mỹ bị Kimberly-Clark thanh toán. Đàn ông cũng có những loại quần lót bằng giấy, rất tiện dụng cho những chuyến công tác xa hay dã ngoại. Cuộc cách mạng kỹ thuật ngày nay của Kimberly-Clark là làm sao để các loại quần, tã giấy hút ẩm tối đa và cho phép không khí lọt vào, giúp người tiêu dùng có cảm giác thoáng mát, tránh được các vi khuẩn và nấm gây bệnh da. Chẳng phải ai cũng giành được lời khen của tỉ phú Bill Gates khi mới làm cha: "Kỹ thuật của tã giấy có lẽ còn phức tạp hơn cả kỹ thuật máy tính!"
(Theo *Capital*, 5.2001 và *Quo*, 6.2001)

THẨM MỸ HỒNG KÔNG

Một địa chỉ uy tín tại Việt Nam làm đẹp không cần giải phẫu

CƠ SỞ I: 54 CỬA BẮC, HÀ NỘI - ĐT: 7160837 - DĐ: 091204599

CƠ SỞ II: 20 ĐƯỜNG THÀNH, HÀ NỘI - ĐT: 8246852 - DĐ: 091236881

Bằng kinh nghiệm đã học tại Hồng Kông, Pháp, Thụy Sĩ

Chuyên: ♦ Xăm: mắt, môi, lông mày, kiểu dáng sang, màu đẹp ♦ Xóa: mắt, môi, lông mày bị hỏng, xanh, xấu... sửa lại bảo đảm 100% đẹp ♦ Tắm trắng toàn thân cao cấp, trắng mịn da ngay lần tắm đầu tiên ♦ Tắm gầy - giảm cân: nhanh chóng - hiệu quả ♦ Giảm béo - giảm vòng bụng, eo, mặt, tay, đùi, bắp chân, nâng mông sệ (Vòng eo giảm từ 7-15cm). Có máy đo chính xác lượng mỡ cần giảm ♦ Chữa khỏi nám, tàn nhang, trứng cá, da thô, da sần, làm trắng mịn da, làm khít lỗ chân lông (bằng thuốc đặc trị độc đáo) ♦ Nâng nở ngực, săn chắc ngực (không cần giải phẫu) hiệu quả cao ♦ Xóa tan các nếp nhăn trên da, làm tan

túi mỡ mắt, chữa thâm quầng mắt ♦ Tẩy lông mặt, tay, chân, uốn mi cong ♦ Chữa hói tóc, hôi nách (bằng kem chất lượng tuyệt đối) ♦ Cung cấp các loại máy móc (tiên tiến hiện đại) và các loại kem đặc trị cho các trung tâm thẩm mỹ và quý khách trên phạm vi toàn quốc.

Đối với nam: ♦ Chữa nám, trứng cá (mụn bọc, mụn cám, mụn đầu đen, đầu đỏ) ♦ Giảm béo nhanh. Xóa xăm trên da không để lại sẹo. Xóa các nếp nhăn trên da.

Liên tục mở lớp dạy nghề: học xong được xếp việc ngay, lương cao, có chỗ ở (Tuyển 5 nhân viên).

Thẩm mỹ Hồng Kông chinh phục quý khách bằng chất lượng và giá cả.

PHƯỢNG HỒNG KÔNG

HOÀI VỌNG

Thức ăn gia súc là nguyên nhân tăng số vi khuẩn kháng thuốc (Health)

Ngày càng có nhiều nhà khoa học và bác sĩ cảnh báo tình trạng kháng thuốc kháng sinh của nhiều dòng vi khuẩn. Tuy nhiên, Quốc hội Mỹ vẫn cố bác bỏ một nguyên nhân rất quan trọng của hiện tượng này: việc sử dụng kháng sinh trong thức ăn gia súc. Mỗi năm, nông dân Mỹ đổ gần 24 triệu kilogam thuốc kháng sinh vào thức ăn gia súc, hồ nuôi cá, nguồn cung cấp nước và thuốc xịt hoa màu. Ít nhất có 60% gia súc, gia cầm ở Mỹ được cho kháng sinh để kích thích tăng trưởng, ngăn bệnh lây lan. Tình trạng cho thuốc kháng sinh vô tội vạ, bất kể con vật có mắc bệnh hay không, cuối cùng đã dẫn đến việc kháng thuốc của hàng loạt loài vi khuẩn. Giới khoa học Mỹ đang đấu tranh đòi quốc hội nước này cấm dùng kháng sinh trong thức ăn gia súc.

Thoát nạn nhờ máy hút bụi (Odd News)

Tính mạng của một cụ ông 70 tuổi đã được cứu nhờ một chiếc máy hút bụi! Đó là chuyện có thật xảy ra tại đảo Hokkaido, Nhật Bản. Loại bánh *mochi* làm bằng thứ nếp dẻo chính là nguyên nhân của tai nạn này. Đây là loại bánh truyền thống của người Nhật, nhưng hàng năm báo chí Nhật đều có tin đăng tải về những ca tử vong của người lớn tuổi do nghẹt thở vì... ăn bánh. Ông cụ 70 tuổi trong trường hợp thoát nạn trên cũng bị nghẹt thở, con gái ông nhanh trí dùng máy hút miếng bánh khỏi miệng. Tuy nhiên, các viên chức y tế Nhật khuyến cáo phương pháp cấp cứu trên không phải là thượng sách vì máy hút bụi có thể làm tổn thương hệ tiêu hóa.

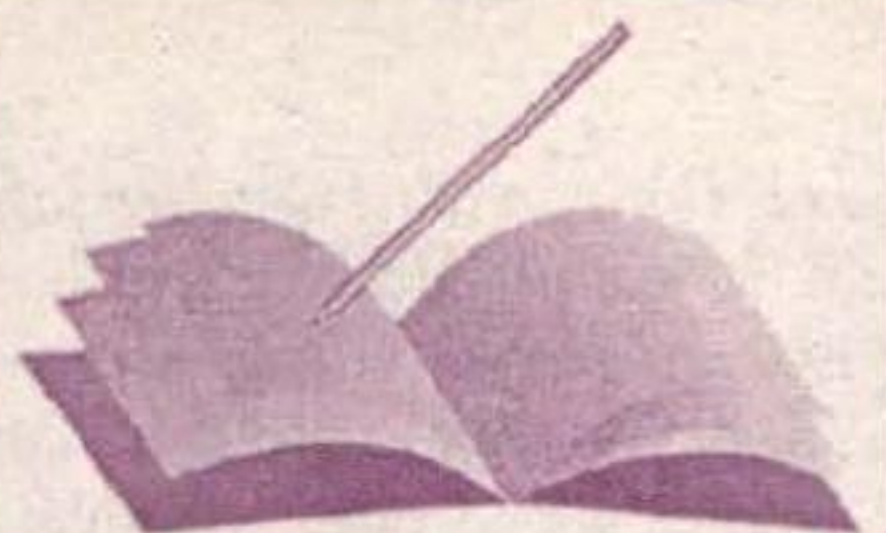
Cá lạ xuất hiện ở ngoài khơi nước Pháp (Science Daily)

Những loài cá lạ đang xuất hiện ngày càng nhiều ở vùng nước ấm ngoài khơi nước Pháp. Hiện tượng này đang gây bối rối các chuyên gia vì họ chưa biết đâu là nguyên nhân: Trái đất nóng lên, ô nhiễm môi trường hay loài cá muốn thay đổi nguồn thức ăn? Những loài cá này đã rời bỏ "ngôi nhà" truyền thống của chúng ở bờ biển châu Phi để tìm đến tận vùng biển này. Ông Stephane Auffret, giám đốc Viện Hải dương học Croisic (Pháp) nhận định: "Có thể đây là một hiện tượng khí hậu. Nguồn nước đã ấm lên một chút và chúng ta chắc hẳn sẽ thu được nhiều giống loài khác so với 20 năm trước đây". Một nguyên do khác cũng được Auffret lưu ý là sự gia tăng các sinh vật phù du, có thể vì mức ô nhiễm môi trường biển tăng cao, vì vậy sinh vật biển kéo về khá nhiều với nguồn thức ăn dồi dào mới này.

Những con cừu tự lột lông (P.S)

Các nhà khoa học Úc đã phát minh ra quy trình thu hoạch lông cừu

**HƯỚNG ỨNG CUỘC VẬN ĐỘNG VIẾT
TRUYỆN NGẮN GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC
CỦA NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC**

- Viết truyện ngắn sinh động, hấp dẫn, có sức cảm hóa, dài không quá 1.200 âm tiết (cho thiếu niên), không quá 800 âm tiết (cho nhi đồng) nhằm giáo dục các em trau dồi đạo đức truyền thống Việt Nam, thực hiện 5 điều Bác Hồ dạy.
- Truyện dự thi gửi về NXB Giáo dục, 81 Trần Hưng Đạo, Hà Nội. Ngày 15-10-2001 hết hạn nhận truyện.
- Giải đặc biệt 15 triệu đồng, nhiều giải nhất, mỗi giải 10 triệu đồng và các giải thưởng khác.

Mấy hôm nay chị Thòa phát hiện thấy thằng Lượng 14 tuổi, con trai đầu của chị đang học lớp 7 tính nết trở nên không bình thường. Trước đây, hàng ngày hễ đi học về, nó vẫn riu rít như con chim sẻ, đùa nghịch trêu ghẹo em gái, xằng xái giúp mẹ phơi cá, nấu cơm. Vừa làm nó vừa trò chuyện vui vẻ. Có hôm nó ôm con mèo vào lòng rồi khe khẽ hát.

Giọng hát của nó không hay nhưng chị Thòa rất thích những lời hát hồn nhiên của nó. Ấy vậy mà dạo này bỗng nhiên nó ít nói, ít cười

TRUYỆN DỰ THI

Điều thằng Lượng KHÔNG NÓI THẬT

(★.....)

hắn đi.

Chị Thòa đã có lần hỏi nó nhưng nó kiếm cớ lảng xa.

Chiều nay chị Thòa làm một mâm cơm thật ngon để cả nhà cùng vui, phần vì anh Thu, chồng chị có con thuyền lưới vây vừa đi biển vây trúng một tia cá trích, phần vì chị cũng muốn thử xem tính nết thằng Lượng có trở lại bình thường như trước không. Chị Thòa chọn những con cá to và tươi rói để cả nhà ăn cho thỏa thích. Bé Mong, con gái út của chị gấp vào bát một bát đầy rồi cầm đũa chạy ra bãi cát vừa ăn vừa

khoe với lũ bạn. Trăng rằm tháng ba đã nhô lên khỏi hàng phi lao trước nhà. Tiếng sóng biển vỗ vào mạn thuyền neo nghe ăm ắp, dạt dào. Chị Thòà vẫn chưa dọn mâm. Suốt bữa cơm, thằng Lượng vẫn nhai nhì nhăng và trầm ngâm như mọi hôm. Anh Thu đã ngà ngà say, anh nhấp thêm một ngụm rượu rồi nói:

- Suýt nữa thì bữa nay đánh được tia cá mòi, tiếc quá... tiếc quá...

Chị Thòà sắp lại mấy cái bát, nhướn mày hỏi:

- Gặp cá mòi sao bố nó chỉ đánh được cá trích?

Anh Thu đặt chén rượu xuống mâm:

- Thuyền mình không có người bơi lội giỏi cầm phao trụ đầu lưới. Nước chảy quá mạnh, ông Thung nặng người cầm phao đầu lưới mà cứ trôi theo nước. Tôi cho búa hết lưới, vòng vành cung lại nhưng ông Thung chỉ ôm phao trôi xuôi nên tia cá mòi lặn từ giữa vòng lưới lặn ra. Tiếc quá...

Thằng Lượng đặt cái bát xuống mâm, ngược nhìn anh Thu:

- Hay bố cho con đi bữa lưới vậy, con bơi lội thì hết chê còn gì.

Anh Thu nhìn thằng Lượng gật đầu:

- Con mà đi cầm phao bơi trụ thì còn phải nói! Nhưng con đang phải học, đi biển thì khi nào đi chả được. Con tập trung học cho bố.

Thằng Lượng năn nỉ:

- Thì con vẫn học đều, điểm con môn nào cũng khá. Ngày mai thứ bảy, kia là chủ nhật. Bố cho con đi hai ngày. Con cần tiền...

Chị Thòà trố mắt:

- Hà? Con cần tiền? Cần tiền làm gì mới được chứ? Mọi thứ tiền học, mọi chi phí mẹ lo cả rồi. Trời ơi, trách nào mấy tối trăng vừa rồi con theo lũ trẻ đi bắt sò ngoài biển. Nghe nói con bán được mấy chục ngàn cho người ta, tiền con để đâu, con tiêu cái gì? Con xin đi biển, con cần tiền tức là con bắt bố mẹ chia công cho con như mọi người chứ gì?

Thằng Lượng len lét nhìn mẹ, nó gãi đầu, một lát rồi nói:

- Ở lớp con có một thằng bạn ốm rất nặng, nó ở mãi làng bên cơ. Nhà nó nghèo lắm, bố mẹ nó không có tiền đưa nó đi viện, vì thế...

Anh Thu gật đầu:

- À, ra vậy. Được rồi, bố cho con đi hai chiều biển, có mà ới tiền cho bạn. Năm ngoái nghỉ hè thằng Lượng đi biển bơi cầm phao trụ khá lắm đấy mẹ nó ạ. Vì nó nhẹ người, lại nhanh, bơi lội giỏi. Tiếc là nó phải học, chứ nếu chuyên nghề đi biển, sẽ là một tay bạn thuyền cừ khôi.

*

Thằng Lượng đi hai chiều biển, cũng thật may cho nó, cả hai chiều biển thuyền nhà nó lại đánh trúng hai tia cá mòi. Nó cầm phao trụ bơi dưới nước nhanh và khéo léo với những động tác thành thạo như một ngư dân thâm niên và cừ khôi. Tất cả bạn thuyền khi chia công đều nhất trí thưởng thằng Lượng thêm 200.000 đồng. Nó gom cả tiền công hai chiều biển, gom cả tiền mấy buổi tối nó đi bắt sò rồi xin phép bố mẹ đi thăm bạn ốm.

Nó nói dối! Người bạn ốm là cô Thục xóm Đông, cô nằm viện nhưng không có tiền nộp phí. Suốt mấy hôm

rồi, nó tìm cách giúp đỡ cô Thục. Nhưng khó quá. Có lúc, nó đã định cạy tủ của mẹ nó, lén lấy một số tiền nhưng rồi lại không thể làm thế. Nhà nó mới sắm thuyền đi biển, công nợ còn nhiều.

Theo như người ta kể lại, nó biết ngày xưa bố nó và cô Thục yêu nhau, nhưng rồi cô Thục đi thanh niên xung phong, lúc trở về, cô mang một vết sẹo to trên má, đó là vết tích của một mảnh bom Mỹ lém qua. Ở làng, người ta gọi cô là “Thục bánh xèo”. Vì thế, bố nó không lấy cô Thục nữa. 40 tuổi, đột nhiên cô Thục không chồng mà có con. Ở cái làng biển tỉnh Thanh này, đàn bà chữa hoang như thế là điều tối kỵ, cả làng ghét bỏ, người thân cũng tránh xa. Nó lại nghe nói, con vượt cạn lần đầu của người đàn bà cao tuổi sẽ gay go lắm, có khi phải mổ. Vì thế, cô Thục phải lên bệnh viện phụ sản nằm chờ, nhưng bí tiền viện phí chưa sao nhập viện được. Đối với thằng Lượng, cô Thục là một người tốt, cô

rất hiền, rất yêu trẻ, một lần bố nó đi khơi, mẹ nó đi chợ xa, nó ra tắm biển giữa lúc trời nắng to nên bị cảm. Cô Thục gặp lúc nó nằm là bên gốc cây phi lao đã đem nó về nhà mình, rồi cô đi hái lá nấu nồi nước xông, nó khỏi bệnh! Sau lần ấy nó càng thêm yêu quý cô Thục.

Cách đây ít lâu, mẹ thằng Lượng xía xói chồng:

- Bố thằng Lượng cứ chê tôi đại, tôi đàn. Sao không cưới cô Thục khôn ngoan, cô ấy khôn đến mức thành “đĩ” rồi đấy...

Thằng Lượng biết rằng việc phải nói dối bố mẹ khi đem tiền nộp viện phí cho cô Thục là một việc ngoài ý muốn của nó, nhưng đành thế. Hôm sau, khi nghe tin ở bệnh viện phụ sản, người ta đã mổ cho cô Thục thành công, “mẹ tròn con vuông”, thằng Lượng vui lắm mặc dù nó vẫn giữ kín điều bí mật của nó. ■

(★...): Nơi dành để ghi tên tác giả sau khi cuộc thi kết thúc.

MỜI BẠN THAM DỰ KỲ THI ĐI TÌM BÀI HỌC ĐẠO ĐỨC - THẾ GIỚI MỚI 442

Giải thưởng

Giải cho kỳ thi này

- 500.000 đồng tặng 10 cá nhân trả lời đúng câu hỏi tìm hiểu truyện.
- 200.000 đồng tặng tập thể lớp học sinh có tỉ lệ người dự thi cao và có nhiều người trả lời đúng câu hỏi tìm hiểu truyện.

Giải chung cuộc

- 5.000.000 đồng tặng trường học có nhiều lớp dự thi nhất, được nhiều giải thưởng kỳ nhất.
- 1.500.000 đồng tặng người có nhiều bài bình luận hay kèm theo phiếu dự thi.
- 1.000.000 đồng tặng người được nhiều giải thưởng kỳ nhất.

Câu hỏi

1. Cái đường chém của mảnh bom Mỹ nhằm vào mặt cô Thục ngày nào lại trở thành vết ngăn cách giữa cha mẹ và con cái trong gia đình ngư dân kia. Bên phía

các bậc sinh thành, có sự thất hứa ở người cha khi ông đã “yêu nhau” và “không lấy” cô Thục, có sự hằn học, dè bủ của người mẹ dành cho một nữ thanh niên xung phong quá lứa đã tự giành lấy quyền làm mẹ của mình. Bên phía đứa con, thằng Lượng cứ lặng lẽ lao động để giúp đỡ người đã bị cha mình chối từ, mẹ mình khinh ghét, cậu thiếu niên lớp 7 hành động như tự nguyện trả góp món nợ mà cha mẹ mình mắc phải, hành động như thực hiện sự đền đáp của chính mình. Tạo ra sự ngăn cách này, tác giả đã để nhân vật nhỏ của mình đối đầu với một vấn đề lớn của thời hậu chiến, buộc cậu phải nhìn thấy cái sẹo trên mặt một thương binh như là dấu tích cần khắc phục của một cuộc chiến tranh. Buộc cậu phải nghe sau tiếng “xèo” đốt cháy khuôn mặt một thiếu nữ là giọng chì chiết của một người đàn bà: “Sao không cưới cô Thục khôn ngoan, cô ấy khôn đến mức thành “đĩ” rồi đấy”... Theo bạn, để Lượng (và chắc là cả bé Mong em gái Lượng) phải nghe một chữ xấu đến thế đặt trong ngoặc kép, phải học những bài học đạo đức nặng đến thế sau truyện này là nên hay không nên? Bao nhiêu phần trăm số người dự thi trả lời câu hỏi này như bạn?

2. Để làm nhẹ đi phần nào bài học nặng nề kia, tác giả đã vẽ ra khung cảnh rất đẹp của một làng chài, nơi mà, cứ mỗi khi “Trăng rằm tháng ba đã nhô lên khỏi hàng phi lao trước nhà”, lại thấy “Tiếng sóng biển vỗ vào mạn thuyền neo nghe ăm ắp, dạt dào” như một bài ca lao động. Trong nhịp điệu sôi động của bài ca, một đứa trẻ đang vội lớn lên để có thể ra khơi vẫy những tia cá trích, cá mòi. Những ngư dân thực thụ đã coi cậu bé như một bạn chài và đối xử công bằng với em, “Tất cả bạn thuyền khi chia công đều nhất trí thưởng thằng Lượng thêm 200.000 đồng”. Lượng xứng đáng với phần thưởng này vì em đã làm tốt một công việc khó, cái công việc được nhiều lần nhắc tới trong câu chuyện, hãy tìm nhóm từ (4 âm tiết) chỉ công việc này?

Hướng dẫn trả lời

Bạn chỉ cần ghi câu trả lời theo mẫu phiếu dưới đây (không cần cắt phiếu in sẵn) và gửi về tòa soạn TGM, 322 Điện Biên Phủ, Q. 10, TP. Hồ Chí Minh trước ngày 16-7-2001. Bì thư có dán tem và nhớ để DỰ THI ĐI TÌM BÀI HỌC ĐẠO ĐỨC - TGM 442. Nếu tập thể dự thi, ngoài những phiếu dự thi của mỗi thành viên, cần gửi kèm 1 phiếu liên hệ ghi rõ tên và địa chỉ đơn vị, tổng số thành viên, tên và chữ ký của người đại diện. Cùng với phiếu dự thi, bạn có thể gửi kèm theo bài bình luận truyện ĐIỀU THẮNG LƯỢNG KHÔNG NÓI THẬT nếu muốn nói nhiều hơn điều mình đã trả lời. Kết quả kỳ thi này sẽ được công bố ở TGM 446 đề ngày 23-7-2001.

MẪU PHIẾU DỰ THI ĐI TÌM BÀI HỌC ĐẠO ĐỨC - TGM 442

Họ và tên: ..... tuổi: .....
 Nghề nghiệp: .....
 Địa chỉ: .....
 a. Đặt ra bài học nặng như thế là: .....
 (Chỉ ghi 1 trong 2 từ: *nên* hoặc *không nên*)
 Có ..... % số người dự thi trả lời như thế.
 b. Đó là nhóm từ: .....

KẾT QUẢ KỲ THI ĐI TÌM BÀI HỌC ĐẠO ĐỨC - TGM 438

Có 572 bài dự thi hợp lệ gửi về đúng hạn, tham gia kỳ thi "Đi tìm bài học đạo đức-TGM 438" dành cho các truyện dự thi *Mẹ của mình và Làm bể đồ chơi của bố*.

1. Đáp án

a. Đây là câu hỏi thăm dò bạn đọc. Câu trả lời được coi như đúng là câu trả lời của đa số. Đa số bạn đọc cho rằng để một đứa bé lớp ba đựng tới chuyện hôn nhân như thế là một giải pháp nghệ thuật hay, độc đáo, đáng khuyến khích, khen ngợi! Có 76,59% số người dự thi trả lời như thế.

b. Những bài học trong hai truyện ấy là kết quả của sự noi gương những việc tốt quanh mình.

2. Danh sách trúng thưởng

a) Giải tập thể: học sinh lớp 8A1 trường cấp 2-3 Kế Sách, huyện Kế Sách, tỉnh Sóc Trăng với 42/42 học sinh tham dự, người đại diện là cô giáo chủ nhiệm Lê Kim Phụng.

b) Giải cá nhân: (1) Nguyễn Thị Hải Vân, công nhân Công ty điện tử Bình Hòa, 254 Nơ Trang Long, P.12, Q. Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh; (2) Đặng Thị Thanh Nga và (3) Nghiêm Thị Hồng Vân, học sinh lớp 9A trường THCS Thanh Bình, TP. Hải Dương; (4) Võ Thị Phổ, giáo viên trường THCS Đồng Mỹ, Đồng Hới, Quảng Bình; (5) Nguyễn Thị Ngọc Loan, học sinh, K 227/11 Nguyễn Văn Thoại, tổ 33, khu vực V, Phước Mỹ, Sơn Trà, TP. Đà Nẵng; (6) Nguyễn Thị Minh Huệ, học sinh lớp 12 văn trường chuyên Lê Hồng Phong, TP. Nam Định; (7) Trần Đặng Ngọc Mai, buôn bán 23 Phan Châu Trinh, TP. Cần Thơ; (8) Trần Quốc Thắng, sinh viên, 230/3 Hai Bà Trưng, P. Tân Định, Q.1, TP. Hồ Chí Minh; (9) Đinh Thị Kim Khang, giáo viên, 11H tổ 23 Thanh Lương, Q. Hai Bà Trưng, Hà Nội; (10) Trần Lệ Xuân, kế toán, HT: 3TC-577 Hà Tây.

Mời bạn đọc trúng thưởng ngụ ở Hà Nội tới lĩnh thưởng tại Văn phòng đại diện tạp chí TGM, 3B Ông Ích Khiêm, Hà Nội. Bạn trúng thưởng ngụ ở TP. Hồ Chí Minh lĩnh thưởng tại tòa soạn tạp chí TGM, 322 Điện Biên Phủ, Q.10, TP. Hồ Chí Minh. Bạn trúng thưởng thuộc các tỉnh khác sẽ nhận thưởng qua đường bưu điện.

BẠN ĐỌC BÌNH LUẬN TRUYỆN DỰ THI - TGM 438

♦ Thu về một ngọn roi

(Trần Ngọc Hiền, Sở Giáo dục - Đào tạo Nam Định)

Trong đời sống gia đình hôm nay, không ít những ngọn roi đã được "ráo riết sử dụng" khi con trẻ phạm phải lỗi lầm. Tôi nghĩ ông bố trong truyện *Làm bể đồ chơi của bố* đã phải nén lòng lắm mới không ra một ngọn roi khi đứa con "làm bể đồ chơi" của mình. Thế nhưng ta hãy xem con trẻ nhìn nhận người lớn như thế nào: "Mình thấy mặt bố buồn buồn" - chính cái "thấy" này là một bài học đạo đức mà không một ngọn roi nào có thể thay thế được. Thu về một ngọn roi để có được cái "thấy" ấy ở con mình, không phải bậc cha mẹ nào cũng có thể làm được. Và như vậy, *Làm bể đồ chơi của bố* đâu chỉ là một truyện nhằm giáo dục đạo đức cho các em mà người lớn, những bậc cha mẹ cũng có thể tìm thấy ở đây một bài học ứng xử với con em mình.

♦ **Ngây thơ, ngộ nghĩnh, tức cười**

(Nguyễn Thị Túy Nga, 73/18G/5 lầu Hùng Vương, P.6, Q.6, TP. Hồ Chí Minh)

Truyện *Làm bể đổ chơi của bố* viết phù hợp với lứa tuổi nhi đồng. Lời văn ngây thơ, ngộ nghĩnh, đặc biệt thể hiện được tâm lý của lứa tuổi nhỏ là tò mò, thích khám phá, hiểu biết. Cô bé muốn biết cái bụng to phồng của chú cá có gì, nên đã bóp vỡ bụng cá. Đọc tới đó tôi không nhịn được cười bởi thế giới trẻ thơ thật ngây thơ, đáng yêu làm sao! Đặc biệt, trong việc giáo dục trẻ em, việc cẩn thận từ việc làm, lời nói, sự gương mẫu của người lớn rất cần thiết. Vì đó chính là tấm gương để bé soi thấy và làm theo. Đúng như câu danh ngôn của S. Smilis đã nói: "Gương mẫu dầu câm lặng mấy cũng vẫn là yếu tố giáo dục mạnh nhất ở đời này". Trẻ em là mầm non, là hạnh phúc của gia đình, tương lai của đất nước nên mỗi người chúng ta cần quan tâm chăm sóc, giáo dục con em mình để góp phần tạo ra những công dân hữu ích.

♦ **Hãy tiếp cận và tôn trọng nó!**

(Trương Thanh Hòa, học sinh lớp 10D THPT Thăng Long, Hà Nội)

Đây là lần đầu tiên em dự cuộc thi này và cũng là lần đầu tiên em đọc tác phẩm dự thi của cuộc "Vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức của NXB Giáo dục". Hai truyện dự thi đăng trên TGM 438 để lại cho em một ấn tượng rất mới lạ. "Tớ sẽ lấy cậu. Chỉ có cách ấy thôi" là giải pháp của cô bé và cũng chính là giải pháp của tác giả trong truyện *Mẹ của mình*. Điều này nhắc nhở chúng ta hãy nhìn nhận thế giới trẻ thơ với con mắt cũng phải thật "trẻ thơ". Nếu có vị phụ huynh nào chưa tin chắc vào sự hồn nhiên, ngây thơ và trong sáng của thế giới trẻ thơ thì hãy xem lại, đừng đưa những ám ảnh, lo toan của thế giới người lớn vào thế giới đang rất hồn nhiên và trong sáng ấy. Hãy tiếp cận thế giới mà mỗi chúng ta từng trải qua nhưng hãy nhớ tôn trọng nó.

♦ **Xóa đi ranh giới khắc nghiệt...**

(Nguyễn Bích Thủy, trường Tiểu học Nguyễn Trãi, Nam Định)

Mẹ thiếp cũng như mẹ chàng / Nên chăng ta tạc đá vàng thờ chung?

Không đợi đến lúc ấy, ngay từ bây giờ, từ cái tuổi lên tám hồn nhiên trắng như tờ giấy trắng này, *Mẹ của mình* đã làm được điều đó. Đó là việc nên làm, bởi đó đây, lúc này, lúc khác, nơi này, nơi kia, hàng ngày, hàng giờ vẫn thường có chuyện đau lòng gây nên cảnh "cha mẹ lìa con, vợ bỏ chồng" bắt nguồn từ "mẹ anh, mẹ tôi" mà ra đó thôi! Vậy thì "mẹ của mình" sẽ là một gạch nối biến cái dấu phẩy kia thành dấu cộng, xóa đi cái ranh giới khắc nghiệt luôn hiện hữu trong mỗi gia đình xưa nay có nhiều thế hệ cùng chung sống. Ở lứa tuổi mới chỉ nhận biết sự vật bằng cảm tính, đơn giản như bề ngoài của nó, cô bé ưa suy diễn, thích tìm tòi, khám phá kia đã khẳng định giải pháp của mình: chỉ có cách ấy thôi! Là lẽ tất nhiên bởi cô, bạn của cô cùng tuổi ấy xưa nay chưa bao giờ thôi chơi trò "cô dâu, chú rể". Người lớn ta có gì phải phân vân? *Mẹ của mình* sẽ đưa các em từng bước chập chững đi vào câu ca dao kia cho đến khi các em tự bước những bước dài vững chãi vào đời, không còn ngỡ ngàng trước cái lần ranh chắn ngang hạnh phúc gia đình, biến cái lần ranh ấy thành cái dấu cộng "mẹ là mẹ cả, con là con chung" đúng như mục đích của bài học đạo đức trong *Mẹ của mình* đã đặt ra.

♦ **BỘ CHÍNH TRỊ VỪA RA QUYẾT ĐỊNH VỀ PHÂN CÔNG NHIỆM VỤ CỦA MỘT SỐ CÁN BỘ TRUNG ƯƠNG:** đồng chí Nguyễn Khoa Điềm - Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, giữ chức Trưởng ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương (TTVHTU); đồng chí Hữu Thọ - nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, thôi giữ chức Trưởng ban TTVHTU, nhận nhiệm vụ Trợ lý Tổng Bí thư; đồng chí Hồng Vinh - Ủy viên Trung ương Đảng, thôi giữ chức Tổng Biên tập báo Nhân Dân, giữ chức Phó trưởng ban TTVHTU.

♦ **THẺ NHÀ BÁO THỜI HẠN 2001-2005 BẮT ĐẦU CÓ HIỆU LỰC TỪ NGÀY 1-7-2001.** Mẫu thẻ mới hình chữ nhật, kích thước 6,5cm x 9,5cm gồm 8 trang đóng thành quyển, bìa bằng giấy cứng được cán láng màu nâu đỏ, có hai vạch ưu tiên màu đỏ tươi phản quang ở góc dưới bên trái. Chính giữa là hàng chữ in THẺ NHÀ BÁO, phần trên cùng là hàng chữ Bộ Văn hóa - Thông tin. Thẻ được in bằng tiếng Việt và tiếng Anh màu vàng có phản quang, các trang ruột nền màu hồng nhạt in hình quốc huy, trên hình trống đồng được cách điệu. Đợt đầu tiên có hơn 11.000 nhà báo được cấp thẻ.

♦ **THANH TRA BỘ GD-ĐT ĐÃ PHÁT HIỆN GẦN 4.000 LƯỢT NGƯỜI SỬ DỤNG VẼ BẰNG CHỨNG CHỈ BẤT HỢP PHÁP** trong tổng số 550.000 văn bằng chứng chỉ được kiểm tra, trong đó có hàng trăm công chức (chỉ tính riêng năm học 2000-2001). Hơn 200 công chức đã bị buộc thôi việc, 190 người bị xử lý bằng nhiều hình thức khác. Hơn 1.000 học sinh, sinh viên bị buộc thôi học (chủ yếu là học sinh, sinh viên tại chức). Các đoàn kiểm tra cũng đã phát hiện 59 trường hợp cử tuyển không đúng đối tượng.

♦ **DIỄN ĐÀN DOANH NGHIỆP LẦN THỨ 7** đã khai mạc ngày 14-6-2001 tại Hà Nội do Ngân hàng Thế giới tổ chức. Tại đây, các đại biểu đã thảo luận về vai trò của khu vực tư nhân trong việc thực hiện chiến lược kinh tế - xã hội của Đại hội Đảng lần thứ IX, với các chủ đề: môi trường kinh doanh của khu vực tư nhân, sự phát triển của thị trường vốn, các vấn đề về lao động, phí, thuế, đất. Sau gần một năm rưỡi thực hiện Luật Doanh nghiệp, đã có trên 20.000 doanh nghiệp mới được thành lập với số vốn đầu tư khoảng 20.000 tỉ đồng.

♦ **NHÂN QUẢ (CAUSE AND EFFECT)** là cuộc triển lãm lưu động của Hội đồng Anh được tổ chức ở nhiều nước trên thế giới nhằm thu hút sự quan tâm của công chúng đến lĩnh vực thiết kế và tập trung giới thiệu tài năng sáng tạo của các nhà thiết kế Vương quốc Anh. Tại Việt Nam lần này, các tác phẩm thiết kế của Vương quốc Anh được trưng bày song song với tác phẩm của các nhà thiết kế Việt Nam. Triển lãm được tổ chức từ ngày 12 đến 17-6-2001 tại Bảo tàng Mỹ thuật, 66 Nguyễn Thái Học, Hà Nội và từ 25-6 đến 1-7-2001 tại Nhà triển lãm thành phố, 92 Lê Thánh Tôn, Q.1, TP. Hồ Chí Minh.

♦ **CÁC LOẠI THUỐC "LẠC" ĐỀU CÓ CHỨA MA TÚY TỔNG HỢP MDMA** (hàm lượng từ 13,86 - 35,75%). Chúng tạo cho người sử dụng ảo giác khỏe mạnh, tác động trực tiếp lên hệ thần kinh thị giác và hệ thần kinh vận động, làm cho hình ảnh thấy được bị khuếch đại, méo mó, sai lệch về kích thước, khiến người sử dụng không phân biệt được sáng - tối, không còn khái niệm về thời gian, không gian, làm xuất hiện những cơn co cơ ở vùng đầu, mặt, cổ và các chi. Khi thuốc hết tác

dụng, người sử dụng cảm thấy thân thể rã rời, nhức mỏi, choáng váng, chán nản, phiền muộn, có dấu hiệu nhũn não, mất trí nhớ và thêm sử dụng lại.

♦ **LẠI AN TÁNG NHẦM NGƯỜI!** Vụ an táng nhầm người lần thứ 3, chỉ trong 2 năm qua, vừa xảy ra tại địa bàn Hà Nội. Do nhân viên trực nhà tang lễ của Bệnh viện Thanh Nhàn thiếu kiểm tra khi trao thi thể nên hai gia đình có người thân mất ngày 9-6-2001 đã nhận nhầm, gia đình này tổ chức tang lễ và chôn xác của thân nhân gia đình kia.

♦ **MỘT DIỄN ĐÀN BÀN VỀ HIV/AIDS** vừa được Liên hiệp quốc (LHQ) mở ra trên mạng Internet. Những sáng kiến đóng góp cho chương trình này được truyền lên trang web của Chương trình phòng chống HIV/AIDS của LHQ (www.unaids.org) để mọi người có thể theo dõi và tiếp tục góp ý cho đến trước ngày diễn ra hội nghị đặc biệt của Đại hội đồng LHQ về đề tài này. Để đạt tới một thỏa thuận, ban tổ chức diễn đàn trình bày lại các ý kiến dưới dạng một bản tổng hợp và thường xuyên cập nhật bản tổng hợp này.

♦ **HỘI NGHỊ THƯỢNG ĐÌNH VÌ TRẺ EM LẦN THỨ HAI** sẽ được LHQ tổ chức vào tháng 9-2001. Hội nghị lần thứ nhất đã diễn ra cách nay hơn 10 năm (1990), từ đó, tỉ lệ trẻ em được đến trường ngày càng tăng, tỉ lệ trẻ em tử vong trước 5 tuổi hạ giảm và bệnh sốt bại liệt hầu như đã được xóa bỏ hoàn toàn. Tuy nhiên, đến nay vẫn còn những con số đáng buồn như: trên 10 triệu trẻ em thiệt mạng mỗi năm vì những nguyên nhân hoàn toàn có thể ngăn chặn được, 150 triệu trẻ em bị suy dinh dưỡng và 100 triệu trẻ em, trong đó bé gái chiếm 60%, không được đi học.

♦ **HÀNG NGÀN THI THỂ TRẺ EM Ở Úc** đã bị sử dụng trong việc thử nghiệm hạt nhân. Ngày 10-6-2001, Cơ quan

Phòng ngừa phóng xạ và an toàn hạt nhân của Úc (Arpansa) đã chính thức xác nhận điều này. Arpansa cho biết trong suốt 20 năm qua, nhiều mẫu xương đã bị lấy trộm từ thi thể những trẻ em đã chết, đem đốt thành tro rồi gửi đi phân tích ở Mỹ, Anh, Úc để đo tỉ lệ phóng xạ strontium 90 trong đó. Theo giải thích của Arpansa, sở dĩ người ta chọn trẻ em trong thí nghiệm vì trong thời gian phát triển, xương dễ bị nhiễm strontium 90 hơn. Cuộc thí nghiệm kể trên kéo dài từ thập niên 1950 đến năm 1978 theo sự chấp thuận của chính phủ Úc lúc bấy giờ.

♦ **LẦN ĐẦU TIÊN CÁC NHÀ PHẪU THUẬT ĐÃ THÀNH CÔNG** trong việc dùng máy tính điện tử và robot để thực hiện cùng lúc 17 cuộc phẫu thuật từ xa diễn ra tại các châu lục khác nhau. Tại Bệnh viện đa khoa thuộc trường Đại học Casilino ở Rome (Ý), các bác sĩ đã sử dụng kết hợp máy tính điện tử, các thiết bị viễn thông và những robot phẫu thuật hiện đại nhất để tiến hành những cuộc phẫu thuật cách xa nhau hàng ngàn cây số. Trong số 17 bệnh nhân, 14 người được phẫu thuật nội soi ổ bụng, 3 người được phẫu thuật thận. Tuy có 2 ca phải chuyển sang phẫu thuật mở, nhưng không có bệnh nhân nào bị biến chứng.

♦ **TRÀ ĐEN CÓ TÁC DỤNG CHỐNG SÂU RĂNG.** Đó là nội dung báo cáo mới nhất của các nhà nghiên cứu thuộc trường Đại học Illinois ở Chicago (Mỹ), theo đó, trong trà có chất *polyphenol* giúp chống lại chứng sâu răng, bệnh nha chu, ngăn chặn các axit trong thức ăn bào mòn men răng và ngăn cản các vi khuẩn có hại cho miệng. Tuy nhiên, các nhà nghiên cứu nhấn mạnh việc uống trà đen không thể thay thế cho việc sử dụng bàn chải và kem đánh răng sau các bữa ăn hàng ngày.

BẠN CÓ BIẾT?

- ♦ Tại Mỹ, có một ngân hàng mang tên American Broadcasting Corporation. Tại Ả-rập Xê-út có một ngân hàng mang tên Arab Banking Corporation. Chỉ có điều, cái sự viết tắt là đều ABC!
- ♦ Còn ở Pháp, có một thư viện tên là Bibliothèque Centre Documentaire, viết tắt là BCD.

Vụ gì đây?

Hàng năm, Liên hoan âm nhạc dưới nước vẫn diễn ra. Trong ảnh là một fan thứ thiệt của vua nhạc rock Elvis Presley, đang biểu diễn ở Florida (Mỹ). Không rõ chất lượng âm thanh ra sao!

Khó tin nhưng có thật

Chuyện xảy ra ở Johannesburg (Nam Phi). Công dân Stragen Bédi là kẻ độc thân mê gái. Gã đã phá hoại trình tiết gần 50 cô gái. Bédi làm việc cùng lúc ở một tòa soạn, một đài phát thanh và một công ty quảng cáo. Ngay trước ngày cưới, gã còn ngủ lại đêm tại nhà một nữ đồng nghiệp. Đám cưới bị hủy bỏ. Tất cả nạn nhân đều vác đơn kiện Bédi. Gã đã nhờ người đăng cáo phó trên chính báo mình, báo tin mình đã chết. Nhưng sau 3 tuần trốn li trong một chung cư, gã phải thò đầu ra và bị một nạn nhân tình cờ bắt gặp. 12 năm tù là "phần thưởng" dành cho Bédi.

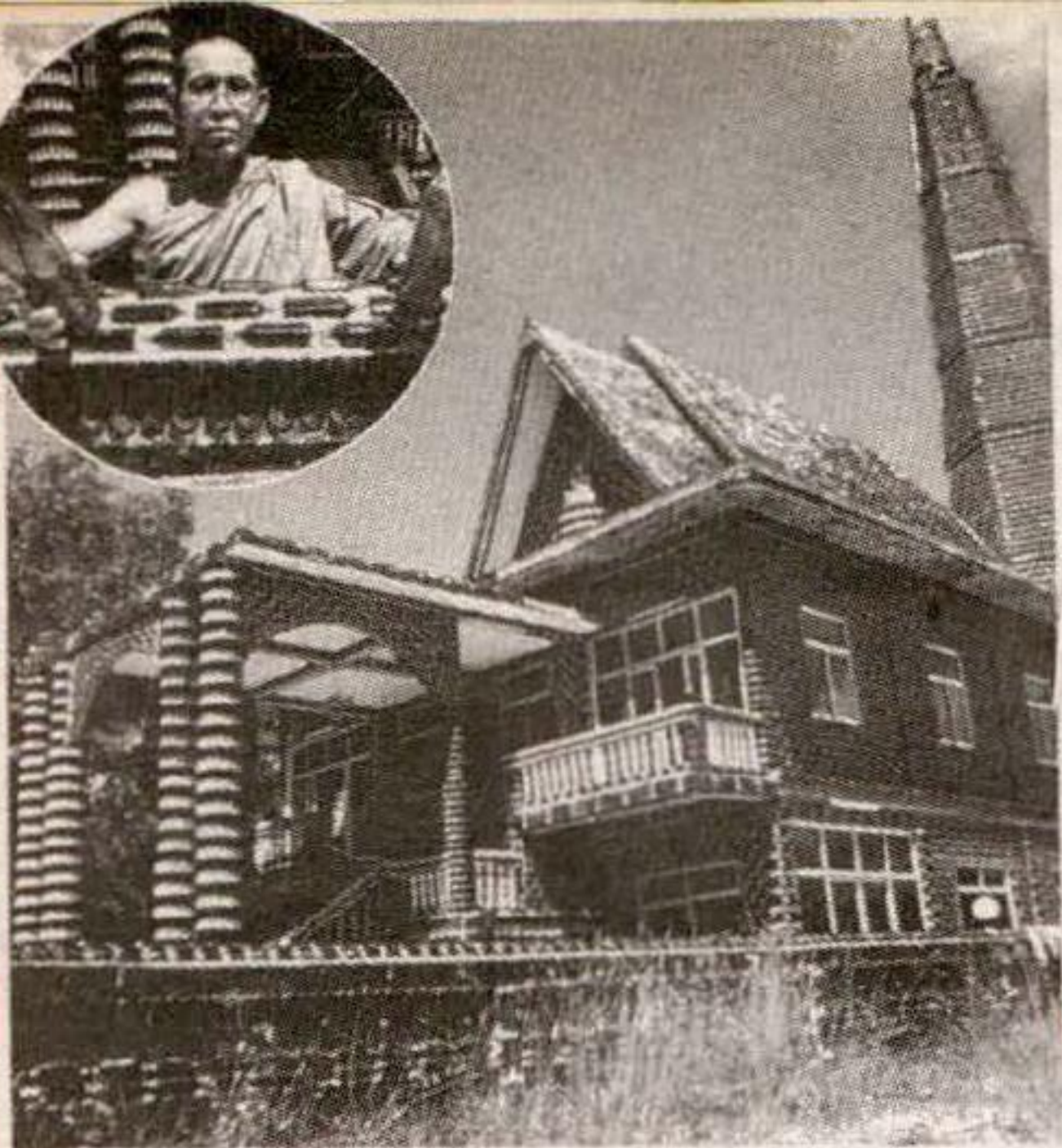
TIỂU PHẨM

Triết gia Rousseau của Pháp một hôm đi dạo trong rừng. Đến một cái hồ rất đẹp và vắng vẻ, ông cởi hết quần áo và nhảy xuống tắm thỏa thích. Khi định lên bờ, Rousseau phát hiện một cô gái đang ngồi đọc sách cạnh đồng quần áo của mình. Không biết làm sao, ông đành đứng chịu trận dưới hồ và tình cờ nhìn thấy một cái thùng gỗ. Mừng quá, Rousseau úp nó vào người và đi lên bờ. Ông hỏi: "Cô gái ơi, cô đang làm gì đấy?". Cô gái vẫn đọc: "Tôi đang nghiên cứu triết học". Rousseau liếc đồng quần áo và hỏi: "Thế cô có nghĩ ra được hoàn cảnh của tôi không?". Cô gái vẫn chúi mũi vào quyển sách: "Có. Ông nghĩ rằng cái thùng là dài, nhưng trong thực tế là không".

KHÔNG LỜI

◀ Nhà sư Wat Kosak (Thái Lan) là một người rất thích sưu tầm vật liệu xây dựng từ đồ phế thải. Công trình trong ảnh là kỳ công của ông, được tạo thành từ hàng vạn vỏ chai.

Vui cười

- Vì sao anh ly dị?
- Vì vợ tôi hay hút thuốc trên giường...
- Nhưng đó chưa phải là lý do gì ghê gớm.
- Có đấy. Cô ta muốn lấy cái tẩu của tôi làm gạt tàn...

ĐI TÌM NGUYÊN ÂM

Từ những phụ âm "vô tổ chức" dưới đây, hãy cho ra tên của những công ty nổi tiếng trên thế giới: 1. MH; 2. SZK; 3. SN; 4. LG; 5. LVTT; 6. NSTL; 7. PPS; 8. KDK; 9. KWSK; 10. BNG. (Xem giải đáp tr.110)

NGƯỜI TRONG CA KHÚC:

- Người ơi người ở đừng về (cùng tên)
- Thuyền xưa xuôi dòng, người xưa đã có chồng (Tóc gió thổi bay)
- Đưa người về nơi giá băng
(Mưa phi trường)
- Giọt chiếu trên lá như mắt người cười
giữa chiều phai
(Chiều trên quê hương tôi)
- Lại thấy trong ta hiện bóng con người
(Một cõi đi về)
- À ơi, nỗi đau này người
(Lặng lẽ nơi này)
- Một người đi với một người
(Chuyện ba người)
- Suốt đời xin làm người hát rong
(Xin làm người hát rong)
- Rồi một đêm sáng trắng, có một người đàn ông qua (Chị tôi)
- Khi nghĩ về một đời người, tôi thường nghĩ về rừng cây
(Một đời người, một rừng cây)

Châu Phi, đặc biệt là Nam Phi, là nơi có nhiều ca phẫu thuật ruột thừa nhất thế giới. Nhưng điều đáng nói là các bác sĩ ở đây cũng giữ kỷ lục về bỏ quên dao kéo trong bụng bệnh nhân. Từ đầu năm 2001 đến nay, đã có 12 vụ như thế, trong khi cả năm 2000 chỉ có 9 vụ! ▼

KIM LOẠI TRONG TRUYỆN KIỀU:

- Buồng vắng hơi lạnh như đông.
- Tấc gang đồng tỏa nguyên phong.
- Tóc mây một món, dao vàng chia đôi.
- Vì ai rụng cái, rơi kim.
- Tai còn đồng vọng, mấy lời sắt đánh.
- Phạt tiền, sẵn có mọi đồ kim ngân.
- Chuông vàng, khánh bạc bên mình giờ ra.
- Ai cho kén chọn vàng thau tại mình.
- Dãi dầu tóc rối da chì quần bao.

Danh họa Picasso đã nói: "Trong khi yêu, người đàn ông vẫn chưa thể biết những gì cần biết. Sau hôn nhân, anh ta chỉ biết một nửa những gì cần biết và sau khi ly hôn, anh ta đã biết những gì không nên biết".

CON SỐ BIẾT NÓI:

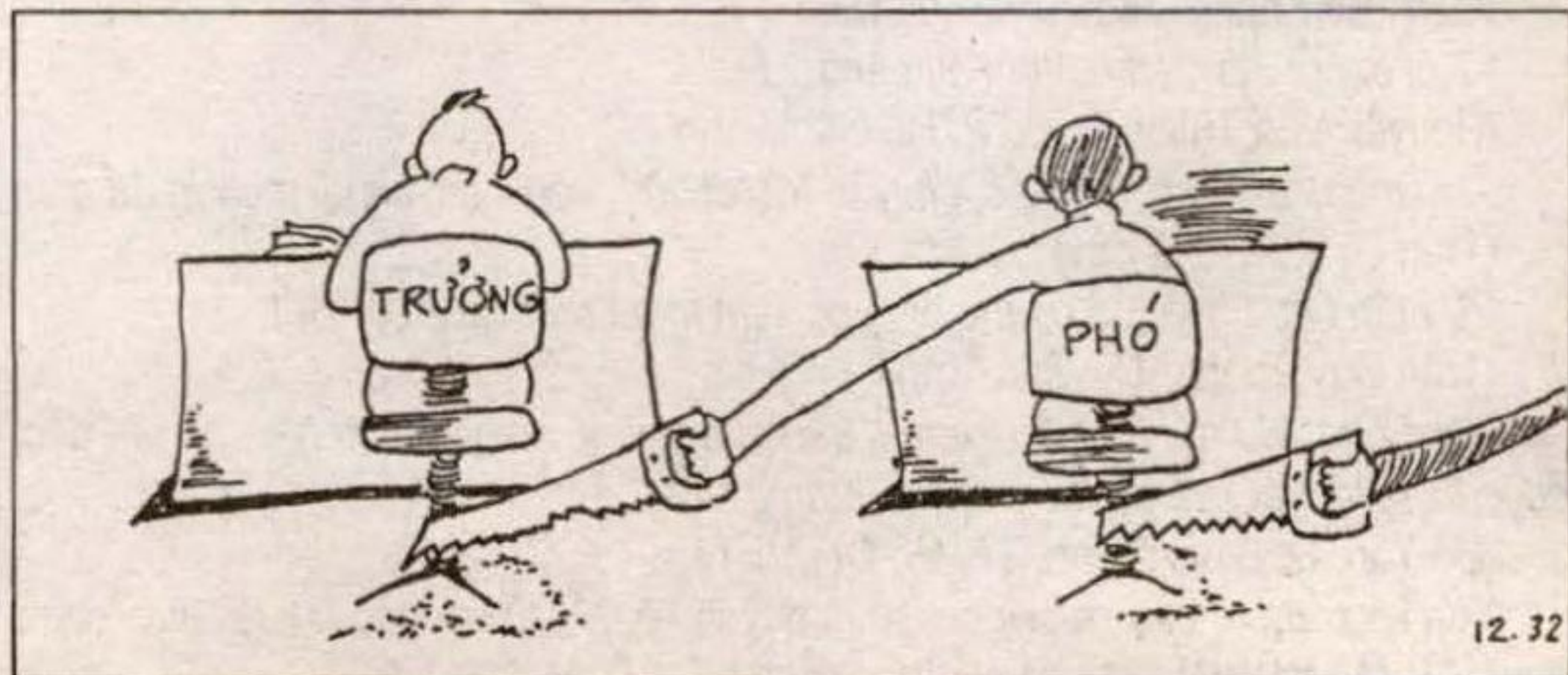
Theo tạp chí *Capital* (Pháp), ở Pháp có: ♦ Khoảng 2.000 người tự xưng là "rốn vũ trụ", không đi làm cho bất cứ cơ quan nào, chỉ ngồi nhà "cũng đủ giàu". Nhưng thực tế, các ngài phải lay lục xin việc mà không được chấp nhận ♦ Khoảng 3.000 người không có bằng cấp chuyên môn gì, chỉ học lóm nghề của người khác nhưng lại có thu nhập khá ♦ Khoảng 500-600 nữ nhân viên (thuộc đủ ngành nghề) chỉ tồn tại trong cơ quan nhờ "vốn tự có".

TU TƯỢNG:

- ♦ Cầu người hiền là trách nhiệm của quân tử, cầu kẻ ác và bất tài là thói quen của tiểu nhân (Lão Tử)
- ♦ Người có tài vẫn nghĩ mình ngu, kẻ bất tài hay tưởng mình khôn (Ngạn ngữ Ý)
- ♦ Tài năng thường tỏa sáng trong im lặng, sự kém cỏi tự lan tỏa bằng âm thanh (Leonard de Vinci)
- ♦ Người tài thường không lay lục và mua chuộc ai. Kẻ hèn kém thường dùng tiền để mua bằng được tài năng (E. Zola)
- ♦ Có tài mà không có đức là tai họa. Bất tài và vô đạo đức là thảm họa (Shakespeare)

NỤ CƯỜI BẤT HỦ

Sau mỗi cuộc Liên hoan phim Cannes, các báo Pháp đều có khá nhiều ảnh "độc" để trình làng. Báo *Paris Match* đã chọn được cô đào Nadia Fares trong một kiểu cười hết sức kinh dị như trong ảnh. Nghe nói, chính đương sự sau khi xem ảnh mình cũng không tin rằng đó là sự thật!

Tranh của NGUYỄN THỊ BÁ

Đây không phải người thật, mà chỉ là một pho tượng được tạo thành từ đường, chocolate, mật ong và bột mì. Tác phẩm này là công trình lao động suốt 6 ngày của nghệ nhân Just Beauvoir (Pháp). Chẳng ai nỡ ăn!

Giải đáp "Đi tìm nguyên âm" tr.108:

1. Yamaha; 2. Suzuki; 3. Sony; 4. Lego; 5. Olivetti; 6. Nestlé; 7. Pepsi; 8. Kodak; 9. Kawasaki; 10. Boeing.

TỪ ĐIỂN *hoạt kê*

Phải chăng **báo chí** là "nghề của những người... nhiều chuyện"? Qua sự hào hứng vào cuộc kê của đông đảo kê sĩ, có thể thấy rằng báo chí nói chung và TGM nói riêng rất được độc giả yêu mến, kể cả "thương cho roi cho vọt". Vì thế, 7 lời kê đoạt giải kỳ này rất... tuyệt, vượt lên trên kiểu nói lái "bí cháo" thông thường!

- Khác nhau tên gọi, trật tự trình bày, chút đỉnh câu chữ, còn thi... y hết!

(Đoàn Tiến Lưu, Nhà Y9P4, ĐH Kinh tế quốc dân Hà Nội)

- Kiểu gương... siêu thị (tờ tờ cận thị, viễn thị...), giúp nhìn và biết được nhiều thứ mà mắt thường không làm được!

(Phan Chánh Huy, 27A Phan Bội Châu, TX. Tuy Hòa, Phú Yên)

- Luôn tăng giá vào dịp Tết, dù luôn... đã kích người khác làm như vậy!

(Bành Sơ Khang, 74 Nguyễn An Ninh, TP. Cần Thơ)

- Nói bằng... tay, (chọc) ngoáy bằng... bút!

(Nguyễn Văn Thành, Q.1, TP. Hồ Chí Minh)

- Họ mèo, tai thính, lưỡi sắc, chuyên trừ "chuột", sẵn... tin, khoái món (giật) gân!

(Trần Lệ Xuân, Hà Tây)

- Là tập hợp những tờ quảng cáo, có kèm thêm một vài... bài viết.

(Trần Duy Phong, TP. Cần Thơ)

- Nơi người ta hồi hộp đón xem... sản phẩm mới, khuyến mãi hay, đổ vui độc, cuộc thi lạ và kết quả rút thăm trúng thưởng siêu!

(Đỗ Tấn, Q. Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh)

Vừa kê xong từ **báo chí**, kỳ này, mời quý vị kê một từ mà báo chí rất hay "điểm mặt": **CHÌM XUÔNG!** Kết quả sẽ được công bố ở TGM 446.

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

81 Trần Hưng Đạo, Hà Nội - ĐT: 8220801 • Fax: 84-4-9422010

Các bậc phụ huynh muốn hướng dẫn con em ôn tập ở nhà trong dịp hè có thể dùng bộ sách tham khảo:

- Vở bài tập Tiếng Việt (từ lớp 1 đến lớp 5, mỗi lớp gồm 2 tập)
- Vở bài tập Toán (từ lớp 1 đến lớp 5, mỗi lớp gồm 2 tập)

SÁCH CÓ BÁN TẠI:

Nhà xuất bản Giáo dục và các chi nhánh tại Đà Nẵng, TP. Hồ Chí Minh
Các cửa hàng của 61 Công ty Sách - Thiết bị trường học trên toàn quốc.

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC
VÀ ĐÀO TẠO

THẾ GIỚI MỖI

442

Bí ẩn
của tinh đối xứng